

Zaa

Bay kere Ngerewuru ka Zaa daa mbedeke

Bay ka se tul feri ka do bil mbede ni key

Mbede key na kie Zezu ba Bay Ngerewuru ka do banɔɔ, be ka'a «vi yaa suɔ zɪŋ nzob, a daa puo zɪŋ naari» (1.14). Bay fe daa sanri ka ba fe ka kie fe, bay feri ka'a fere nzobri bay nzi-ε lem lem se tul fe sanjkeri ndaw na, nzob daa mbede key na, ha naa kori mii, hɔrusuo Zezu bay bawda riŋ mgbaka na uru saa luɔ Ngerewuru. Ka kji fal ɔro bie soro ka Zezu lo zɪŋ led nduobal-eri ka bil sun ka i mgbake ni, roɔ a baa bay se tul mgbaka ka i mgba Zezu, vbiwri ka i vbi ni, hud be ka tul puu say hud, bay tji be saa luɔ hud.

Mbede key na do bod bay taa Matiye, Marki, bay Luku. Zaa na kji fal pedri ka Zezu daa, kakalke le, ba hayri ka kuɔu zad ka Zude bay Galele. Mbii, mase maapa, mase nzob koro baduri, ka ba feri ka Zibri ko ba vaa na, Zezu mbi a kieke nzobri tusue bay ka se tul-e kji suɔ-ε a baa mii: «Nzob ka kon mbii se ni le, ka vi luɔ-i a nzɔ mbii» (7.37). Robay, ka baa mii: «Bi na, mi ba nzob koro badu taa tusueke» (10.11).

Nzob daa mbede key na, kji fal feri key na riw bele bay hana ri ko mii, Zezu ba Krisi, Vu Ngerewuru, nzob ka Ngerewuru waa bay pie ni vi yaa nzobri na. Zafka i daa law-ri bo tul-e le, i kaw bay kumnun bay faa be.

Máa bayri ká do bil-e

Zezu ba Bay Ngerewuru: 1.1-18

Zaa Batis báy titire lef nduoɓal Zezuri: 1.19-51

Pedri ká Zezu daa ká zad ruo: 2-12

Bayri ká Zezu baa ha lef nduoɓal-eri pola roo bay huka: 13-17

Kóko seke fe báy hud Zezu: 18-19

Tji Zezu saa luo hud báy nzobri ká'a tji tul-ri: 20-21

Zezu Krisi ba Bay

¹ Pola ndaw roo bay haɗa feri riw do na, be ká i di ni ba Bay na do doɗ ro. Ka do zih Ngerewuru, a ba Ngerewuru. ² Bay na do zih Ngerewuru báy tiika saw feri hoy. ³ Báy faa be na, Ngerewuru dáake feri riw bele; fe ká'a daa báy faa be ya na, mbjw tiya. ⁴ Be na, saw káw báy kumnun uru saa luo-ε. A káw báy kumnunke ku na ba zad taɗa ká daa ha nun nzobri mgbuɗa ká di. ⁵ Zad taɗake ku na hie baɗguo ká bil suɗ tilo, le, suɗ tilo na yaa bay zad taɗa na ya*.

⁶ Ngerewuru pie lef nzaaped be ká riɗ-ε ba Zaa†. ⁷ Leε, be na, ka vi ba nzob bay nasi zad taɗa na, bay haɗa nzobri riw bele i laa bayke bo, í dáake law-ri bo tul bay zad taɗake na. ⁸ Be Zaa kɪ sùo-ε na, ka ba zad taɗa ya, roo le, ka vi bay baa bay nasi zad taɗa na. ⁹ Zad taɗake ku na, ba zad taɗa taa tusueke. Ka'a ví tusiri key a hie kad kad ká bil law nzobri riw bele.

* **1:5** 1.5 Nday bay haneri baa mii: «suɗ tilo na mba tul bay zad taɗa na ya.» † **1:6** 1.6 Ba Zaa Batis.

¹⁰ Be ká i dī ni ɓa Bay na, ka ɗo tusiri key. Ze Ngerewuru ɗaa tusirike na ɓáy faa ɓe hoy kara, nzobri ká tusiri key na i tuu ni ya. ¹¹ Ka vi saw puo ɓe, ɓe, nzobri yaa ni ɓa sùo-ri ya. ¹² Roo ɓe, ɓari riw bele ká i yaa ni í ɗaa law-ri ɓo tul-e na, ka ha ri faa ɓay haɗa ri vi ɓa vu Ngerewururi. ¹³ I vika ɓa vu Ngerewuru munu ká i mbonke nzob ya: ɓáy faa sım ya ndaw, faa law hiiya nzob ya ndaw, roo ɓe, ɓa Ngerewuru kɪ ze ha mbona fieke na.

¹⁴ Be ká i dī ni ɓa Bay na, ka ví yaa sùo zin nzob a ɗaa puo zin naari. Law kere ɓáy tusue ɓay mbaa bil law-ε gbay gbay. Buru na, buru ko riŋ ɗika ɓe. Ba riŋ ɗika leɗ mbɔw hoy keklek ká uru saa luo Ngerewuru. ¹⁵ Zaa ɓaa nasi ɓay ká se tul-e mii: «Ì ko, ɓa nzob key ze mĩ ɓaa ɓay ɓe mii: “Nzob ká’a ví fal-i vuku na, ka mba mĩ pavbaɗ, ɓay ɓi ɓe, ka ɗo pola ɗoɗ ndaw roo, i mbón mĩ ɓáy.”»

¹⁶ Naari riw bele na, Ngerewuru ha naari law kere ɓe, ɓa fe sami ká kay tul kɪ tul kɪ ɓa pola pola. ¹⁷ Pola lew na, ka ha naari *bol kusol ɓáy faa *Moyze. Roo ɓe, timbeɗe key na, ka ha naari law kere ɓáy tusue ɓay ɓáy faa Zezu *Krisi. ¹⁸ Nzob mbɔw mini ko Ngerewuru ɓáy nun-ε ya. Roo ɓe, ɓe ká’a ɓa leɗ mbɔw hoy keklek, a ɓa Ngerewuru kɪ sùo-ε, a kaw lakun Bi-ε na ze ɗaa ha náa tũukeri ni.

Zaa Batis ɓaa nasi ɓay Zezu

(Mat 3.1-12; Mrk 1.1-8; Luk 3.1-18)

¹⁹ Nam mbɔw munu, ngeredomay Zibri ká Zuruzalem pie nzob fe poyri ɓáy *Leviri ha ri

se luo Zaa bay vbika ni bay, bay kóko waa, be na ka ba ve le? ²⁰ Zadka i se luo-ε na báyii le, ka gbir ya a yjira báy bay ta-taŋ ha ri mii: «Bi na, mi ba *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay píe ni ví yaa nzobri na ya‡.»

²¹ Lεε, i vbi ni na robay mii «Mù ba nzob ve kị le? Waa, mù ba *Eli le§?» Zaa yjira báy bay mii: «U-uu, mi ba be ya.» I yji í vbi ni na robay mii: «A waa, mù ba nzob yaana bay saa nzaa Ngerewuru ká Ngerewuru waa bayke na le*?» Ka yjira báy bay ha ri mii: «Ba bi ya.»

²² Ro, í vbi ni bay mii: «A key waa, mù ba nzob ve kị gbad le woo? Mu yjira báy bayke ha buru vaa baa ha nzobri ká i pie buru na. A bo kị sùo-ɔ na waa, mù baa bay mina kị ze se tul-a na le?»

²³ Lεε, Zaa yjira báy bay ká Ezay nzob yaana bay saa nzaa Ngerewuru baa pola lew na mii: «Bi na, mi ba be ká baa bay belen ká bil law kor mii: “Í léke faa Ngerembay ha ni ka do sikda kparak kparak na†!”»

²⁴ Ká sakra nzob nzaapedri ká i pie ri ba lu Zaa na, Farizi haneri ká i do di na, ²⁵ i vbi ni bay key mii: «Munu ká mù ba Krisi ya ndaw, mú ba Eli ya ndaw, a mú ba nzob yaana bay saa nzaa Ngerewuru ká buru giyan ni ya ndaw na waa, bay ji kị ndaw roo, mù daa tul nzobri nduo mbii le?» ²⁶ Lεε, Zaa yjira báy bay ha ri mii: «Bi na, mbii ze mi daa tul-ri nduo di, roo le, nzob mbijw

‡ **1:20** 1.20 Báy nzaa gerek le, nzob key na ba *Krisi*, a báy nzaa eboro laa le, ba *Mesi*. § **1:21** 1.21 I kji Malasi 4.5-6; 3.23-24;

Mat 11.14; 17.10-16. * **1:21** 1.21 I kji Kijina bol kusol ba sidike 18.15. † **1:23** 1.23 Ezay 40.3.

do sakra baarĩ ku ká ì kò ni ya. ²⁷ Be ká'a ví fal-i vuku na, ka kal tul-i pavbad. Sal dikòn ká bal-ε hõy kara, mĩ maa bay hina ya.»

²⁸ Fe niri riw bele key na kal ká Betani ká nzaa kporombii Zurdε ká fi kelu. Zadε ku ze, Zaa dfaa tul nzobri nduo mbii ká di.

Zezu ba Vu Badu Ngerewuru

²⁹ Nzaaruo k̄i na báyji ε, Zaa kò Zezu ká se vuku ba luo-ε na ro a baa mii: «Ì kò, be key na ka ba *Vu Badu Ngerewuru ká'a náa feyaa nzobri ká tusiri key na zu‡. ³⁰ Ba be na key ze, mĩ baa bay be pola mii, “nzob ká'a ví fal-i vuku na, ka kal tul-i pavbad, bay ji ε, ka do pola doḍ ndaw roo i mbónj mĩ báy.” ³¹ Kpuru t̄ji timbedε key na, ka ba nzob ve kara, bi na mĩ kò ya. Roo ε, mĩ ví dfaa tul nzobri nduo mbii bay haɲa leḍ Izarayelri tũuke ni ba be ká Ngerewuru waa bay be na.»

³² Zaa baa nasi bay ká se tul-e mii: «Mì kò Tem Ngerewuru di saa nulue munu ká bedε pie a kaw tul-e kòkro. ³³ Ka ba nzob ve kara, mĩ kò ya báy, roo ε, Ngerewuru ká píe mĩ ha mĩ dfaa tul nzobri nduo mbii na baa ha mĩ mii: “Mu kóko Tem Ngerewuru di a kaw tul nzob mbjw. Ba be ze a dfaa nzobri nduo bil Tem Law Pie.” ³⁴ Bi na, mĩ kò fekeri na báy nun-i, a mí baa nasi bayke ha r̄i mii: be na, ka ba Vu Ngerewuru.»

Titire leḍ nduobal Zezuri

³⁵ Nzaaruo k̄i na, Zaa báy leḍ nduobal-eri ká tul-r̄i sid̄i na, i do zad̄ dol be ká pola na ku robay. ³⁶ Zadka'a mbi nun-ε a kò Zezu ká do kali na

‡ 1:29 1.29 I k̄ji T̄ji keε 12.1-28.

báyji ɛ, ka baa mii: «Ì kɔ, be na ka ba *Vu Baɖu Ngerewuru!» ³⁷ Led nduobal Z̄ari ká sídì na, i laa munu báyji ɛ, i uru í tɔŋ fal Zezu na.

³⁸ Zadka Zezu fere kóm a kɔ ri na báyji ɛ, ka vbi ri bay mii: «H̄a j̄i ze ì nzaa ɛ?» ɛɛ, i ȳi í vbi ni bay mii: «*Rabi*,» (m̄arake baa mii gaŋ tul-i), «Mù naa zad̄ h̄a ɛ?» ³⁹ ɛɛ, Zezu ȳiŋra báy bay ha ri mii: «Ì vi ɛ, ì kóko báy.» Báyji ɛ, i se zinj ni í kɔ zad̄ nam be, a í kaw zinj ni kpuru maa báy huu mgbaj̄ ká taa korok.

⁴⁰ Led nduobal Z̄ari ká i laa bay Zezu a í tɔŋ fal-ɛ na, nzoɓ mbij̄we ba Andere, yu Simɔn Piyer. ⁴¹ Falɛ ku ɛ, Andere v̄a zinj yu-ɛ na a baa h̄a ni mii: «Buru zinj *Mesi, nzoɓ ká Ngerewuru waa bay píe ni ví ȳa nzoɓri na!» (M̄ara saw rinke ɛ, ba Kriŋi). ⁴² ɛɛ, ka su Simɔn na a séke ni luo Zezu. Zadka Zezu mbi nun-ɛ a kɔ ni na, ka baa mii: «Bo na, mù ba Simɔn vu Z̄a, i ðika mù ba Sefas̄.» (M̄ara saw rinke ɛ, ba Piyer.)

⁴³ Nzaaruo k̄i na báyji ɛ, Zezu hii bay séke ba kuɖu zad̄ ká Galele, ze a v̄a zinj Filiɓ a baa h̄a ni mii: «Mu se fal-i.» ⁴⁴ (Filiɓ na ba nzoɓ ká Besayda, puo be báy Andere báy Simɔn Piyerri mbij̄w hoy.) ⁴⁵ ɛɛ, Filiɓ na v̄a zinj Nataniyel a baa h̄a ni mii: «Nzoɓ ká *Moyze baa bay se tul-e ðo bil̄ *mbede bol kusol ká *nzoɓ ȳaŋa bayri saa nzaa Ngerewuru kara baa bay se tul-e ndaw na, buru zinj ni ro! Ba Zezu, vu Zezeb ká puo ká Nazared̄.» ⁴⁶ Báyji ɛ, Nataniyel baa h̄a ni mii:

§ 1:42 1.42 Báy nzaa aramri ɛ, ba *Sefas*, a báy nzaa gerek laa ɛ, ba *Piyer*. Zadka Zezu h̄a rin̄ fie key na h̄a Simɔn na, ka h̄a ni ped̄ k̄i boɖ ro ze bay d̄aa.

«Waa, fe kere a úru saa Nazaređ na ku ndaw zu le?» LEE, Filiđ yijra bay bay ha ni mii «Mu vi le, mu kóko bay.»

⁴⁷ Zafka Zezu mbi nun-ε a ko Nataniyel ka vi ba luo-ε na bayji le, ka baa bay se tul-e mii: «I ko key, be na, ka ba led *Izarayel taa tusueke, ka fe ula nun nzođ mbjw kara ti sùo-ε ya.» ⁴⁸ Nataniyel na kaw yer a yi a vbi ni mii: «Daa mina ndaw roo mu tuu mi tan mini key le?» LEE, Zezu yijra bay bay ha ni mii: «Mi ko mu dof bay kaw bo ka saw puu nzum ku hoy roo, Filiđ di mu bay.» ⁴⁹ Bayji le, Nataniyel baa ha ni mii: «Mbay, bo na mu ba Vu Ngerewuru a mu ba mbay led Izarayelri!» ⁵⁰ Zezu yijra bay bay ha ni mii: «Mu daa law-a bo tul-i bay kóko ka mi ko mu ka saw puu nzum ku na le? Mu kóko fe kereri ngji bamba tasiri kal taa be ni key na bay.» ⁵¹ LEE, ka baa na robay mii: «Mi baa ha ri ta-tan ba tusue ki: i kóko nulue mgbuda bolon ha led nzaaped Ngerewururi hílke ba luo-ε, i dírake vi luo-i bi *Vu Nzođ na*.»

2

Zezu se zad yaana ki ka Kana

¹ Fale ka ndeke di nam sayke na, nam suoriya yaana ki do bil ngerepuo ka Kana ka kuđu zad ka Galele. Maa Zezu do zadε ku ndaw, ² le, i di Zezu bay led nduođal-eri ba zad yaana kike na ku ndaw pi. ³ Bayji le, him puo nzođri*, le, maa

* **1:51** 1.51 I kji Tiika saw fe 28.10-22. * **2:3** 2.3 Ba him ka yij ya ka Zibri nzo ka nzaa fe sum banjuo.

Zezu ví baa ha ni mii: «Him na ti mbăa ro.» ⁴ Roo ɛ, ka yiinra báy bay ha ni mii: «Maa, waa ba bo ndaw roo, mù kíe mǐ fe ká mǐ dǎa ɛ woo? Nam bi na tòn ro bay.» ⁵ Báyii ɛ, mi-ε na yi a baa ha nzoɔ dǎa pedri mii: «Fe ká'a baa ha ri na, ì dǎa.»

⁶ Zafɛ ku na durari ká i dǎa báy tisaw ba yie zuo dǐ; ba durari ká Zibri dǎa mbii zuo dǐ bay wáake sùo-ri *taɲ kad kad munu ká ba fe saw puo bari. Bil durake mbijw ɛ, maa toy mbii sídǐ ya ɛ, sayri munu. ⁷ Ro, Zezu baa ha nzoɔ dǎa pedri na mii: «Ì dǎɲ mbii mbaa durari na key.» Ze, i dǎɲ mbii na ha ni mbaa dǐ dɔrɔrɔ dɔrɔrɔ. ⁸⁻⁹ Falɛ ku ɛ, Zezu yi a baa ha ri mii: «Ì ví kaa mbii key na í séke ha nzoɔ mbika tul ped nam suoriya na.» Lɛɛ, i kaa mbii ká fere sùo-ε ba him na í séke ha ni. Be na, ka ko zad ká uru saa dǐ ya, roo ɛ, nzoɔ dǎa pedri ká i kaa mbiike na mǎa, i ko. Zafka nzoɔ mbika tul ped nam suoriya na lie mbii ká fere sùo-ε na báyii ɛ, ka kaw yer, a dǐ wara nzoɔ máy na ¹⁰ a baa ha ni mii: «Mǎra sawke ká ba tusue ɛ, i haɲa him ká ndaf bamba na ha nzoɔri nzo maa ri gulay gulay pola ndaw roo, í ha ri hay ká raa ya na báy. Roo ɛ, him ká ndaf bamba tasiri na, bo mù kɔrɔ dɔ kpuru ti timbede key!»

¹¹ Be ze ba fe san ká Zezu dǎa titire dɛkre ká Kana ká kuɖu zad ká Galele. Ka kíe ri ha ri ko riɲ dǐka be, ze led nduobal-eri dǎake law-ri bo tul-e. ¹² Falɛ ku ɛ, ka se ɲgerepuo ká Kapernayum báy mi-ε, yu-eri ndaw, roo led nduobal-eri ndaw a í kaw dǐ nam haɲeri munu.

*Ze zu nii nzob d'ab fe hieri ka hul kani
Ngerewuru*

(Mat 21.12-13; Mrk 11.15-17; Luk 19.45-46)

¹³ Munu ka *nam suoriya Zibri ka ba *nam suoriya tji saa bil koy ton di ya deb na, Ze zu uru a se ngerewuru Zuruzalem. ¹⁴ Zadka'a rii a se bil mgbaj ka *hul kani Ngerewuru do di na, ka ziji nzobri ka i do bay ndayri ka bay hi-hie ndaw, baduri ndaw, roo bederi ndaw. Ka ziji nzobri ka i ba nzob kju ki vu lariri ka nzaa tutakra bari na kara ndaw pi.

¹⁵ Bayji le, Ze zu daa ndoy don bay sal, a niike ri bay badu bari bay ndayri na riw bele zuo fal hul kani Ngerewuru. Ka mii vu lari nzob kju ki lariri na, a kira tutakra bari na zuo siri. ¹⁶ Ka yji a baa ha nzob d'ab bederi na mii: «I faa fe baari na i tjiike tji ka zad ni key ba kele! I daa hul Baa na ba hul fe hie ya!» ¹⁷ Zadka led nduobal-eri ko munu na bayji le, i ker se tul bay ka i daa do bil mbede Ngerewuru ka baa mii, «Kon hul bo na daa mi lok lok†.»

¹⁸ Bayji le, ngerewuru Zibri vbi ni bay mii: «Fe san ji ndaw roo, mu daa bay kieke buru mii, Ngerewuru ha mu faa bay daa fe mini key na le?» ¹⁹ Lele, Ze zu yijira bay bay ha ri mii: «Zadka i nduku hul kani ni key le, nam say le, mi ura ba ki.» ²⁰ Lele, ngerewuru Zibri yijira bay bay ha ni mii: «Uwaa, hul ka buru daa mbiimbam sin nin pare yie ndaw roo, o key le, bo mu baa mii, nam say hoy le, mu ura ba ki kele?» ²¹ Tusuke le, hul kani ka Ze zu baa bayke na, ka baa se tul

† 2:17 2.17 Simri 69.10.

sùo-ε ká'a huka a daa nam say ɛ, a t̃ii saa luo hud. ²² Fale ká Zezu t̃ii saa luo hud a kaw báy kumnun na, leɗ nduoɓal-eri ker se tul baykeri ká'a ɓaa ha ri na, a í daa law-ri ɓo tul bay ká ɗo bil mbede Ngerewuru, báy bay ká t̃ii saa nzaa Zezu na ndaw.

Zezu ko bil law nzobri riw bele

²³ Zadka Zezu ɗo Zuzusalem bay ɗaa *nam suoriya t̃ii saa bil koy na báyii ɛ, bil namkeri ku na, nzobri ηg̃ji ɓamba ɗaa law-ri ɓo tul-e bay tul fe saŋri ká'a ɗaa. ²⁴ Roo ɛ, Zezu ɗaa law-ε ɓo tul-ri ya, bay ɟi ɛ, ka ko kér bay ɓari riw bele. ²⁵ Ka se síe nzob ká bay haɗa ni ka tína saw feri ká tul nzobri ha ni ya. Be k̃i sùo-ε na, ka ko fe ká ɗo bil law nzobri ká nziiya na ηgidɗ bele.

3

Zezu báy Nikodem

¹ Nzob mb̃iw munu ká sakra *Fariziri riŋ-ε ɓa Nikodem a ɓa ηgeredomay Zibri. ² Ka vi luo Zezu ɓa saŋ a ɓaa ha ni mii: «Mbay, ɓuru ko ɛ, ɓa Ngerewuru k̃i ze píe mù bay haɗa mù ɓa nzob fére ɓuru fe, bay ɟi ɛ, fe saŋri ká mù ɗaa na, nzob ká Ngerewuru sad̃ ziŋ ni ya ɛ, ka ti máa bay ɗaa ya.» ³ Lεε, Zezu ỹiŋra báy bay ha ni mii: «Mì ɓaa ha mù ta-taŋ ɓa tusue k̃i: zadka i mboŋ nzob ɓa k̃i ya ɛ*, nzobke ku na ti máa bay ɗoko sakra nzobri ká Ngerewuru re mbay ká tul-ri na ya.»

* **3:3** 3.3 «Mboŋa ká báy faa Tem.» Báy nzaa gerek ɛ, máa bay ɓa síd̃i ze ɗo ɗi: mbón̄ nzob ɓa k̃i, mase, mboŋa taa haɗ ká uru saa nulue.

4 Báyyi ɛ, Nikodem na ȳi a vbi ni bay mii: «Waa, nzob d̄i táw d̄oɔf ro key ɛ, a d̄aa mina ndaw roo a ȳi ha ri mbon ni ba k̄i ɛ? Waa, nzob a máa bay ȳi a r̄i bil mi-ε ha ri mbon ni ba sid̄i robay ɛ?» 5 Lεε, Zezu ȳiɲra báy bay ha ni mii: «Mì baa ha mù ta-taɲ ba tusue k̄i: zadka, i mbon nzob báy faa mbii báy Tem Ngerewuru ya ɛ†, nzobke ku na ti máa bay d̄oko sakra nzobri ká Ngerewuru re mbay ká tul-ri na ya. 6 Nzob ká i mbon ni báy faa naysuo ɛ, ka d̄o ba naysuo, a nzob ká i mbon ni báy faa Tem laa ɛ, ba Tem Ngerewuru k̄i ze ha ni kaw báy kumnun. 7 Bay ká m̄i baa ha mù mii, d̄o nun haɲa ri mbon r̄i ba k̄i na, ndaɔf bay haɲa mu káw yer ká d̄i ya. 8 I k̄o, zuu kuu munu ká law-ε hii, ɛ, mù laa gire, roo ɛ, mù k̄o zad ká uru saa d̄i ya ndaw, zad ká se ba baɔi ya ndaw pi. Ze mbona taa Tem Ngerewuru ká mbon nzob na kara, d̄o faa mb̄iw munu ndaw.»

9 Báyyi ɛ, Nikodem baa ha ni mii: «Feke ku na a d̄oko mina zu ɛ?» 10 Lεε, Zezu ȳiɲra báy bay ha ni mii: «Bo ká mù ba nzob fére fe ká riɲ-a m̄gba bamba ká tusiri *Izarayel na waa, mù k̄o saw feri na key ya ɛ? 11 M̄i baa ha mù ta-taɲ ba tusue k̄i: buru baa bay feri ká buru k̄o ta-taɲ na ha r̄i, a búru baa nasi bay fe ká buru k̄o báy nun buru, roo ɛ, ì hii bay yaɲa nasi bay buru na ya. 12 Zadka ì d̄aa law-r̄i bo tul feri ká d̄o tusiri key ká m̄i baa bayke ha r̄i na ya waa, ì d̄aa mina ndaw roo bay d̄aa law-r̄i bo tul feri ká nulue ká m̄i baa bayke ha r̄i na ɛ? 13 Nzob

† 3:5 3.5 I k̄i Ezekiyel 36.25-27.

mbiw mini kara uru ká tusiri key a se nulue a kɔ saw feri ká dī ya báy. Ba bi *Vu Nzoɓ huo-i ká mī uru saa nulue mī vi tusiri key, a mí maa bay tina saw feri ha rī laa. ¹⁴ Pola lew na *Moyze zuu fe ba soɣ a siŋ mgbɔŋra puu a ura ni dɔ siya ká bil law kɔr‡. Do faa mbiw munu ndaw, bi Vu Nzoɓ na i siŋ mī í ura mī dɔ siya ¹⁵ bay haɲa nzoɓ haɲa haɲa ká daa law-ε bo tul-i ɛ, ka káw báy kumnun ká dɔ baŋguɔ. ¹⁶ I kɔ, Ngerewuru hii nzoɓri ká tusiri key ŋgii bamba, a ha Vi-e ká ba leɗ mbiw hoɣ kekkek, bay haɲa bo nzoɓ haɲa haɲa ká daa law-ε bo tul-e ɛ, ka ti bíe ya, roo ɛ, a káw báy kumnun ká dɔ baŋguɔ na. ¹⁷ Tusuke ɛ, Ngerewuru pie Vi-e vi tusiri key bay daa bay bo tul nzoɓri ya, roo ɛ, bay haɲa nzoɓri ya sù-ri báy faa be. ¹⁸ Nzoɓ ká daa law-ε bo tul-e ɛ, bay ti tul-e mbáa. A nzoɓ ká daa law-ε bo tul-e ya laa ɛ, bay dɔ tul-e baŋguɔ, bay ji ɛ, ka daa law-ε bo tul Vu Ngerewuru ká ba leɗ mbiw kekkek na ya. ¹⁹ Faa daa bayke na ze dɔ key: zad taɲa vi tusiri key, roo ɛ, nzoɓri hii suɲ tilo a í tuɲ zad taɲa na ŋgeren, bay ji ɛ, ped daa bari ndaya. ²⁰ Nzoɓ haɲa haɲa ká daa fe ká ndaya na, ka ĩm zad taɲa na ĩm a dɔu ni dɔu, bay ji ɛ, ka daa hie bay ped daa ndaya beri na a tji a dɔ zad hie gbari gbari. ²¹ Roo ɛ, nzoɓ ká daa fe báy faa tusue bay na, ka vi zad taɲa bay haɲa nzoɓri kɔ ta-taɲ mii, ped daa beri na, ba fe ká'a zúoke ziŋ Ngerewuru.»

Zaa Batis baa nasi bay

‡ 3:14 3.14 I kji Ruɔ bari 2.4-9.

²² Fale ku le, Zezu báy lef nduobal-eri uru í se ba zad kị ká kudfu zad ká Zude a kaw dī zịn ri nam maa fe, a dāa tul nzoeri nduo mbii. ²³ Zaa kara do dāa tul nzoeri nduo mbii ká Enon; zadε ku na do dī ya báy Salim, ba zad ká mbiiri ngji bamba do dī. Ruo nzoeri vi luo-ε, le, ka dāa tul-ri nduo mbii. ²⁴ Ká bil sewke ku na, i mgba Zaa naa hul sal ya báy.

²⁵ Báyii le, lef nduobal Zaa haneri tii saw máy bay zịn Zib mbijw munu se tul wáa sùo ká ba fe saw puo bari na. ²⁶ Ro, í se luo Zaa a í baa ha ni mii: «Mbay, nzo b ká do zịn mù ká nzaa kporombii Zurde ká fi kelu ká mù baa nasi bay be ha buru na, timbedε key na, ka dāa tul nzoeri nduo mbii ha nzoeri riw bele se ba luo-ε.» ²⁷ Báyii le, Zaa yi a baa ha ri mii: «Zadka Ngerewuru ha fe ha nzo b ya le, nzo b mbijw mini kara maa bay zịn ya. ²⁸ Bi na, mī ba *Krisi ya, roo le, mī ba nzo b ká Ngerewuru píe mī vi pola ha ni. Baari kị sùo-rī na, i maa bay baa nasi bay ká mī baa na. ²⁹ I ko, wara nzo b máy na, máy be do bay tul-e. Roo le, nzo b buo nzo b máy na, do dī ya ká lakun-ε bay láa ni ndaw, a do báy bawda suoriya bay láa kusol nzo b máy na. Bi na, mī do munu ba nzo b buo nzo b máy na. Zadka ruo nzoeri se fal Zezu na, suoriya mbaa bil law-i gbay gbay. ³⁰ Ndad bay ha ja ri n-ε ka mgba ba pola pola, a bi laa le, mi yi ba fal. ³¹ Be ká uru saa nulue na ka kaw tul feri riw bele. Nzo b ká uru saa tusiri key na, ka ba taa tusiri a baa bay feri ká' a ko ká tusiri key. A nzo b ká uru saa nulue a vi laa le, [ka kaw tul feri riw bele,] ³² a baa nasi bay fe

ká'a kɔ́ báy nun-ε ndaw, a laa báy suk-e ndaw pi. Roo ɛ, nzobri riw bele yaa nasi bay be na ya. ³³ A roo ɛ, nzob ká yaa nasi bay be na, ka hii bayke do di mii, Ngerewuru baa tusue bay na ki. ³⁴ Tusueke ɛ, nzob ká Ngerewuru pie ni na, ka nday bol nzaa Ngerewuru, bay ii ɛ, Ngerewuru ha Tem be mbaa bil law-ε gbay gbay. ³⁵ Baa naari na, hii Vi-e a pon faa daa feri riw bele zuo nduo-ε. ³⁶ Nzob ká daa law-ε bo tul Vi-eke na ɛ, ka kaw báy kumnun ká do banɔ. A nzob ká daa vu mbom bo tul-e ya ɛ, ka ti káw báy kumnunke na ya, roo ɛ, here Ngerewuru do tul-e banɔ.»

4

Zezu báy máy ká Samari

¹⁻³ *Fariziri laa mii, Zezu daa ha nzobri vi ba lef nduobal-eri, a daa nzobri nduo mbii mba Zaa. (Tusueke ɛ, Zezu ki su-o-ε daa tul nzobri nduo mbii ya, roo ɛ, lef nduobal-eri ze daa tul nzobri nduo mbii.) Zafka Zezu laa mii, soro feri ká'a daa na todo bo suku Fariziri na bayii ɛ, ka uru ká kuɖu zaf ká Zude a zol, a yi ba kuɖu zaf ká Galele.

⁴ Roo ɛ, ká bay haɗa ni se kuɖu zaf ká Galele na, a kál báy faa ká bo kuɖu zaf ká Samari. ⁵ Bayii ɛ, ka tii puo mbiw ká riɗ-ε ba Sikar ká do di ya deb báy wáa ká bulu bari *Zakob ha vi-e Zezeb ká pola lew na*. ⁶⁻⁸ Ká zafe ku na, luɔ mbii ká Zakob tie pola lew na do di. Munu ká Zezu haari a taɗa bamba na bayii ɛ, ka taɗa a kaw nzaa luɔ mbii na. A lef nduobal-eri laa ɛ, i se

* **4:5** 4.5 I kji Tiika saw fe 33.19.

ba bil puo bay hie fe sum. Be nu ku le, maa bay sie ka do law tul ro zu.

Bayji le, may mbijw munu ka kuɗu zad ka Samari na vi bay dan mbii. Leɛ, Zezu baa ha ni mii: «May, ha mi mbii mi nzo.» ⁹ Bayji le, may na do yer a yinra bay bay ha ni mii: «Daa mina roo bo ka mu ba Zib le, mu gon mi mbii bay nzoko, bi ka mi ba may ka Samari na le woo!» (Ka baa munu, bay ji le, Zibri bay *nzobri ka Samari na zuo ki bari tiya.) ¹⁰ Leɛ, Zezu yinra bay bay ha ni mii: «Zadka mu ko fe law kere ka Ngerewuru mgba zin nzobri, a mu tuu nzob ka gon mu mbii nzoko na le, bo ki suo-o ze mu gon ni mbii na pola, le, a haɗa mu mbii ka uo yaw yaw ka bay haɗa mu kawke bay kumnun ka do banɗo na.»

¹¹ Bayji le, may na yi a vbi ni mii: «Mbay, luɗ mbii le di bamba, a bo le, mu ti bay fe dan mbii ya; waa, mu daa mina ndaw roo bay zin mbii ni key ka uo yaw yaw na bay nzoko le? ¹² Luɗ mbii key na bulu buru Zakoɗ ze ha buru. Ba luɗ mbii ka be ki ka nzo, bay vi-eri bay fe hol beri kara ndaw pi. Waa, bo na mu mba tul bulu buru Zakoɗ na le woo?»

¹³ Bayji le, Zezu yinra bay bay ha ni mii: «Nzob ha ha ka nzo mbii ka luɗ mbii key na le, kon mbii ki a seke ni bay. ¹⁴ Roo le, nzob ka nzo mbii ka mi haɗa ni na le, kon mbii ki ti seke ni mbaa mban, bay ji le, mbii ka mi haɗa ni na, a foko munu ba mbii ka uo suo suo ka bil law-ε bay haɗa ni kawke bay kumnun ka'a foko banɗo na.»

¹⁵ LEE, máy na baa hạ Zezu mii: «Mbay, ze bo munu zu le, mu hạ mĩ mbiike na bay haña kɔn mbii kị ka se mĩ mbăa ndaw, a mí se síe yĩ vi zad ni key bay đán mbii kị na mbăa ndaw pi.»

¹⁶ Zezu yĩ a baa hạ ni mii: «Mu se mú vĩa dĩ wạra bo, a bo báy kị, í yĩ í vi.» ¹⁷ LEE, máy na yĩnra báy bay hạ ni mii: «Mì ti báy wạra ya.» LEE, Zezu baa hạ ni mii: «Bay bo đo báy zadε. Wạra bo tiya munu ká mù baa, ¹⁸ roo le, mù yaa wạra zad ndebe, a hay ká mù kăwke timbedε key kara, ba wạra bo ya ndaw. Bo na, mù baa sùo bay kị ze hạ mĩ.»

¹⁹ Báyji le, máy na yĩnra báy bay hạ ni mii: «Mbay, mĩ kɔ le, mù ba nzoɓ yaaña bay saa nzaa Ngerewuru. ²⁰ Bulu bururi na, i rùo Ngerewuru ká tul kuo ká kudɔ zad ká Samari key†, roo le, baarì Zibri kị ì gede mii, zad ká bay rúo Ngerewuru ká dĩ na ba Zuruzalem.» ²¹ Báyji le, Zezu yĩnra báy bay hạ ni mii: «Máy, mu đaa law-a ka bo tul bay ká mĩ báa hạ mù key. Nam ká'a ví vuku na, zad rúo Băa Ngerewuru a đoko ba kị-kii; nzoɓ ti séke síe séke tul kuo key ya ndaw, ká Zuruzalem ya ndaw pi. ²² Baarì nzoɓri ká kudɔ zad ká Samari na, nzoɓ ká ì ruo ni na ì kɔ sawke tañ ya‡. A buru Zibri laa le, nzoɓ ká buru ruo ni na, buru kɔ sawke ta-tañ, bay ji le,

† **4:20** 4.20 Nzoɓri ká tusiri Samari na, i đaa hul đo tul kuo ká riñ-ε ba Garizim na, đo kɔr zad ká tusiri Samari, bay ji le, Zibri nii ri ká sakra bari. ‡ **4:22** 4.22 Nzoɓri ká tusiri Samari na, mbederi riw bele ká i đaa ká fal Moyze na, i tun bayke ngereñ. Be mini ze, faa ká bay haña ri túuke Ngerewuru ba pola munu ká Zibri na, tiya.

pam na vi báy faa Zibri. ²³ A ɛ, nam a ví vuku, ze namke na vi ro, ká nzoɓ rúo Bǎa taa tusuekeri na, i rúo ni báy faa Tem ndaw, báy faa tusue bay ndaw pi. Nzoɓri ká i ruo ni mini key na ze ka hii. ²⁴ Ngerewuru na ba Tem, a ɛ, nzoɓri ká i ruo ni na, ka hii bay haɗa ri rúo ni báy faa Tem ndaw, báy faa tusue bay ndaw pi.»

²⁵ Báyyi ɛ, máy na baa haɗa ni mii: «Mì ko ɛ, nzoɓ ká Ngerewuru waa bay píe ni ví yaa nzoɓri, be ká i dí ni ba *Krisi na a vika. Zadka'a vi ɛ, ka'a tina saw ferì *taɗ kad' kad' riw bele ha naari.» ²⁶ Lɛɛ, Zezu yinjra báy bay haɗa ni mii: «Ba bi kɪ ze mǐ do baa bay zinj mù key.»

²⁷ Ká zadɛ ku na, leɗ nduobal-eri ví zinj ni, ɛ, tuku ri ha ri kaw yer bay tul máy ká Samari ká'a do baa bay zinj ni na ku. Be nu ku hoy kara, nzoɓ mbijw ká sakra bari ká'a maa bay vbika ni bay mii, fe ji ze beri vbi, mase bay ji kɪ roo beri baa zinj máy na ku kara, tiya ndaw. ²⁸ Báyyi ɛ, máy na poɗ tinay mbii be na bo nzaa luo mbii, a yji a se bil puo a vaa baa haɗa nzoɓri mii: ²⁹ «Ì vi í ko leɗban ká kji fal fe daa biri riw bele ká mǐ daa ká pola lew key na zinj mǐ. Waa, a bá Krisi, nzoɓ ká Ngerewuru waa bay píe ni ví yaa nzoɓri na zu ɛ woo?» ³⁰ Lɛɛ, nzoɓri tji ká bil puo yir a í se ba luo Zezu na.

³¹ Saw sieke ku na leɗ nduobal-eri kod ni mii: «Mbay, mu su fe!» ³² Roo ɛ, ka yinjra báy bay ha ri mii: «Fe sum bi do di ku ká bay haɗa mǐ su, roo ɛ, baari na ì ko fe sumke ya.» ³³ Báyyi ɛ, leɗ nduobal-eri vbi kɪ bay ba lie ba lew mii: «A ku waa, nzoɓ haɗe ví báy fe sum haɗa ni su ɛ

woo?» ³⁴ Λεε, Zezu ba ha ri mii: «Fe sum bi na ba d́aa law hiiya nzob ḱa píe m̀i, a mí d́aa ped ḱa'a pɔŋ zuo nduo-i na ha ni ɔ báy zadε. ³⁵ Baari na ì baa mii: “Few niŋ ndaw rɔɔ, a bá few vbíe fe pay báy.” A bi ε, m̀i baa ha r̀i: ì mbi nun-r̀i í kɔ wáari ḱa dɔ ku. P̄ara fe paykeri ŋɔŋ riw bele, a dɔ d̄i ya bay vbíe ro! Do faa mbjw munu ba nzobri ḱa i dɔ d̄i ya bay d́aa law-r̀i bo tul-i. ³⁶ Nzob ḱa vbíe fe pay na, ka zɪŋ fe tunduo-ε ro; ka mbu fe paykeri ḱa ba nzobri na, bay haŋa ri ḱaw báy kumnun ḱa dɔ baŋguɔ na. Be mini ze, nzob ḱa ru fe, báy nzob ḱa vbíe fe pay na, i d́aa suoriya zɪŋ k̄i mbjw hɔy, ³⁷ bay j̄i ε, sim bay b́aa nzobri ḱa baa mii, “nzob mbjw ru fe, a nzob k̄i laa ε, vbi-vbieke” na ba tusue bay na k̄i. ³⁸ M̀i píe r̀i ha r̀i vbíe fe pay ḱa zad ḱa ì ru fe ḱa d̄i ya. Nzob k̄iri ze i ru fe, rɔɔ baar̀i na ì vbíe fe pay bari na báy.»

³⁹ Nzobri ŋj̄i bamba ḱa bil kud̄u zad ḱa Samari na, i d́aa law-ri bo tul Zezu bay tul bay ḱa máy na baa ha ri mii: «Ka k̄i fal fe d́aa b̄iri ḱa pola lew riw bele ha m̀i na.» ⁴⁰ S̄awke mini ze, zadka nzobkeri ku vi luo Zezu ná, i kod̄ ni bay haŋa ni ka ḱaw zɪŋ ri. Ze, Zezu kaw zɪŋ ri nam sid̄i. ⁴¹ Nzobri ŋj̄i bamba tasiri i d́aa law-ri bo tul-e bay tul bay ḱa'a baa ha ri na. ⁴² I baa ha máy na mii: «Timbedε key na, buru d́aa law buru bo tul Zezu bay tul bayri ḱa mù k̄i ha buru hɔy ya, roo ε, ba fe ḱa buru laa báy suku buru k̄i, a búru kɔ ta-taŋ mii, ba be na k̄i ze ka ba Nzob Ȳaŋa Nzobri ḱa tusiri key.»

⁴³ Zadka Zezu d́aa nam sid̄i zɪŋ ri ḱa zadε ku

na, ka uru a se ba puo be ka kuḍu zaḍ ka Galele. ⁴⁴ Tusueke le, Zezu baa ta-taṅ sùo-ε k̄i mii, nzob yaana bay saa nzaa Ngerewuru na, i daa mbay bo tul-e ka tusiri be ya. ⁴⁵ Roo le, zaḍka'a t̄ji kuḍu zaḍ ka Galele na, nzobkeri ya ni bay kere, bay ji le, bari kara i se zaḍ *nam suoriya t̄ji saa bil koy ka Zuruzalem na ndaw, a i ko fe sanri riw bele ka Zezu daa ka di na.

Zezu vaa vu ngeredomay

⁴⁶ Zezu bay led nduobal-eri i yi ba k̄i i se Kana ka do kuḍu zaḍ ka Galele ka'a fere mbii ha ni vi ba him ka di na. Ka zaḍe ku na, ngeredomay mbjw do di ka sùo vi-e se ni naa puo ka Kapernayum. ⁴⁷ Zaḍka'a laa mii Zezu vi saa kuḍu zaḍ ka Zude a do kuḍu zaḍ ka Galele na bayji le, ka se lu-ε a kod ni bay haṅa ni ka se a vaa vaa vi-e ka do di ya bay huka na. ⁴⁸ Lee, Zezu baa ha ni mii: «Zaḍka i ko fe sanri bay feri ka ndaḍ kóko ya le, i ti daa law-ri bo tul-i ya.» ⁴⁹ Bayji le, ngeredomay na yinra bay bay ha ni mii: «Mbay, kóḍ nguɔ hoy mu se puo bi ba vaa ka vu-i na a huka.» ⁵⁰ Lee, Zezu baa ha ni mii: «Mu zól mú se puo; vu-o na vaa ro.» Ngeredomay na daa law-ε bo tul bay ka Zezu baa ha ni na a zól faa puo.

⁵¹ Zaḍka'a se faa koḅ roḅay na bayji le, nzob ped beri i suɔ nun-ε i baa ha ni mii: «Vu-o na vaa bay kere!» ⁵² Bayji le, ngeredomay na vbi ri bay mii: «Maa bay saw sie mina ndaw roḅ led na vaa ku le?» Lee, i yinra bay bay ha ni mii: «Lie ku na, maa bay sie ka fere sùo-ε, ze sùo zaṅa be na ōke.» ⁵³ Lee, bi-ε ko ro, ba saw sieke ka Zezu

baa ha ni mii, vu-ɔ na vaa ro na zu. Báyii le, be báy nzoɔ ini beri riw bele na, i daa law-ri bo tul Zezu. ⁵⁴ Be ze ba fe saɲ ndeke di ba sidike ka Zezu daa ka fal yi be saa kuɖu zaɗ ka Zude, a vi kuɖu zaɗ ka Galele na.

5

Zezu vaa nzoɔ ka sùo-ε hu wũ

¹ Fal feri ku na, Zibri daa nam suoriya bari, le, Zezu uru a se ba ngerɛpuo Zuruzalem na roɔay.

² Ka Zuruzalem na, faa kòkò mbjw ba faa kal baduri do di. Di ya báy faake ku na, daɲa do di ka i mbuo fe i puɗ ba tem zaɗ ndebe do di. Riɲ zaɗke ku na i di báy nzaa eboro ba *Betesda**.

³ Temri ka i puɗ do lakun mbiike ku na, nzoɔ semri nɲi bamba tasiri i naa di raɗ raɗ; nzoɔ rawri ndaw, nzoɔ kpɛɗeri ndaw, roɔ nzoɔbri ka sùo-ri hu wũ ndaw pi. [Bari na, i naa i giyaɲ mbii ka'a laɲ, ⁴ bay yi le, bil nam haneri ku na, leɗ nzaapeɗ taa Ngerembay di a vi do bil mbii na a laɲ. Leɛ, nzoɔ sem ka di titire dekre, a do bil mbii ka laɲ ku na le, semke na do mina mina hoy kara, suo nzoɔbke na a vaa báy kere.]

⁵ Nzoɔ mbjw ka di ku na, sùo-ε se ni naa di daa mbiimbam siɲ say paɛ tɔnɔ sidɪ ro. ⁶ Zaɗka Zezu mbi nun-ε ka'a ko ni naa sem bole di bamba na báyii le, ka vbi ni mii: «Wɔa, mù hii bay haɲa sùo-ɔ vaa le?» ⁷ Nzoɔ sem na yijra báy bay ha ni mii: «Mbay, zaɗka mbii na laɲ le, nzoɔ mbjw ka bay mbika mi a daa mi nduo di na tiya. Zaɗka

* **5:2** 5.2 *Betesda*: ka bil táw mbede haneri ka piɛɗke na, i daa ba *Bezada*.

m̃i nzaa faa bay séke d̃i le, nzob̃ k̃i ví kuñ pol-i gbad̃ a d̃o d̃i pola d̃od̃ h̃a m̃i.» ⁸ Báyyi le, Zezu baa h̃a ni mii: «Úru siya mú mbi hii bo a mú se-sed!» ⁹ Ká zad̃e ku h̃oy le, s̃uò led̃ban na vaa ni kiyaw kiyaw, a mbi hii be a se-sed.

Feke ku na kal ká síe nam mgbaka t̃aram Zibri. ¹⁰ Báyyi le, ñgeredom̃ay Zibri baa h̃a nzob̃ ká s̃uò-ε vaa ni na mii: «Vuri key na ba nam mgbaka t̃aram ká nzob̃ d̃aa ped̃ ya. Bol kusol buru na h̃a faa ká bay haña nzob̃ sob̃ hii ká bil nam key na ya.» ¹¹ Lεε, ka ỹiñra báy bay ha ri mii: «Nzob̃ ká vaa m̃i key na baa h̃a m̃i mii: “Mbi hii bo mú se-sed.”» ¹² Báyyi le, i vbi ni mii: «A w̃a nzob̃ ve k̃i ze baa h̃a mú le?» ¹³ Roo le, nzob̃ ká h̃a s̃uò-ε vaa ni na, ba nzob̃ ve kara ka k̃o ya, baỹ ji le, Zezu zee rik ká sakra ruo nzobri ká i d̃o zad̃e na.

¹⁴ Fal̃e ku báyyi le, Zezu ỹi a z̃iñ nzob̃ ká s̃uò-ε vaa ni na ká bil̃ *hul k̃ani Ñgerewuru a baa h̃a ni mii: «Mu laa, timbed̃e key na mú vaa kiyaw kiyaw ro. Roo le, mu d̃aa feỹaa na mb̃aa. Munu ya le, fe ká ndaya kal tul-e taa h̃ay key na a d̃aa mú báy.»

¹⁵ Báyyi le, led̃ban na zol a ṽa baa h̃a bari ká i ba ñgeredom̃ay Zibri na mii, ba Zezu ze vaa beri. ¹⁶ S̃awke mini ze, ñgeredom̃ay Zibri d̃aa nun-ri bo tul Zezu ler ler, baỹ ji le, ka d̃aa fe niri key na ká síe nam mgbaka t̃aram bari. ¹⁷ Ro, Zezu ỹiñra báy bay ha ri mii: «B̃aa Ñgerewuru d̃aa ped̃ ba pola pola kpuru t̃ji timbed̃e key r̃obay, a bi kara m̃i d̃o d̃aa ped̃.» ¹⁸ Bay tul bayke na ku ze ñgeredom̃ay Zibri nz̃aarake ni mba taa pola na ku r̃obay bay ika ni. I hii bay ika ni bay tul

*bol kusol *nam mgbaka taram Zibri ká'a tun na ku hoy ya, roo le, ka yi a baa mii, Ngerewuru ba Baa beri, be ze a mgbà sùo-ε a lieke ni.

Vu Ngerewuru daa fe ká Bi-ε hii

¹⁹ Báyi le, Zezu mbi bay a baa ha ri mii: «Mì baa ha ri ta-tan ba tusue ki: led na maa daa fe mbijw báy tul-e be ki sùo-ε ya. Fe ká Bi-ε daa na ndaw roo, ka daa báy. Feri riw bele ká Bi-ε daa na, be na kara daa faa mbijw munu ndaw. ²⁰ I ko, Baa led na ko Vi-e ba nzob nun-ε, a kie ni feri riw bele ká'a daa sùo-ε ki. Ka'a kie ni pedri ká bay daa robay mba hay ká i ko key na, le, i káw yer. ²¹ Munu ká Baa tina nzobri saa luo hud a ha ri kaw báy kumnun na, Vi-e kara ha kumnun ha nzobri ká'a hii faa mbijw munu ndaw. ²² Robay, Baa Ngerewuru na kun bay bo tul nzob mbijw ya, roo le, ka pon pedke zuo nduo Vi-e bay haña ni ka kúnke bay ka bo tul nzob, ²³ bay haña nzobri riw bele i daa mbay ka bo tul Vi-e na munu ká i daake mbay bo tul Bi-ε na. Nzob ká daa mbay bo tul Vi-e na ya le, ka daa mbay bo tul Bi-ε ká pie ni na ya ndaw.

²⁴ «Mì baa ha ri ta-tan ba tusue ki: nzob ká laa bay bi, a daa law-ε bo tul nzob ká pie mi le, ka do báy kumnun ká do banquo na. Nzobke ku na i ti daa bay bo tul-e ya, roo le, ka kal nzaa hud na ro a kaw báy kumnun.

²⁵ «Mì baa ha ri ta-tan ba tusue ki: nam a ví vuku, ze namke na vi ro, ká hudri láa kusol Vu Ngerewuru, a nzobri ká i laa kusol-e na laa le, i káw báy kumnun. ²⁶ Munu ká Baa led do báy hurusuo ki sùo-ε ká bay haña nzob kaw báy

kumnun na, ka ha hurusuoke ha Led na bay haɲa ni ka ha nzobri kaw bay kumnun faa mbijw munu na ndaw. ²⁷ Roɓay, ka ha faa ha Led na bay haɲa ni ka kuɲ sal bay ka zuo tul nzobri, bay ji le, ka ba *Vu Nzob. ²⁸ I ha bay key na ka tuku ri ya, bay ji le, nam a vika, ka hudri riw bele ka i naa bil luo hud na, i laa kusol Vu Ngerewuru ²⁹ a i tji saa di. Bari nzob hayri ka i ba nzob daa ped kereri na, a haɲa ri tji i kaw bay kumnun. Roo le, bari nzob hayri ka ped daa bari ndaya banguo na, i tji saa luo hud bay haɲa ri daa bay hud bo tul-ri. ³⁰ Bi na, mi maa bay daa fe mbijw bay tul gaɲ suo-i ya. Mi kuɲ sal bay zuo tul nzobri, roo le, kuɲ sal bay bi na do bay zadε ndaw, bay ji le, mi nzaa faa bay fe ka law-i ze hii ya, roo le, bay daa fe ka law Ngerewuru ka pie mi ze hii.»

Nasi bayri ka kie Zezu ba Vu Ngerewuru

³¹ Zezu baa mii: «Zadka ba bi ze mi baa nasi bay bi suo-i le, nasi bayke na daa fe ya. ³² Roo le, ba nzob ki bod ze baa nasi bay bi na. Ze, mi ko ndaw, nasi bay ka'a baa se tul-i na ba tusue bay. ³³ Baari na i pie nzaaped ba luo Zaa†, le, nasi bay be na do ba tusue ki. ³⁴ I ko, bi na, nasi bay nzob ze mi se sieke ya, roo le, mi baa mini bay haɲa ri daake law-ri bo tul-i i zinke pam. ³⁵ Zaa na do munu ba huu ndele ka i daa huu taa di ka'a hie kad kad, a le, baari na i daa suoriya ka bil zad taɲa be na bole di ndji munu hoy. ³⁶ A roo le, bi na, nzob nasi bay bi ka kal tul-e taa Zaa na do ku: ba pedri ka Baa poɲ zuo nduo-i bay haɲa

† 5:33 5.33 Ba Zaa Batis. I kji Zaa 1.19-27.

mì d̄aa ɔ. Pedri ká mì d̄aa na baa nasi bay se tul-i mii, ba B̄aa ze píe mì. ³⁷ A B̄aa N̄gerewuru k̄j s̄uò-ε ká píe mì na, baa nasi bay bi. Baarì na, ì laa kusol-e ba mb̄jw ya nd̄aw, í k̄o nzaa pol-e ba mb̄jw ya nd̄aw, ³⁸ a bay be d̄aa puo ká bil law-r̄i ya nd̄aw, bay j̄i le, ì d̄aa law-r̄i bo tul nzoḅ ká'a pie ni na ya.

³⁹ «Ì békle bil mbede N̄gerewuru ban̄guo, bay j̄i le, ì ker í baa mii, ì z̄in káw báy kumnun ká d̄o ban̄guo na ká d̄i. Ba mbedeke na ku ze baa nasi bay biri na ká d̄i. ⁴⁰ Ze munu h̄oy kara ì hii bay vika luo-i bay z̄in káw báy kumnun na ya.

⁴¹ «Mì nzaa rin̄ d̄ika ká luo nzoḅ ya, ⁴² roo le, mì tuu r̄i ta-tan̄ a mí k̄o law ini N̄gerewuru ti bil law-r̄i ya. ⁴³ Bi na, mì vi báy rin̄ B̄aa, le, ì hii bay mgbaka mì ba s̄uò-r̄i ya. A roo le, zadka nzoḅ k̄j ká vi báy rin̄-ε be k̄j, le, be ze ì m̄gba ni ba s̄uò-r̄i. ⁴⁴ Baarì na, ì hii z̄in rin̄ d̄ika ká luo nzoḅ k̄j ba lie ba lew, a í hii nz̄aa rin̄ d̄ika ká uru saa luo N̄gerewuru huo-ε ya. W̄aa, ì d̄oko zad̄ hāa nd̄aw roo, í d̄aa law-r̄i bo tul-i le?

⁴⁵ «Baarì na, k̄oko ká ì k̄er í baa mii, bi ze mì d̄aa bay bo tul-r̄i ká pol B̄aa. Ba *Moyze ká ì d̄aa law-r̄i te tul-e nzokd̄o na ze, a d̄aa bay bo tul-r̄i. ⁴⁶ Zadka ì d̄aa law-r̄i bo tul bay ká Moyze d̄aa d̄o bil mbede be le, ì d̄aa law-r̄i bo tul-i, bay j̄i le, mbede ká'a d̄aa na, ka b̄aake bay se tul-i zu. ⁴⁷ Roo le, munu ká ì d̄aa law-r̄i bo tul fe ká'a d̄aa d̄o bil mbede na ya w̄aa, ì d̄aa mina nd̄aw roo, ì d̄aa law-r̄i bo tul bay biri na le woo?»

6

*Ze zu ha fe sum ha ruo nzobri**(Mat 14.13-21; Mrk 6.30-44; Luk 9.10-17)*

¹ Falε ku na báyyi le, Ze zu tuo maambii ká Galele ká i dī ba maambii ká Tiberiyad ndaw na a se fi kelu. ² Ruo nzobri ngji bamba tasiri tɔŋ falε, bay ji le, i ko fe saŋri ká'a daa a vaa ke nzoɓ semri. ³ Lεε, Ze zu báy led nduobal-eri i hil tul mboro í kaw dī. ⁴ Nam suoriya Zibri ká ba *nam suoriya tji saa bil koy na tɔŋ dī mbaa ro.

⁵ Ze zu ko-kóm a ko ruo nzobri ngji bamba tasiri ká i vi ba luo-ε, ze a baa ha Filiɓ mii: «Zad ha ndaw roo, náa hieri fe sum ká dī bay haŋa nzobri key na i su le?» ⁶ Ka vbi bay munu bay kóko waa, Filiɓ a yiŋra báy bay mina ze ha ni le, bay ji le, ka ko fe ká be ki a vaa daa na ro. ⁷ Lεε, Filiɓ yiŋra báy bay ha ni mii: «Í! Ze lari ped nam isod sod sidi hoy kara, buru ti hie fe sum ká'a máa bay haŋa ruo nzobri key na i zin ndji ndji í su ya hoy!» ⁸ Lεε, led nduobal-ε ki ká riŋ-ε ba Andere, yu Simɔn Piyer na baa ha ni mii: ⁹ «Led kuban mbjw munu ze do báy maapa ba ndebe*, a sjiri ba sidi. A ku na waa, a máa ruo nzobri na key le?» ¹⁰ Báyyi le, Ze zu baa mii: «Í ha nzobri riw bele káw siri daw.» Zadε ku na, suyri luo budum ká dī bamba; ze i kaw tul suy na. Warari ká i do zadε ku na, tul-ri maa isod sod duo zad ndebe (5.000).

* **6:9** 6.9 Maapa key na ba maapa ká i daa báy sum *orge.Orge* na, ba para fe pay ká nzoɓ kɔkuri daake maapa í su.

¹¹ Báyyi ɛ, Zezu yaa maapa na a ɗaa taambol ha Ngerewuru, roo a ha leɗ nduobal-eri leke nzobri ka i kaw siri na. Ka yi a ɗaa faa mbjw munu bay sjiri na ndaw, a ha ri su maa ri sib sib munu ka law-ri hii. ¹² Zadka i su maa zad kon bari riw bele na bayyi ɛ, Zezu ɗaa ha leɗ nduobal-eri mii: «I mbu bieri ka ton na ka'a mgbaka a bie gor hoy.» ¹³ Lee, maapa ka ndebe ka i su ka bie ton na, i faa mbaa buɗu ba duo fal-ɛ sidi.

¹⁴ Zadka nzobri ko fe san ka Zezu ɗaa na bayyi ɛ, i tii saw ɗaa mii: «Ba tusue ki, leɗban key na, ka ba zob yaaɗa bay saa nzaa Ngerewuru ka'a vika tusiri key†.» ¹⁵ Munu ka Zezu ko ka i hii bay mgbaka ni bay hurusuo bay haɗa ni ka ba mbay bari na, ka naa suo-ɛ ba ki robay a vaa kaw tul mboro huo-ɛ.

Zezu se-seɗ ka tul mbii
(Mat 14.22-33; Mrk 6.45-52)

¹⁶ Zadka zad do pira pira na bayyi ɛ, leɗ nduobal-eri se nzaa maambii ¹⁷ i hil bil tuo i kaw di, a i tii saw tuo mbii ba Kapernayum ka do nzaa kporombii ka fi kelu. Be nu ku ɛ, zad sii doɗ ro zu, roo ɛ, Zezu vaa ziɗ ri ya robay. ¹⁸ Lee, bawda zuu kuu bivbid bivbid, a lan mbii na kpuksu kpuksu.

¹⁹ Zadka leɗ nduobal-eri hila tuo i se maa sal faa ndebe mase yieri munu bayyi ɛ, i mbi nun-ri i ko Zezu ka se-seɗ ka tul mbii a vi ba luo-ri vuku. Lee, hje ɗaa ri zikiki. ²⁰ Roo ɛ, Zezu ɗaa ha ri mii: «Ba bi ki zu, i ha hje ka ɗaa ri ya!»

† 6:14 6.14 I ki Kjiɗa bol kusol ba sidike 18.15-18; Mat 11.3.

²¹ Ro ze, í hii bay mbika ni kaw bil tuo bari na, le, zadε ku hoy tuo na t̃ii nzaakon̄ ká i hii séke ba bađi na kpedere.

²² Nzaaruo k̃i báyii le, ruo nzobri ká i tòn̄ ká nzaa kporombii ká fi kelu na i nzaa Zezu. I ko ndaw ká tuo mbijw hoy ze do nzaa mbii na ku ba táw. Ze tuoke ku na Zezu hil a kaw di zinj led nduobal-eri ya, roo le, bari huo-ri hoy ze i kaw di a í zólke. ²³ Lee, tuo k̃iri uru saa ngerεpuo ká Tiberiyad̄, í vi di ya ká lakun zad̄ ká Zezu daa taambol̄ ha Ngerewuru, roo a ha fe sum ha nzobri ká di na. ²⁴ A zadka ruo nzobri ko Zezu ya ndaw, led nduobal-eri ya ndaw na báyii le, i uru í hil í kaw bil tuori ku na, a í se ba Kapernayum bay nzaara ni.

Zezu ba ngaw ká ha nzob kawke bay kumnun

²⁵ Zadka i t̃ii fi kelu í zinj Zezu na báyii le, i vbi ni mii: «Mbay, sie ha ze mù vi zad̄ ni key le?» ²⁶ Zezu ỹinjra bay bay ha ri mii: «Mì baa ha ri ta-tan̄ ba tusue k̃i: baar̃i na ì nzaara m̃i bay maapa ká ì s̃u maa ri sib̄ sib̄ hoy bo, ì nzaara m̃i bay kóko saw fe san̄ ká m̃i daa na ya. ²⁷ Ndad̄ bay daa ped̄ ngon̄ bamba bay tul fe sum ká'a bíe gor hoy ya, roo le, bay tul fe sum ká'a haña nzobri kawke bay kumnun ká do ban̄guo na. Fe sumke ku na, bi *Vu Nzob ze m̃i haña ri. Ba bi k̃i ze Ngerewuru Baa ha m̃i hurusuo daa fe ká kieke m̃i, ka hii bayke zinj m̃i.»

²⁸ A báyii le, i vbi ni bay mii: «Pedri ká Ngerewuru hii bayke na waa, buru daa mina ndaw roo, bay daa le?» ²⁹ Lee, Zezu ỹinjra bay

bay ha ri mii: «Ped ká Ngerewuru giyan bay kóko ká luo-rĩ na, ba d́aa law-rĩ bo tul-i bi ká'a pie mĩ vi na.»

³⁰ Báyji ɛ, i yĩ í vbi ni na robay mii: «Fe san ʒi ndaw roo mù d́aa ha buru ko, a búru kóke bay bo na ba sùo bay ɛ? Waa, fe ʒi ndaw roo mù d́aa ɛ? ³¹ Bulu bururi ká pola lew na, i su fe ká i di ba *manne* ká bil law kor munu ká mbede Ngerewuru baa mii: “Ka ha ri su fe sum ká uru saa nulue‡.”» ³² Roo ɛ, Zezu baa ha ri mii: «Mì baa ha ri ta-tan ba tusue ki: ba *Moyze ze ha ri fe sum ká uru saa nulue na ya, roo ɛ, ba Baa ze ha ri ngaw taa tusueke ká uru saa nulue na. ³³ Tusueke ɛ, ngaw ká Ngerewuru ha na, ba be ká uru saa nulue a vi tusiri key, a ha nzobri káw báy kumnun ká do banɔ na.»

³⁴ Báyji ɛ, i baa ha ni mii: «Mbay, mu ha buru ngaw key na banɔ kpafara.» ³⁵ Lɛɛ, Zezu baa ha ri mii: «Bi ze mĩ ba ngaw káw báy kumnun ká do banɔ na. Nzob ká vi luo-i ɛ, kon ti seke ni mbaa, a nzob ká d́aa law-ɛ bo tul-i ɛ, kon mbii kara ti seke ni mbaa ndaw. ³⁶ Roo ɛ, bi na mĩ baa ha ri ro: I ko mĩ báy nun-rĩ, ɛ, i d́aa law-rĩ bo tul-i ya. ³⁷ Nzobri riw bele ká Baa ha mĩ na, i vika luo-i. A nzob ká vi luo-i ɛ, mĩ ti nii ni do keɛ ya, ³⁸ bay ʒi ɛ, mĩ vi saa nulue bay d́aa law hiiya bi ya, roo ɛ, bay d́aa law hiiya nzob ká pie mĩ vi na. ³⁹ Law hiiya nzob ká pie mĩ na ze do key: nzobri ká'a ha mĩ na, ka hii bay hanja mĩ pon nzob mbjw mini kara ka bie ya, roo ɛ, síe óro bie nam na, mĩ tína ri saa luo hud. ⁴⁰ Tusueke

‡ 6:31 6.31 Simri 78.24; Tji keɛ 16.15.

le, law hiiya Băa na ba haŋa nzobri riw bele tuu mĩ ba Vi-e, a í daa law-ri bo tul-i bo í kaw báy kumnun ká do baŋguo na. Síe óro bie nam na, mĩ tína ri saa luo hud.»

⁴¹ Zadka Zezu baa mii, «mĩ ba ngaw ká uru saa nulue» na, Zibri nguri bay ká sakra kị ⁴² i baa mii: «Be key na, ka ba Zezu, vu Zezeb na ya lo? Buru tuu bi-ε báy mi-ε ta-taŋ. Waa, daa mina ndaw roo, ka baa mii, beri uru saa nulue le?» ⁴³ Lεε, Zezu yiŋra báy bay ha ri mii: «Ì pón nzaa nduo nguri sùo ká sakra kị. ⁴⁴ Zadka Băa ká pie mĩ na dī nzob ya le, nzob mbjw mini kara ti vika luo-i a daa law-ε bo tul-i ya. A nzob ká vi luo-i le, síe óro bie nam na, mĩ tína ni saa luo hud. ⁴⁵ Pola lew na, *nzob yaŋa bayri saa nzaa Ngerewuru daa do bil mbede Ngerewuru mii: “Bari riw bele na, Ngerewuru ze a fére ri feŠ.” Ze nzob haŋa haŋa ká laa bay Băa, a yaŋa fe fére be na le, a vika luo-i. ⁴⁶ Nzob mbjw mini kara ko Băa na báy nun-ε ya, roo le, bi huo-i ká mĩ uru saa luo-ε ze, mĩ ko ni. ⁴⁷ Mĩ baa ha rĩ ta-taŋ ba tusue kị: nzob ká daa law-ε bo tul-i na, ka do báy kumnun ká do baŋguo na. ⁴⁸ Bi na, mĩ ba ngaw káw báy kumnun. ⁴⁹ Bulu baarĩ ká i su fe ká i dī ba *manne* ká bil law kor na, i hu riw bele. ⁵⁰ Roo le, nzobri ká i re ngaw ni key ká uru saa nulue na, i ti huka ya mgbaŋ. ⁵¹ Bi na, mĩ ba ngaw ká do báy kumnun ká uru saa nulue. Zadka nzob re ngaw ni key na le, a káw báy kumnun ká do baŋguo na. Ngaw ká mĩ haŋa na, ba naysuo-i. Mĩ ha munu bay haŋa nzobri ká tusiri key na, i

kăwke báy kumnun.»

⁵² Zadka Zibri laa munu na báyji ɛ, i uru báy rɔdɪ gododo ká sakra kɪ mii: «Úwaa! Ledban key na waa, naysuo-ɛ taa minake ze a haɲa buru sɹ ɛ woo?» ⁵³ Lɛɛ, Zezu yɪɲra báy bay ha ri mii: «Mì ɓaa ha rɪ ta-taɲ ɓa tusue kɪ: zadka ì yaa naysuo-i bi Vu Nzob í sɹ ya ndaw, a í nzo sɪm sùo-i na ya ndaw ɛ, ì ti doko báy kumnun ya. ⁵⁴ Nzob ká sɹ naysuo-i, a nzo sɪm sùo-i na ɛ, ka do báy kumnun ká do ɓaɲguɔ na. Síe óro bie nam na, mɪ tɪna ni saa luɔ hud. ⁵⁵ Tusueke ɛ, naysuo-i na ɓa fe sɹm taa tusueke, a sɪm sùo-i na ɓa mbii nzokɔ taa tusueke. ⁵⁶ Nzob ká sɹ naysuo-i, a nzo sɪm sùo-i ndaw na, nzobke ku na zuo zɪɲ mɪ, a ɓi hoy kara mɪ zuo zɪɲ ni ndaw. ⁵⁷ Baa ká píe mɪ na, ka kaw báy kumnun. Ba ɓe ze, ka ha mɪ kaw báy kumnun. Do faa mbɪw munu ndaw, nzob ká sɹ naysuo-i, a nzo sɪm sùo-i na ɛ, mɪ haɲa ni kaw báy kumnun na ndaw. ⁵⁸ Ngaw ni key na, ɓa ngaw ká uru saa nulue. Ngawke ku na do ɓod báy fe sɹm ká bulu ɓaarɪ sɹ ká bil law kor na. Ze ɓari ká i sɹ na hoy kara i hu riw bele. Roo ɛ, nzob ká re ngaw ni key na, a káw báy kumnun ká do ɓaɲguɔ.» ⁵⁹ Be ze ɓa bay ká Zezu fere nzobri ká *hul mbú kɪ ká Kapernayum.

Nzobri ngɪi bamba pɔɲ fal Zezu

⁶⁰ Zadka ruɔ nzobri ká i se fal Zezu na, i laa bay ɓe munu báyji ɛ, i daa «Íi!» a í ɓaa mii: «Bay ká ngɔɲ key na waa, nzob ve ze a máa láake ɛ?» ⁶¹ Lɛɛ, Zezu ko ndaw ká led nduobal-eri do nguri sùo-ri se tul bayke na, ze ka ɓa ha ri mii:

«Bay ká mǐ baa na tuo law-rǐ tuo ɛ woo? ⁶² A ku na, zadka bi *Vu Nzob mǐ úru saa tusiri key, mí yǐi ba zad ká mǐ uru saa dǐ pola na waa, ì kér bay mina ká dǐ ɛ? ⁶³ Tem Ngerewuru ze ha nzob kaw báy kumnun. Hurusuo nzob ti dǎa fe mbjw ya. Bayri ká mǐ baa na, ba kumnun taa tusueke ká uru saa luo Tem Ngerewuru, ⁶⁴ roo ɛ, nzob haneri ká sakra baarǐ daa law-ri bo tul-i ya.» (Ká ba tusue ɛ, titire hoy Zezu ko nzobri ká i dǎa law-ri bo tul-e ya na ndaw, a ko nzob ká'a mbika tul-e na ndaw pi.) ⁶⁵ Ka baa robay mii: «Be ze mǐ baa ha rǐ pola mii: zadka Baa ha faa ha nzob ya ɛ, nzob mbjw mini kara ti vika luo-i, a daa law-ɛ bo tul-i ya.» ⁶⁶ Zade ku hoy ɛ, nzobri ngj-ngj ká i se fal-ɛ na, i naa sùo-ri yóron yóron a í se fal-ɛ mbaa. ⁶⁷ Ro, Zezu vbi led nduobal-eri ká duo fale sidi na mii: «Baarǐ hoy kara ì hii bay náa sùo-rǐ ndaw ɛ woo?» ⁶⁸ Báyji ɛ, Simon Piyer yinjra báy bay ha ni mii: «Mbay, buru na buru séke luo nzob ve báy ɛ woo? Bay bo na daa ha nzob kawke báy kumnun ká do banquo. ⁶⁹ A buru laa ɛ, búru dǎa law buru bo tul-a, a búru tuu mù ba Nzob ká Tan Kadan ká Ngerewuru pie mù vi.» ⁷⁰ Lee, Zezu yinjra báy bay ha ri mii: «Baarǐ ká tul-rǐ duo fale sidi na, ba bi ze mǐ nan rǐ ya ɛ woo? Roo ɛ, nzob mbjw ká sakra baarǐ na ba vu ngeretemndaya.» ⁷¹ Ka baa bay munu se tul Zudas Iskariyod, vu Simon. Ze, ka ba na led nduobal-ɛ kara, be kǐ ze namke vi ɛ, a mbika tul-e.

7

Nam ká Zezu a tîna sùo-ε na vi ya báý

¹ Falε ku λε, Zezu haari báý puori bodf bodf ká kuđu zadf ká Galele. Ka hii bay séke kuđu zadf ká Zude ya, bay ji λε, ngeredomay Zibri ká dī i nzaa faa bay ika ni. ² Lεε, *nam suoriya hul pudī Zibri na tòn dī mbăă*. ³ Ro, yu Zezuri baa ha ni mii: «Mu zól ká zadf ni key mú se kuđu zadf ká Zude bay haɲa bo, nzobri ká i se fal-a na i kɔ fe saɲri ká mù daa na. ⁴ Zadka nzob hii bay haɲa riɲ-ε mɲba λε, ka ti muu sùo-ε ya, a séke ba zadf hie a daa fe saɲri ha nzobri riw bele kɔ. A munu ká mù daa k̄iri fe saɲri mini key na, mu daa bo ha nzobri riw bele kɔ.» ⁵ (Tusuεke λε, yu Zezuri kara, i daa law-ri bo tul-e ya.)

⁶ Báýji λε, Zezu baa ha ri mii: «Nam bi na vi ya báý. A baarì λε, namri riw bele na, ì se munu ká law-rì hii. ⁷ Baarì na, nzob tukeleri key ti fúy rì ya. A bi λε, i fúy m̄i, bay ji λε, fe dáa bari ká ndaya na, m̄i baa bayke ba kele ta-taɲ ha ri. ⁸ Ze, baarì na ì zól í se zadf suoriya na. A bi λε, m̄i ti séke dī ya báý, bay ji λε, nam bi na vi ya báý.» ⁹ Fal bay ká'a baa munu ha ri na báýji λε, ka taɲ a kaw kuđu zadf ká Galele.

Zezu se zadf suoriya ká Zuruzalem

¹⁰ Fal zól yu-eri ká i zól í se ba zadf suoriya ká Zuruzalem na báýji λε, ka uru a zól ba badī ndaw, roo λε, ka se ba badī ba muni. ¹¹ Báýji λε, ngeredomay Zibri ká i do zadf suoriyake ku na, i

* **7:2** 7.2 I k̄ji Soro pedf dáa Leviri 23.34; Nehemi 8.14-18; K̄iɲa bol kusol ba sid̄ike 16.13-15.

nzaara ni í vbi bay be mii: «Waa, ledban na do zad haa zey le?» ¹² Ruo nzobri hoy kara soro bay Zezu do nzaa-ri yaa yaa, í máyke bay zinj kị ba lie ba lew. Nzob haneri baa mii: «Ledban na ba nzob law kere.» A nzob kịri laa le, baa mii: «Ụ-u, mbijw ya! Ka ula nzobri!» ¹³ A le, nzob mbijw mini kara maa bay áa nzi-ε bay báa kér bay be ba kele ha nzobri laa ya, bay ịi le, i daa hịe bay ngeredomay Zibri.

¹⁴ Zadka nam suoriyake na kal mgba sikda bayji le†, Zezu se bil mgban ka hul kani Ngerewuru do di, a tii saw fere nzobri fe ka di. ¹⁵ Zadka ngeredomay Zibri laa fe fere be munu na bayji le, zad bay zee ri sel ha ri baa mii: «Ledban key na fere mbede Ngerewuru ya waa, daa mina ndaw roo, ka tuu faa fere nzobri fe mini le?» ¹⁶ Lee, Zezu yinjra bay bay ha ri mii: «Feri ka mi fere nzobri na uru saa luo-i ya, roo le, uru saa luo Ngerewuru ka pie mi. ¹⁷ Nzob ka mbi suo-ε bay daa law hiiya Ngerewuru ba tusue na, zadka fe fere bi na uru saa luo Ngerewuru le, ka'a koko; ze uru saa luo-i hoy kara a koko ndaw. ¹⁸ Nzob ka baa bay ka uru saa luo-ε be kị suo-ε na, ka nzaa rin dika be suo-ε hoy zu. Roo le, nzob ka nzaa rin dika nzob ka pie ni na laa le, ka baa suo bay, fe ula nun nzob mbijw kara ti suo-ε ya. ¹⁹ Baari na, *Moyze ha ri *bol kusol kị, roo le, nzob mbijw mini ka sakra baari kara daa vu mbom bo di ya. Waa bay ịi ndaw roo, i nzaa faa bay ika mi le?»

† 7:14 7.14 Nam suoriyake na, daa nam tɔnɔ sidí.

20 Báyyi le, ruo nzobri uru báy rođi zinj ni í baa mii: «Bo key na waa, mù ba nzob bala le woo! A ve ze nzaa faa bay ika mù ká zad ni key le?»
 21 Leε, Zezu yjira báy bay ha ri mii: «Bi na, mĩ daa fe sanj mbijw munu hoy báy nam mgbaka taram‡. Ze, baarĩ riw bele ká ì kò na, zad bay zee rĩ sel. 22 I kér í kò. Moyze mbi nzi-ε bay haña vu baarĩ ká ì mboj ri na, i daa nam tɔnɔ sidi le ì kuñ ri ŋgori. (Tusuεke le, ba Moyze ze mbi nzi-ε ya, roo le, ba bulu naari.) Ze, ba nam mgbaka taram hoy kara, i kuñ ledri ŋgori mgbum. 23 Baarĩ na, ì kuñ ledri ŋgori báy nam mgbaka taram bay haña bol kusol Moyze ka dõke báy zadε. A waa, bay ji ndaw roo, bi mää, mĩ vaa nzob ha sũo-ε nduo kiyaw kiyaw báy nam mgbaka taram le, law-rĩ faa rĩ ká tul-i le? 24 I békle fe dǎa nzob báy faake ndaw roo, í kuñ bay ka bo tul-e báy, bo ì kò fe ká dõ nun-rĩ ká kele key hoy í mbike bay ka bo tul nzob ya.»

Nzobri máy kị bay ká tul Zezu

25 Zadka nzob haneri ká Zuruzalem kò Zezu na báyyi le, i kaw yer í baa mii: 26 «Ledban ni key ze, i nzaa faa bay ika ni ya le woo? I kò ká'a dõ báa bay ká nun ruo nzobri, làa ká ŋgeredomay Zifri daa fe mbijw zinj ni ya ku na! Bari na, i kò ni ba *Krisi, nzob ká Ŋgerewuru waa bay pie ni ví yaa nzobri na ba tusue ro zu le woo? 27 Ze, Krisi na, zadka'a vika na, nzob mbijw ti kóko zad ká'a uru saa dī ya. Roo le, ledban ni key na, buru kò zad ká'a uru saa dī na ta-tanj.»

‡ 7:21 7.21 I kji Zaa 5.1-15.

²⁸ Báyyi ɛ, Zezu ká dɔ fére nzobri fe ká bil mgbaj ká *hul kani Ngerewuru dɔ dɛ na, baa bay ba siya belɛj mii: «Baarì na ì kɔ mǐ kɔ ndaw, ì kɔ zad ká mǐ uru saa dɛ ndaw kɛɛ? Bi na, mǐ vi báy tul gan sùo-i hoy ya. Roo ɛ, nzob ká pie mǐ na, ba nzob ká maa bay d́aa law bo tul-e. Baarì na ì tuu ni ya, ²⁹ roo ɛ, mǐ tuu ni tuu, bay jì ɛ, mǐ uru saa luo-ɛ. Ba be kɪ ze ka pie mǐ vi.»

³⁰ Zadka ngeredomay Zibri laa bay ká Zezu baa na báyyi ɛ, i nzaa faa bay mgbaka ni. Roo ɛ, nzob mbɔw d́aa nduo-ɛ zaa ni ya, bay jì ɛ, nam be na vi ya báy. ³¹ Ká sakra ruɔ nzobri na, nzobri ngjì bamba d́aa law-ri bo tul-e ì baa mii: «Zadka Krisi a vika na, a d́aa fe sanri kal taa ledban ni key na ɛ woo?»

³² Bayri ká ruɔ nzobri baa se tul Zezu na tuo bo suku *Fariziri. Ro, *ngerenzob fe poyri báy Fariziri, i pie nzob kóro hul kani Ngerewururi bay haɲa ri v́aa mgbá Zezu. ³³ Báyyi ɛ, Zezu baa mii: «Bi na, mǐ káw zɪɲ rǐ ndjì munu hoy, rɔɔ mí yjì ba luo nzob ká pie mǐ na. ³⁴ I nzáara mǐ, roo ɛ, ì ti zɪɲ mǐ ya, bay jì ɛ, zad ká mǐ d́oko dɛ na, ì maa bay séke dɛ ya.»

³⁵ Báyyi ɛ, ngeredomay Zibri vbi bay ká sakra kɪ mii: «Ka'a séke ba zad haɲ ndaw rɔɔ a baa mii, náa ti zɪɲri beri mbáa ku ɛ? Ka'a séke luo nzob naari ká i kaw sakra Gerɛkri bay fére ri fe ɛ? ³⁶ Ka baa mii, náa nzáarari beri, roo ɛ, náa ti zɪɲri beri ya ndaw, zad ká beri d́oko dɛ kara, náa maari bay séke dɛ ya ndaw pi. Wáa, bay be ku na, bil-e d́o mina zu ɛ?»

³⁷ Ɔro bie nam suoriyake ká ba nam ká kal taa hawri riw bele na, Zezu uru a do siya ká sakra ruo nzobri a baa bay belej ba siya mii: «Nzob ká kɔn mbii se ni le, ka vi luo-i a nzo. ³⁸ Munu ká i daa do bil mbede Ngerewuru na, nzob ká daa law-ε bo tul-i na le, mbii káw báy kumnun na, a tji a uo suo suo ba nginjake saa bil law-ε.» ³⁹ (Zezu baa bay key na se tul Tem Law Pie ká Ngerewuru a haŋa nzobri ká i daa law-ri bo tul-e. Ká bil sewke ku na, Ngerewuru ha nzobri Tem Law Pie ya báy, bay ji le, Zezu na hu a tji saa luo hud a kaw báy rin dika Bi-ε ya báy.)

⁴⁰ Zadka ruo nzobri laa bay ká Zezu baa na báyii le, nzob haneri baa mii: «Ledban key na ka ba tusue nzob yaŋa bay saa nzaa Ngerewuru ká buru giyaŋ ni na.» ⁴¹ Nzob hawri baa mii: «Ka ba Kriŋi, nzob ká Ngerewuru waa bay píe ni ví yaa nzobri na.» Roo le, nzob kiri may bay zin ri mii: «Lee, Kriŋi a úru saa kudu zad ká Galele ndaw pi zu le woo! ⁴² Mbede Ngerewuru baa mii, nzob ká Ngerewuru waa bay píe ni ví yaa nzobri na, a bá nzob ká saw bulu Mbay *David, ká'a úru saa Betelehem, puo ká David kaw di pola lew na§.» ⁴³ Ro, ruo nzobri rod ki ba lie ba lew, í téke bil ki bay tul Zezu. ⁴⁴ Nzob haneri ká sakra bari ku na hii bay mgbaka ni, roo le, nzob mbjw daa nduo-ε zaa ni ya.

⁴⁵ Báyii le, nzob kóro hul kaŋi Ngerewururi ká ngerenzob fe poyri báy Fariziri pie ri bay mgbaka Zezu na, i yji í ví zin ri. Lee, ngereri

§ 7:42 7.42 I kji Simri 89.4-5; Zeremi 23.5.

na vbi ri mii: «Bay ji ndaw roo, ì mgba ni í víke ya le?» ⁴⁶ LEE, nzoɔ kóro hul kaɲi Ngerewururi na yijira báy bay ha ri mii: «Buru ko nzoɔ ɔaa bay munu ka ledban nu ku ba mbijw ya mgbaj!» ⁴⁷ Báyii le, Fariziri uru zinj ri mii: «Uu! Baari hoy kara, ì yaa nzaa úla be ndaw kéle? ⁴⁸ Waa ka sakra buru Fariziri báy ngerɛ Zibri na, nzoɔ mbijw ka daa law-ε bo tul-e na, do di ku le woo? ⁴⁹ A ruo nzoɔri key ka i daa law-ri bo tul-e na, i tuu *bol kusol *Moyze na ya. I ba nzoɔri ka bebi Ngerewuru mgba tul-ri.»

⁵⁰ Báyii le, Nikodem ka ba Farizi mbijw munu, be ka'a se luo Zezu pola ba suj na ɔaa ha ri mii: ⁵¹ «LEE, bol kusol naari na ha naari faa bay daa bay bo tul nzoɔ tan laa bay ka nzi-ε ya ndaw, tan kóko fe ndaya ka'a daa na ya mgbum le woo?» ⁵² Ro, Farizi hawri báy ngerɛ Zibri na, i yijira báy bay ha ni mii: «Aa! Bo kara, mu ba nzoɔ ka kudɔ zad ka Galele ndaw le woo? Mu bekle bil mbede Ngerewuru báy kere le, mu ti zinj nzoɔ mbijw ka ba nzoɔ yajana bay saa nzaa Ngerewuru ka uru saa Galele na ya!»

⁵³ [Fale ku le, nzoɔ ha ha le, uru a zol faa puo.]

8

¹ Ro, Zezu uru a se ba tul kuo ka rin-ε ba Oliviye.]

Máy ka daa nun pie

² [Nzaaruo ki ka tibie pied na, Zezu yi a se bil mgbaj ka *hul kaɲi Ngerewuru do di, le, ruo nzoɔri riw bele soro ba lakun-ε. Ka kaw siri a tii

saw fére ri fe. ³ Báyyi ɛ, nzob fére nzobri *bol kusol Zibri báy *Fariziri, i dar máy d́aa nun pie mbjw munu ká w̄ara nzob do naaṅa zinj ni na gbukru í mgba ni í víke luo-ε, í d́aa ni do pol nzobri riw bele, ⁴ í baa ha Zezu mii: «Mbay, máy key na, buru dar ni gbukru ká'a do d́aa nun pie, ze búru mgba ni. ⁵ Ká bil bol kusol *Moyze ɛ, k̄iri máyri ká mini key na, ndad̄ bay haṅa buru vbúku ri báy tisaw a búru i ri. A w̄a, bo na, mù baa taa bo mina ze ká d̄i ɛ?» ⁶ I baa munu i nzáake nzi-ε, bo bay zinj faa ɛ, í d́aaake bay ka bo tul-e. Roo ɛ, Zezu sol siri a d̄inj tul-e a tii saw vbíe fe báy vu nduo-ε do siri.

⁷ Munu ká ngeredom̄ay Zibri ged̄e ni kpaṅ báy vbiw ban̄guo ba pola pola na báyyi ɛ, Zezu ura tul-e a ndad̄a s̄uo-ε a baa ha ri mii: «Nzob ká sakra baar̄i ku ká d́aa feȳaa ba mbjw ya ɛ, ka mbi tisaw a vbúke ni pola bo náa kóri!» ⁸ Fal̄e ku ɛ, ka sol siri a d̄inj tul-e ba k̄i a tii saw vbíe fe do siri na robay.

⁹ Zad̄ka i laa bay na munu báyyi ɛ, k̄er bay bari d́aa bay bo tul-ri s̄uo-ri, ha ri náake s̄uo-ri í zol yóron̄ yóron̄ báy zad̄ bari. Uru saa ngereri kpuru mgba tul ledri na, i p̄on̄ Zezu huo-ε hoy báy máy na do. ¹⁰ Báyyi ɛ, Zezu uru siya a ndad̄a s̄uo-ε a vbi ni mii: «Máy, nzobri ká i d́aa bay bo tul-a na, i do zad̄ ha ɛ? W̄a, nzob mbjw d́aa bay bo tul-a ya w̄m̄ k̄i ɛ?» ¹¹ L̄εε, máy na ȳinjra báy bay ha ni mii: «Mbay, m̄i ko nzob mbjw ya.» Ro, Zezu baa ha ni mii: «Bi kara m̄i d́aa bay bo tul-a ya nd̄aw. Mu se zad̄ sed̄ bo, a roo ɛ, mu d́aa feȳaa mb̄aa.»]

Zezu ba zad taŋa

¹² Zezu mbi bay a baa ba k̄i ha ruo nzoŋri mii: «Bi na, m̄i ba zad taŋa nzoŋri k̄a tusiri key. Nzoŋ k̄a se fal-i ɛ, a ɔko b̄ay zad taŋa bay k̄awke b̄ay kumnun, ɔo ka ti s̄eke seɔ k̄a bil suŋ na mb̄aa mgb̄aŋ.»

¹³ B̄ayji ɛ, *Fariziri ȳiŋra b̄ay bay ha ni mii: «Bo k̄i m̄u baa nasi bay ɔo s̄u-o-ɔ. Bay ɔo na ɔaa fe mb̄iw ya.» ¹⁴ Zezu ȳiŋra b̄ay bay ha ri mii: «Ze m̄i baa nasi bay bi s̄u-o-i hoŋ kara, bay k̄a m̄i baa na ba s̄u-o bay. I ko, bi na, m̄i ko zad k̄a m̄i vi saa ɔi nd̄aw, a m̄i ko zad k̄a m̄i s̄eke ba baɔi nd̄aw pi. Roo ɛ, baari na, i ko zad k̄a m̄i uru saa ɔi ya, a i ko zad k̄a m̄i s̄eke ba baɔi ya nd̄aw. ¹⁵ Baari na, i kuŋ bay ɔo tul nzoŋ munu k̄a nzoŋri ɔaa ziŋ k̄i. Bi na, m̄i ɔaa bay ɔo tul nzoŋ mb̄iw ya. ¹⁶ Ze ɔo, ba bi ze m̄i kuŋ sal bay laa ɛ, k̄uŋ sal bay bi na, ɔo b̄ay zadɛ, bay ji ɛ, m̄i ɔo hu-o-i ze m̄i kuŋ sal bay na ya, roo ɛ, B̄aa k̄a pie m̄i na ɔo ziŋ m̄i. ¹⁷ I ɔaa ɔo bil *mbede bol kusol baari k̄i mii: “Zadka nzoŋri siɔi roo nasi bay bari maa k̄i ɛ, nasi bayke na ɔaa ped*.” ¹⁸ Bi na, m̄i baa nasi bay bi s̄u-o-i k̄i, a B̄aa k̄a pie m̄i na kara baa nasi bay bi na nd̄aw.»

¹⁹ B̄ayji ɛ, Fariziri vbi ni bay mii: «W̄aa, b̄aa-ka ɔo zad haɛ ɛ?» Lɛɛ, Zezu ȳiŋra b̄ay bay ha ri mii: «Baari na, i tuu m̄i ya, a i tuu B̄aa ya nd̄aw. Zadka i tuu m̄i ɛ, i tuuka B̄aa na nd̄aw.» ²⁰ Be ze ba bayri k̄a Zezu fere nzoŋri k̄a bil *hul kaŋi

* **8:17** 8.17 K̄iŋa bol kusol ba siɔike 19.15.

Ngerewuru ká zad búo lari. Roo le, nzob mbjw mgba ni ya, bay ji le, nam be na vi ya báy.

Zezu baka ngeredomay Zibri

²¹ Zezu baa ha ngeredomay Zibri na robay mii: «Mì zól, le, ì nzáara m̃ kpuy a í hu ká bil feyaa baari. Zad ká m̃ séke ba badi na, baari na, ì maa bay séke di ya.» ²² Báyji le, ngeredomay Zibri vbi bay ká sakra k̃ mii: «Munu ká'a baa mii, buru maa bay séke zad ká beri séke di ya na ku waa, ka'a ika sùo-ε sùo-ε le woo?»

²³ Lee, Zezu yjira báy bay ha ri mii: «Baari na, ì ba nzobri ká tusiri key, roo le, bi na, m̃ uru saa nulue. Baari na, ì ba nzob taa tusiriri key, roo le, bi na, m̃ ba nzob taa tusiri key ya.

²⁴ Be mini ze, m̃ baa ha ri mii, ì huka ká bil feyaa baari. Zadka ì daa law-r̃i bo tul-i mii, m̃ ba nzob ká m̃ do banɔ na ya le, ì huka ká bil feyaa baari.»

²⁵ Báyji le, i ỹi í vbi ni bay mii: «Waa, bo na mù ba ve le?» Lee, Zezu yjira báy bay ha ri mii: «Mì baa bayke banɔ báy tiikake hoy ha ri. ²⁶ M̃ do báy bayri ng̃i bamba bay báa ndaw, bay daa bo tul-r̃i ndaw pi. Roo le, nzob ká píe m̃ na baa sùo bay, a bayri ká m̃ laa ká luo-ε na, m̃ baa ha nzobri ká tusiri key.»

²⁷ Bay ká Zezu baa se tul Bi-ε na, i laa ya. ²⁸ Lee, ka baa ha ri mii: «Zadka ì siɲ m̃ bi *Vu Nzob í ura m̃ do siya le, ì kóko m̃ ba nzob ká do banɔ ndaw, a í ko m̃ ba nzob ká m̃ daa fe mbjw báy tul gan sùo-i ya ndaw pi. Bay ká Baa fere m̃ hoy ze m̃ baa. ²⁹ Nzob ká píe m̃ na ka do ziɲ m̃, bo ka pɔɲ m̃ do huo-i ya, bay ji le,

banɣuo na, mĩ daa fe ká rii law-ε.» ³⁰ Zadka Zezu do báa bay munu na báyii ε, nzobri ηgji bamba daa law-ri bo tul-e.

Bay ká se tul vu Abaraham taa tusuekeri

³¹ Zezu baa bay ha Zibri ká i daa law-ri bo tul-e na mii: «Zadka ì do tul bay bi ká mĩ fere rĩ na báy zadε banɣuo ε, ì ba leɔ nduobal-i taa tusuekeri. ³² I tuukake tusue bay na, ε báy faa tusue bayke na, ì tjiike saa bil koy feyaa.»

³³ Báyii ε, ηgeredomay Zibri yjira báy bay ha ni mii: «Buru na, buru ba vu bulu *Abaraham, buru ba koy nzob ba mbjw ya mgban. Waa, daa mina ndaw roo mù baa mii, buru tji saa bil koy feyaa na ε woo?» ³⁴ Lεε, Zezu yjira báy bay ha ri mii: «Mĩ baa ha rĩ ta-tan ba tusue kji: nzob haa haa ká daa feyaa na, ka ba koy feyaa. ³⁵ Koy nzob na ti daa puo a kaw di banɣuo kpadara ya, roo ε, nzob ká ba leɔ bil puo na, a káw di wum banɣuo. ³⁶ Zadka Vu ηgerewuru tina rĩ saa bil koy feyaa na ε, ì káw báy tul-rĩ ba tusue kji. ³⁷ Mĩ ko ndaw, baarĩ na, ì ba vu bulu Abaraham. Be nu ku hoy kara, ì nzaara mĩ bay ika mĩ, bay ji ε, bay bi na rii bil law-rĩ ya. ³⁸ Bi na, mĩ baa bay fe ká Baa kie mĩ, a baarĩ laa ε, ì daa fe ká baa baarĩ baa ha rĩ.»

³⁹ Báyii ε, i yjira báy bay ha ni mii: «Baa buru na ze ba Abaraham.» Lεε, Zezu yjira báy bay ha ri mii: «Úwaa, zadka ì ba vu Abaraham taa tusuekeri ε, ì daa feri munu ká'a daa. ⁴⁰ I ko, fe ká mĩ daa na, mĩ baa tusue bay ká uru saa luo ηgerewuru ha rĩ, be nu ku hoy kara, ì nzaara faa bay ika mĩ. Fe daa ká munu na, Abaraham

ɗaa ba mbɔw ya! ⁴¹ Baarì na, fe ɗáa baarì rìi fe ɗáa bǎa baarì.»

Báyji ɛ, i yɔ̃nra báy bay ha ni mii: «Buru na, buru ba leɗ mbanari ya. Bǎa buru mbɔw kɔ̃ hɔy ba Ngerewuru.» ⁴² Lɛɛ, Zezu yɔ̃nra báy bay ha ri mii: «Úwaa, zadka Ngerewuru ba bǎa baarì ba tusue ɛ, ì kókò mǐ ba nzob nun-rì, bay ji ɛ, mǐ uru saa luo-ɛ ze mí vi. Bi na, mǐ vi báy tul gaŋ sùo-i ya, roo ɛ, ba be ze ka píe mǐ. ⁴³ Bay ji ndaw roo, bay ká mǐ baa key ɛ, ì tǎa láa kpuy ɛ woo? Bay ji ɛ, ì maa bay láa bay bi key na ya. ⁴⁴ Baarì na, bǎa baarì ba ngeretemndaya, ze ì hii ɗáa fe ká law bǎa baarì hii. Be na, ka ba nzob ika nzob báy tiikake lew hɔy. Ka ba nzob ká'a baa sùo bay ya, bay ji ɛ, sùo bay mbɔw mini kara ti luo-ɛ ya. Zadka'a baa bay kud bay beri na, ba fe ká ɗo bil naysuo-ɛ ká tii ni tii ro, bay ji ɛ, ka ba nzob kúɗ bay, a ba bǎa nzob bay bayluri. ⁴⁵ Bi na, mǐ baa tusue bay. Be ze, ì hii bay ɗáake law-rì bo tul-i na ya! ⁴⁶ Nzob ve ká sakra baarì key roo, a máa bay zɔ̃ faa bay ɗáa bay feyaa bo tul-i ɛ? A waa, ɗaa mina ndaw roo, mǐ baa tusue bay ha rǐ ɛ, ì ɗaa law-rì bo tul-i ya ɛ? ⁴⁷ Nzob ká ba taa Ngerewuru na, ka laa bay be, roo ɛ, baarì na, ì laa bay be ya, bay ji ɛ, ì ba taa be ya.»

⁴⁸ Báyji ɛ, Zibri yɔ̃nra báy bay ha ni mii: «Yji! Bay buru ɗo báy zadɛ. Mù ba nzob ká Samari ya lo? Bo na, temndaya ɗo tul-a!» ⁴⁹ Lɛɛ, Zezu yɔ̃nra báy bay ha ri mii: «Úwaa, temndaya ɗo tul-i ya, roo ɛ, mǐ ɗaa mbay bo tul Bǎa. A baarì laa ɛ, ì tjiri mǐ. ⁵⁰ Bi na, mǐ nzaa riŋ ɗika bi sùo-i ya, ɛ, nzob mbɔw ɗo ɗi ku ze nzaa faa bay ɗáa

riŋ dika bo tul-i. Ba be ze, a kún sal bay báy zadε. ⁵¹ Mĩ baa ha rĩ ta-taŋ ba tusue k̄i: nzoḅ ká daa vu mbom bo tul bay bi le, ka ti huka ya mgbəŋ.»

⁵² Báyji le, Zibri yj̄iŋra báy bay ha ni mii: «Timbedε key na, buru k̄o ta-taŋ ro! Bo na, temndaya d̄o tul-a! Abaraham na hu, a *nzoḅ yaaŋa bayri saa nzaa Ngerewuru kara, i hu ndaw. Waa, daa mina ndaw roo, bo na, mù baa mii: “Nzoḅ ká daa vu mbom bo tul bay bo le, ka ti huka ya mgbəŋ” le? ⁵³ Bulu buru Abaraham na hu ro, waa, bo na, mù mba tul-e mba le woo? Nzoḅ yaaŋa bayri saa nzaa Ngerewuru kara, i hu ndaw! Waa, mù mgbə sù-o-o ba ji zu le?»

⁵⁴ Leε, Zezu yj̄iŋra báy bay mii: «Zadka mĩ daa riŋ dika bo tul-i k̄i sù-o-i le, riŋ dika bi na d̄o ba fe ká ḡor hoy. Nzoḅ ká daa riŋ dika bo tul-i na, be ze ba Baa. Be k̄i ze ì d̄i ni ba Ngerewuru baarĩ. ⁵⁵ Be nu ku hoy kara, ì tuu ni ya, a bi le, mĩ tuu ni tuu. Zadka mĩ baa mii: “Mĩ tuu ni ya” le, mĩ bá nzoḅ kúḍ bay munu ká baarĩ ndaw. Roo le, mĩ tuu ni a mí daa vu mbom bo tul bay beri. ⁵⁶ Bulu baarĩ Abaraham na, zadka’a ker bay se tul nam vika bi na le, ka daa suoriya. Zadka’a k̄o munu na, suoriya mbaa bil law-ε gbay gbay.»

⁵⁷ Báyji le, Zibri yj̄iŋra báy bay ha ni mii: «Úwaa, bo làa ká mù daa mbiimbam s̄iŋ ndebe ya báy key na le, mù k̄o Abaraham kereŋ ro key le woo!» ⁵⁸ Leε, Zezu yj̄iŋra báy bay ha ri mii: «Mĩ baa ha rĩ ta-taŋ ba tusue k̄i: pola roo bay haŋa ri mboŋ Abaraham na, mĩ d̄o d̄oḍ ro zu.» ⁵⁹ Zadka ngered̄omay Zibri laa munu na báyji le,

i uru í f̄aa tisawri bay vbúkuke ni. Roo ɛ, Zezu m̄u s̄uò-ɛ ká sakra ruò nzobri, a t̄ji saa zad *hul k̄ani N̄gerewuru na.

9

Zezu vaa nzob raw mbiw munu

¹ Zadka Zezu se faa na báyii ɛ, ka kò nzob mbiw ká ba nzob raw ká'a t̄jike saa wuru. ² Báyii ɛ, led̄ nduobal-eri vbi ni bay mii: «Mbay, bay j̄i ndaw r̄o led̄ban ni key na, i mbon̄ ni ba raw ɛ? Waa, bay tul feyaa ká be k̄i s̄uò-ɛ ka daa, mase bay tul feyaa nzob mbón̄ niri ɛ?»

³ Lɛɛ, Zezu ȳinjra báy bay mii: «Do bay tul feyaa be ya ndaw, bay tul feyaa nzob mbón̄ niri ya ndaw, roo ɛ, ka ba raw munu bay haɲa ped̄ dáa N̄gerewuru ka t̄ínake s̄uò-ɛ ba keɛ. ⁴ Munu ká ba bisie báy na, ndad̄ bay haɲa náa dáari ped̄ ká nzob píe m̄i daa zuò nduo-i na ha ni ɔ báy zadɛ. Sun̄ do di mbãa ro ká nzob t̄i máa bay dáa ped̄ ya. ⁵ Zadka m̄i do tusiri key kòb r̄obay na, m̄i ba zad̄ taɲa nzobri ká tusiri key ha nun-ri mgbuda.»

⁶ Falɛ ká Zezu baa bayri na munu báyii ɛ, ka sa-sami bo siri, a zukri báy vu nduo-ɛ ha ni ba b̄oɔ, r̄o a daa nuu tul nun nzob raw na ⁷ a baa ha ni mii: «Mu s̄e mú v̄aa waa nun-a báy mbii daɲa Silowe.» (M̄ara saw rin̄ke baa mii, «ka pie m̄i.») Báyii ɛ, nzob raw na se a waa nun-ɛ munu ká Zezu baa ha ni na. Ȳi be saa di na báyii ɛ, ka kò zad̄ *taɲ kad̄ kad̄.

⁸ Zadka'a t̄ji puo na, nzob tul kpan̄ beri báy nzobri ká i kò ni ba nzob ḡoɲma pola na i daa:

«Wűy! Waa, ba ledban ni key ká kaw siri a gon fe na ya le woo?» ⁹ Nzob haneri baa mii: «Ba be kị.» A nzob hawri laa le, baa mii: «U-uu, ba be ya, roo le, ba rii kị hoy zu.» A le, nzob raw na baa sùo-ε kị mii: «Ba bi na kị zu.» ¹⁰ Báyyi le, i yji í vbi ni bay mii: «Daa mina ndaw roo nun-a mgbudfa ha mù kò-kóm le?» ¹¹ Lεε, ka yjira báyy bay ha ri mii: «Ledban ká i di ni ba Zezu na ze daa bódó ndji a daa nuu tul nun-i ha mǐ a baa mii: “Mu se daña Silowe mú vǎa wǎa nun-a.” Ze, mǐ se di mí vǎa wǎa nun-i na, le, mǐ kò zad taŋ kad kad.» ¹² Báyyi le, i vbi ni bay mii: «Waa ledbanke do zad haa le?» Lεε, ka yjira báyy bay ha ri mii: «Mì kò ya.»

Fariziri vbi ledban ká nun-ε kò zad

¹³ Báyyi le, i sùu ledban ká ba raw pola na í víke ni ha *Fariziri. ¹⁴ Lεε, nam ká Zezu daa bódó a mgbúdfake nun nzob raw ku na, ba *nam mgbaka taram Zibri. ¹⁵ Be mini ze, Fariziri kara vbi ledban na bay kóko waa, fe ji ze daa ndaw roo ha ni kò zad key le? Lεε, ka baa ha ri mii: «Ka daa bódó ndji nuu tul nun-i, ze mǐ se mí vǎa wǎa, le, timbedε key na mǐ kò zad.»

¹⁶ Báyyi le, Farizi haneri baa mii: «Nzob ká daa fe mini key na, ka ba taa Ngerewuru ya, bay ji le, ka daa vu mbom bo tul nam mgbaka taram na ya.» Roo le, nzob hawri baa mii: «Úwaa, zadka nzob ba nzob feyaa na waa, a daa mina ndaw roo a maa bay daa kịri fe sanri ká mini key le?» Ro, í téke bil kị. ¹⁷ Báyyi le, Fariziri na i yji í vbi raw ká kò zad ba kị báyy mii: «A bo kị waa, mù baa bay mina ze se tul nzob ká mgbudfa nun-a

na le?» LEE, ka yiinra báy bay mii: «Ka ba nzob yaana bay saa nzaa Ngerewuru.»

¹⁸ Ngeredomay Zibri hii bay yaana bay ka mii, ledban key na pola ka ba raw, a timbede key ka ko zad ro na ya. Be nu ku bayji le, i di nzob mbon niri na ¹⁹ i vbi ri bay mii: «Waa, ba vu baari ba tusue ki le? Baari ki suo-ri ze i baa mii, i mbon ni ba raw le? Waa, daa mina ki ndaw roo, ka ko zad ka timbede key le?»

²⁰ LEE, nzob mbon niri na yiinra báy bay ha ri mii: «Ba fe ka buru ko ta-tan, ka ba vu buru ka buru mbon ni ba raw saa wuru ki. ²¹ Roo le, fe ka daa roo ka koke zad timbede key na buru ko ya, a nzob ka daa roo ha nun-e ko zad na kara, buru ko ni ya ndaw pi. I vbi ni be ki i laa, ka ba led mbaa; ka'a maa yiinra báy bayke ha ri laa.»

²² I baa munu, bay ji le, i daa hie ngeredomay Zibri. Ka ba tusue le, ngeredomay Zibri leke bay zuo bil ki pola bay hana bo, nzob haa haa ka di Zezu ba *Krisi, nzob ka Ngerewuru waa bay pie ni vi yaa nzobri na le, i nii ni tji ka *hul mbu ki bari Zibri na. ²³ Be mini ze, nzob mbon niri na baake bay mii: «I vbi ni i laa; ka maa bay yiinra báy bayke ha ri laa.»

²⁴ Bayji le, Fariziri na i yi a i di nzob raw ka ko zad na faa bal ba sidike i vbi ni bay mii: «Mu haa hud ba tusue ka nun Ngerewuru. Buru ko ndaw, nzob ka vaa mu key na ka ba nzob feyaa.»

²⁵ LEE, ka yiinra báy bay mii: «Ka ba nzob feyaa, mase, ka ba nzob feyaa ya hoy kara, mi ko ya. Roo le, mi ko fe mbiw ta-tan: pola na mi ba nzob raw, a timbede key le, mi ko zad.»

²⁶ Báyyi lé, i ȳi í vbi ni bay na rɔbay mii: «Fe ji k̄i ka ɗaa hà mù lé? Ka ɗaa mina ndaw rɔɔ, a mgbũɗake nun-a na hà mù lé?» ²⁷ Lɛɛ, ka ȳiɲra báy bay ha ri mii: «Úwaa, bay ni key na, m̄i baa ha r̄i ro, ze ì hii bay yaana bay bi na ya. Waa, bay ji ndaw rɔɔ, ì hii bay haana m̄i fɔɲ fal bay key na ba sid̄i ha ri rɔbay lé? A waa, ì hii bay vika ba led̄ nduobal-eri ndaw pi lé woo?» ²⁸ Báyyi lé, i rad̄ ni í baa hà ni mii: «Bo k̄i ze mù ba led̄ nduobal-ɛ, a buru lé, buru ba led̄ nduobal *Moyze! ²⁹ Buru na, buru kɔ lé, Ngerewuru baa bay hà Moyze, roo lé, nzoɓ ni key na, zad̄ ká'a vi saa d̄i hoy kara, buru kɔ ya!»

³⁰ Lɛɛ, nzoɓ raw ká kɔ zad̄ na ȳiɲra báy bay ha ri mii: «Be k̄i zu woo! Be k̄i ze tuku nzobri ku: nzoɓ ká mgbuɗa nun-i na waa, ì kɔ zad̄ ká'a uru saa d̄i ya w̄m lé woo! ³¹ Buru kɔ lé, Ngerewuru laa nzaa báy kere nzoɓ feyaari ya, roo lé, ka laa nzaa bay kere nzobri ká i h̄je ni a í ɗaa law hiiya be. ³² Ba d̄je lew hoy kpuru ti vuri key na nzoɓ laa mii, nzoɓ mgbuɗa nun nzoɓ raw ká t̄iike saa wuru na ba mb̄iw ya mgbaj. ³³ Zad̄ka nzoɓ ni key na uru saa luo Ngerewuru ya lé, ka'a máa bay ɗáa fe mb̄iw ya.» ³⁴ Báyyi lé, i ȳiɲra báy bay hà ni mii: «Bo ká i mbón̄ mù ká bil feyaa k̄i key lé, mù hii bay fére buru fe lé woo?» Ro, í nii ni t̄i sa h̄ul mb̄ú k̄i bari na.

Raw ká báy faa tem

³⁵ Zad̄ka Zezu laa mii, i nii nzoɓ raw ká vaa na báyyi lé, ka se a vaa zij̄ ni a baa hà ni mii: «Waa, mù ɗaa law-a ɓo tul *Vu Nzoɓ na lé?» ³⁶ Lɛɛ,

nzob raw na yijra bay bay ha ni mii: «Mbay, ka ba ve le? Mu baa ha mi bo, mi daa law-i ka bo tul-e na maa!» ³⁷ Bayji le, Zezu yijra bay bay ha ni mii: «Nzob ka mu ko ni bay nun-a, a mu do baa bay zin ni key ku na, ba be ki zu.» ³⁸ Lele, nzob raw na yi a huku pol-e a baa ha ni mii: «Mbay, mi daa law-i bo tul-a!»

³⁹ Bayji le, Zezu baa ha ni mii: «Bi na, mi vi tusiri key bay ha ka kele fe ka do: bay ha na nzob rawri ko zad, a nzobri ka i di suo-ri ba nzob nun-ri na, i vi ba nzob raw.» ⁴⁰ Farizi haneri ka i do lakun-e ka i laa baykeri na, i vbi bay mii: «Uwaa, waa, buru kara buru ba nzob rawri ndaw le woo?» ⁴¹ Lele, Zezu yijra bay bay ha ri mii: «Zadka i ba nzob raw, a i ko fal feyaa baari ka i daa na ya le, nzob ti daa bay bo tul-ri ya. Roo le, munu ka i baa suo-ri mii, i ko zad ta-tan na, bay feyaa baari na mgba tul-ri banu.»

10

Zezu ba nzob koro badu taa tusueke

¹ Zezu baa mii: «Mi baa ha ri ta-tan ba tusue ki: nzob ka ri bay faa kpan baduri na ya, roo a hil tul kpan ka zad ki le, nzobke ku na ba nzob riiba ndaw, a ba dombirim nzob ndaw pi. ² Roo le, nzob ka ri bay faa kpanke na le, ka ba nzob koro baduri na. ³ Nzob ka koro faa kpan na, mgbuda faake ha nzob koro badu na. Zadka nzob koro badu na di baduri le, baduri na i laa kusol-e. Badu hayri ka i ba taa beri na, ka di ri bay rin-ri rin-ri, a tiike zin ri kele. ⁴ Zadka'a ha ri ti kele riw bele na bayji le, ka nda faa pol-ri, le, baduri

na, i mbi fal-ε, bay ʒi ɛ, i laa kusol-e laa. ⁵ A nzob ká uru ká zad̥ k̥i boɔf ba varu nzob na, i ti mbika fal-ε ya, roo ɛ, i d̥úu ni d̥i d̥i, bay ʒi ɛ, i laa ba kusol-e na ya. ⁶ Zezu baa law bay key na ha ri, roo ɛ, saw fe ká'a b̥äake bay key ha ri na, i ko ya.»

⁷ Báʒi ɛ, Zezu baa ha ri na robay mii: «Mi baa ha ri ta-taŋ ba tusue k̥i: bi na, mi ba faa kpaŋ ri baduri na. ⁸ Nzobri riw bele ká i vi pola ha mi na, i ba nzob riibari ndaw, a í ba dombirim nzob ndaw pi. A ɛ, baduri na i laa kusol-ri ya. ⁹ Ba bi k̥i ze mi ba faa hul. Nzob ká ri báʒi faa hul ká mi do d̥i na ɛ, Ngerewuru a yaŋa ni. Ka'a máa bay ri d̥i a t̥i saa d̥i munu ká law-ε hii, a zinj fe sumri ká bay hólke sùo-ε. ¹⁰ Nzob riiba na ka vi bay ri ri ndaw, bay ika ri ndaw, roo bay bíe ri ndaw pi. A roo ɛ, bi na, mi vi bay haŋa baduri kaw báʒi kumnun ndaw, a í kaw bil ndad̥i hɔɔk hɔɔk ndaw pi.

¹¹ «Bi na, mi ba nzob kóro badu taa tusueke. Nzob kóro badu tusueke na, ka poŋ sùo-ε yak ha hud̥ bay tul badu beri. ¹² Nzob ká kóro baduri bay zinke lari hoy na, zad̥ka váy koy ví zinj ri ɛ, ka haw d̥ul a poŋ baduri na ha váy koy ví zinj ri, a ruu haneri a mgbam ri a bere ri kperke kperke, bay ʒi ɛ, i ba taa be ya. ¹³ Nzobke ku na haw d̥ul a d̥úu, bay ʒi ɛ, ka ba nzob ped̥ lari hoy bo, bay baduri na mgba law-ε ya.

¹⁴⁻¹⁵ «Bi na, mi ba nzob kóro badu taa tusueke. Munu ká Baa tuu mi, a bi kara mi tuu Baa ndaw na, do faa mbijw munu ndaw, mi tuu badu biri, a bari kara i tuu mi ndaw. Lεε, mi poŋ sùo-i yak

hã huɖ bay tul-ri. ¹⁶ Mi ɖo báy baɖu kiri ɓoɖ ɖo ku ká i ɖo bil kpaŋ key ya. Bari na hoy kara, Ngerewuru hii bay haŋa mi víke ri a mí nda faa pol-ri. I láa ɖiŋ bi í mbú kị kuɖuke mbjw, a nzob kóro ri hoy kara, a bá mbjw hoy ndaw. ¹⁷ Bãa ko mi ba nzob nun-ε, bay ji le, mi pɔŋ sùo-i yak hã huɖ bay haŋa ɓo, mi yji mí káw báy kumnun ɓa kị. ¹⁸ Nzob mbjw ti náa kumnun bi na ya, roo le, mi hã báy law hiiya bi kị. Mi ɖo báy hurusuo ká bay haŋa, a mí ɖo báy hurusuo ká bay yaŋa ɓa kị. Be ze, ɓa fe ká Bãa mbi nzi-ε bay haŋa mi ɖaa.»

¹⁹ Bay tul bayri ká'a ɓaa munu na, Zibri téke bil kị ɓa kị roɓay. ²⁰ Ruɔ nzobri ká bil-e ku i ɓaa mii: «Be na, temndaya ɖo tul-e a ɖaa ni ɓa ɓala! Waa, bay ji ndaw roɔ ì laa bay be na le woo?» ²¹ Nzob haŋri ɓaa mii: «Nzob ká temndaya ɖo tul-e na ti ɓaa bay mini key ya. Waa, nzob ká temndaya ɖo tul-e na, a máa bay mgbúda nun nzob raŋri ndaw pi le woo*?»

Ngerɛɔmay Zibri tuŋ Zezu ngeren

²² Ká bil ngerɛpuo ká Zuruzalem na, i ɖaa nam suoriya ká bay tul hul Ngerewuru. Ba few lew ted. ²³ Zezu haari bil mgbaj ká *hul kaŋi Ngerewuru ɖo ɖi ká zad ká i ɖi ɓa boro Mbay Salomon. ²⁴ Báyyi le, Zibri kiri ni í vbi ni bay mii: «Sie haɔ ndaw roɔ, mù haŋa law ɓuru nda siri key le? Mu ɓaa hã ɓuru laa mgbum, waa, mù ɓa *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay píe ni ví yaa nzobri na le?»

* **10:21** 10.21 I kịi Tji kele 4.11; Zaa 9.32-33.

²⁵ Lεε, Zezu yj̄nra báy bay ha ri mii: «Bay key na, m̄i baa ha r̄i pola ro, ze ì d̄aa law-r̄i ɓo d̄i ya. Fe sanri ká m̄i d̄aa báy h̄urusuo B̄aa na, baa nasi bay ká se tul-i. ²⁶ Roo ε, ì d̄aa law-r̄i ɓo tul-i ya, bay j̄i ε, ì ba baɗu taa ɓiri ya. ²⁷ Baɗu ɓiri na i laa kusol-i, a ɓi laa ε, m̄i tuu ri, ε, i mbi fal-i. ²⁸ M̄i ha ri kumnun ká ɗo ɓanguɔ. I ti huka ya mgbaɗ, a nzoɓ mbj̄w mini kara ti náa ri saa nduo-i ya. ²⁹ I kɔ, B̄aa ká d̄aa baɗuri zuɔ nduo-i na, ka ɗo báy h̄urusuo kal feri riw bele. Nzoɓ mbj̄w mini kara maa bay náa ri ká nduo-ε ya. ³⁰ Buru B̄aa na ɓuru ɓa nzoɓ ká mbj̄w.»

³¹ Be nu ku báyji ε, n̄gerɛɗom̄ay Zibri ɓaa tisawri ɓa k̄i bay ikake ni. ³² Báyji ε, Zezu ɓaa ha ri mii: «M̄i d̄aa fe kereri n̄ḡji ɓamba tasiri báy h̄urusuo B̄aa ha r̄i kɔ báy nun-r̄i gbak gbak. W̄aa, bay fe taa haɗa ká sakrake key ndaw roɔ, ì hii bay vbuka m̄i báy tisaw bay ika m̄i bayke báy ε?» ³³ Lεε, Zibri na yj̄nra báy bay ha ni mii: «Buru hii bay ika mù bay tul fe kere ɓori ká mù d̄aa ya, roo ε, bay tul N̄gerɛw̄uru ká mù t̄j̄iri ni. Bo ká mù ɓa nzoɓ hoy ε, mù hii ɗáa s̄uɔ-ɔ ɓa N̄gerɛw̄uru ε wool!»

³⁴ Báyji ε, Zezu yj̄nra báy bay mii: «I d̄aa ɗo bil *mbede bol kusol† ɓaari k̄i mii: “N̄gerɛw̄uru ɓaa mii, ì ɗo munu ɓa n̄gerɛw̄ururi.”‡ ³⁵ Buru kɔ ndaw, fe ká mbede N̄gerɛw̄uru hii bayke na, nzoɓ ti máa bay bumra ya. Zadka ɓari nzoɓri ká N̄gerɛw̄uru ha ri bay ɓe na, ka d̄i ri ɓa

† **10:34** 10.34 Zadka Zezu ɓaa mii «mbede bol kusol ɓaari» na, bayke ɓaa mii, *Mbede sáka kuni ká piedke*. ‡ **10:34** 10.34 Simri 82.6.

ngerewururi le, ³⁶ bi ká'a náa mĩ dfo bod a pie mĩ vi tusiri key na, daa mina ndaw rɔɔ, ì baa mii, mĩ t̄jiri Ngerewuru, bay dika ká mĩ dī sùo-i ba Vu Ngerewuru le? ³⁷ Zadka mĩ daa fe kereri ká Bãa pɔŋ zuo nduo-i na ya le, dfo nun haŋa rĩ daa law-rĩ bo tul-i ya. ³⁸ Roo le, zadka mĩ daa fekeri, ze ì daa law-rĩ bo tul-i ya hoy kara, ndaf bay daa law-rĩ bo tul fe sanri ká mĩ daa na. Be ndaw rɔɔ, ì kókoke ta-taŋ mii, bi na mĩ dfo bil law Bãa, a Bãa kara dfo bil law-i.»

³⁹ Be nu ku báyji le, ngeredomay Zibri nzaa faa rɔbay bay mgbaka ni, roo le, ká t̄ji saa nduori yoron, ⁴⁰ a se ba nzaa kporombii Zurdɛ ká fi kelu ba k̄i, a kaw zad ká Zaa na daa tul nzofri nduo mbii ká dī pola. ⁴¹ Nzofri nḡji bamba tasiri vi luo-ε í baa mii: «Zaa daa fe san mb̄iw ya, roo le, bayri riw bele ká'a baa se tul ledban ni key na dfo ba tusue k̄i.» ⁴² Be mini ze, ká zadε ku na nzofri nḡji bamba daa law-ri bo tul Zezu.

11

Huf Lazar

¹ Nzof mb̄iw ká Betani riŋ-ε ba Lazar naa sem. Puoke ku na tini-ε Mari báy Marte i kaw dī ndaw.

² (Ba be Mari ká daa num ká bare fu b̄y b̄y zuo bal Zezu, rɔɔ a nzun báy suy tul-e na. Ba yu-ε Lazar ze naa báy sem,) ³ ze tini-eri ká sidí na, i pie nzof mb̄iw se luo Zezu a baa haŋ ni mii: «Mbay, nzof buo ká mù hii ni bamba na ka naa báy sem.»

⁴ Zadka Zezu laa bayke na munu báyji le, ka baa mii: «Semke ku na ti mbika huf haŋ ni ya, roo

le, a bá fe riŋ díka Ngerewuru, a ba faa ká bay tínake riŋ díka Vu Ngerewuru ba kele ndaw.»
⁵ Zezu kó Marte báy Mari, rɔɔ tinam bari Lazar ndaw na ba nzob nun-ε. ⁶ Ze munu hoy kara, zadka'a laa mii, Lazar naa sem na, ka kaw zadε ku a daa nam sidí ká dí rɔbay. ⁷ Falε ku rɔɔ a baa hɔ led nduobal-eri mii: «Náa ȳiri bo náa séri kuđu zad ká Zude.» ⁸ Lεε, led nduobal-eri ȳiŋra báy bay hɔ ni mii: «Íi! Mbay, bo ká Zifri nzaara mù timbedε key bay vbúku mù báy tisaw bay ika mù key le, daa mina ndaw rɔɔ, mù hii bay ȳi bay séke dí rɔbay le woo?»

⁹ Báyji le, Zezu baa ha ri mii: «Ka bil nam mbjw na wɔa, saw sie ba duɔ fale sidí ya le? Nzob ká se-seɔf ká bisie na, ka ti téke ngud puu ya, bay ji le, ka kɔ zad *taŋ kad kad. ¹⁰ Roo le, nzob ká se-seɔf ká bil suŋ tilo na, a téke ngud puu, bay ji le, ka do bil zad taŋa ya.»

¹¹ Fal bayri ku báyji le, Zezu baa ha ri mii: «Nzob buɔ naari Lazar na, ka na-nam, le, m̄ séke bay vaa túma ni.» ¹² Lεε, led nduobal-eri ȳiŋra báy bay hɔ ni mii: «Mbay, zadka'a na-nam zu le, sùo-ε a vaa ni báy.» ¹³ Tusueke le, Zezu hii bay báa mii, Lazar na hu-hu, roo le, led nduobal-eri ker í baa mii, Zezu baa bay se tul nam taa hoyke ká nzobri naa. ¹⁴ Báyji le, Zezu baa ta-taŋ ha ri mii: «Lazar na fe daa ni.» ¹⁵ Munu ká m̄ do zadε ká dí lew ya na, m̄ do báy suoriya ká tul-r̄i, bay ji le, be mini ndaw rɔɔ, ì ngónke ká bil mbika law baar̄i na báy. A roo le, náa séri ba lakun-ε k̄i ndaw rɔ!

¹⁶ Báyji le, Toma ká i dí ni ba led ndɔŋɔ na, baa

hą lef nduoƆal hąwri mii: «Naari hոy kara, nąa seri Ɔo nąa vąa huri zin Ɔan tul naari na mbjw.»

Zezu Ɔa nzob tuma nzob hą ni kaw Ɔay kumnun

¹⁷ Zadfka Zezu Ɔo Ɔi ya def Ɔay puo na Ɔayji le, ka laa mii, i Ɔaa huƆ Lazar na Ɔo huo tisaw Ɔaa nam niη ro. ¹⁸⁻¹⁹ Zibri ηƆji Ɔamba se luo Marte Ɔay Mari ká Betani Ɔay haηa ri nzaa Ɔoko Ɔay tul huƆ tinam Ɔari na, Ɔay ji le, Betani na Ɔo Ɔi ndji maa sal faa sayri munu hոy Ɔay Zuruzalem.

²⁰ Zadfka Marte laa mii, Zezu Ɔo Ɔi ya def Ɔay puo na, ka suo nun-ε, roo le, Mari na kaw puo.

²¹ Lεε, Marte Ɔaa hą Zezu mii: «Mbay, Ɔa fe ká mù Ɔo zad ni key zu le, yu-i na ti huka ya. ²² Roo le, mǐ kո ndaw, ze timbeƆεε key kara, feri riw bele ká mù vbika Ngerewuru na ka'a haηa mù.»

²³ Ɔayji le, Zezu Ɔaa hą ni mii: «Tinąa, yu-ո na a tuma a kaw Ɔay kumnun hą mù.» ²⁴ Lεε, Marte yjira Ɔay Ɔay hą ni mii: «Mǐ kո le, síe ńro Ɔie nam ká nzobri tji saa luo huƆ na, a tuma a kaw Ɔay kumnun Ɔay.»

²⁵ Ɔayji le, Zezu Ɔaa hą ni mii: «Bi na, mǐ Ɔa nzob tuma nzob huƆeri ha ri kaw Ɔay kumnun ká Ɔo ƆanƆuo. Nzob ká Ɔaa law-ε Ɔo tul-i na, ze ka hu na hu hոy kara a káw Ɔay kumnun ká Ɔo ƆanƆuo. ²⁶ A nzob ká kaw Ɔay kumnun, roo a Ɔaa law-ε Ɔo tul-i le, ka ti huka ya mgbaη. Wąa, mù Ɔaa law-a Ɔo tul Ɔayke na kji zu le?»

²⁷ Lεε, Marte na yjira Ɔay Ɔay hą ni mii: «Zadε zu, Mbay, mǐ Ɔaa law-i Ɔo tul-a. Mǐ kո le, mù Ɔa *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa Ɔay pie ni ví yąa nzobri na; mù Ɔa Vu Ngerewuru, Ɔe ká'a ví tusiri key na.»

²⁸ Fale ká Marte baa bay na munu báyyi le, ka yïi a vãa zinj yu-ε Mari a ðakla bay zinj ni mii: «Gaŋ tul-i ðo kew a hii bay haŋa mù se.»

²⁹ Zadka Mari laa munu báyyi le, ka uru ba vaa a se luo Zezu na. ³⁰ Lεε, Zezu ri bil puo ya koɓ bay, roo le, ka ðo zad ká Marte zinj ni ká ði pola na. ³¹ Zadka ruo Zibri ká i kaw zinj Mari bay haŋa ni nzaa boko na, i ko ka'a uru ba vaa a tji na báyyi le, i uru í dii fal-ε. I ker í baa mii, ko ya le, ka se ba tupal bay vãa réke huɗ na.

³² Zadka Mari tji zad ká Zezu ðo ði na, a mbi nun-ε a ko ni báyyi le, ka vãa vbu sùo-ε gbirik bo pol-e a baa ha ni mii: «Mbay, ba fe ká mù ðo zad ni key zu le, yu-i na ti huka ya.» ³³ Zadka Zezu ko ni ka'a re-rew mgbobɔ mgbobɔ, roo a ko Zibri ká i su ni í re-rew munu ndaw na báyyi le, law-ε fuu ni mgbuk mgbuk ha ni zinj faa kaw bay kere ya. ³⁴ Ro, a vbi ri mii: «Wãa, ì ðaa ni bo huo tisaw ká zad ha le?» Lεε, i yjira bay bay ha ni mii: «Mbay, mù vi le, mù kóko bay.» ³⁵ Mbii nun Zezu gay ɓɔɗɔk ɓɔɗɔk. ³⁶ Báyyi le, Zibri baa mii: «Ì ko ka'a hii ni ku ya!» ³⁷ Roo le, nzoɓ haŋeri ká sakra bari ku na baa mii: «Be ká'a mgbuɗa nun nzoɓ raw na wãa, ka maa bay ðaa ha Lazar na hu ya na ya le woo?»

Zezu ha Lazar yïi a kaw bay kumnun

³⁸ Law Zezu fuu ni mgbuk mgbuk ba ki a se ba tupal. Luo huɗke ku na ba huo tisaw ká i mbii faake bay tisaw ki. ³⁹ Báyyi le, Zezu baa mii: «Ì súru tisaw na ba fal.» Roo le, Marte ká ba tinam nzoɓ huɗ na baa ha ni mii: «Mbay, huɗ na a

fɔŋa ndaya, bay ji ɛ, ka ɔaa nam niŋ ká bil huo tisaw key ro.» ⁴⁰ Báyyi ɛ, Zezu yiinra báyy bay mii: «Waa, mi baa ha mu mii, zadka mu ɔaa law-a bo tul bay bi ɛ, mu kóko riŋ dika Ngerewuru na ya ɛ?»

⁴¹ Zadka i suru tisaw na, Zezu ura nun-ε ba siya a ɔaa nzaa bay kere mii: «Baa, mi ha mu taambol bay tul nzaa bay kere bi ká mu laa na.

⁴² Mi ko na, mu láa mi banɔ, roo ɛ, mi baa munu bay tul ruo nzobri ká i kiri mi key na i ko bo, í ɔáake law-ri bo di mii, ba bo ki ze mu pie mi.»

⁴³ Fal bayri na ku báyyi ɛ, ka ɔaa fe belen ba siya mii: «Lazar, mu tji keɛ!» ⁴⁴ Zaɛ ku hoy ɛ, hud na tji báyy zad bal-eri báyy nduo-eri ká i kari báyy gari na, roo nun-ε kara, i kari báyy vay gari ndaw. ɛɛ, Zezu baa ha ri mii: «I hina gariri ká suo-ε na, í pɔŋ ni ha ni se.»

*Ngeredomay Zibri nzaa faa bay ika Zezu
(Mat 26.1-5; Mrk 14.1-2; Luk 22.1-2)*

⁴⁵ Ruo Zibri ká sakra bari ká i vi luo Mari na, zadka i ko fe ká Zezu ɔaa na munu báyyi ɛ, i ɔaa law-ri bo tul-e. ⁴⁶ Roo ɛ, nzob haneri ká sakra bari ku na, i se luo *Fariziri a í kji fal feri ká Zezu ɔaa na ha ri. ⁴⁷ Báyyi ɛ, Fariziri báyy *ngerenzob fe poyri di-diw ha *nzob kún sal bay luyeri mbu ki í baa ha ri mii: «Waa, náa ɔári mina ro zey ɛ? Ledban ni key na, ka ɔaa fe sanri ngji bamba! ⁴⁸ Zadka náa pɔŋri ni, roo ka ɔaa fe munu banɔ ɛ, nzobri riw bele i ɔaa law-ri bo tul-e. A ɛ, ngeredomayri ká Rom na i vika í bie hul kani naari, a í bie saw puo naari!»

49 Báyyi ɛ, nzob mbijw ká sakra bari ká riŋ-ε ba Kayif, be ká'a ba ngerenzob fe poy luye ká bil sewke ku na, mbi bay a baa ha ri mii: «Baari na, ì kɔ fe mbijw ya!» 50 I kér í kɔ báyy kere! Do ndaɗ bamba bay tul naari, bay haɗa nzob mbijw hoy ka hu bay tul ruo nzobri, bo ha saw Zibri riw bele na i bíe ya. 51 (Tusueke ɛ, ka baa bay key na báyy tul gaɗ sùo-ε ya, roo ɛ, munu ká'a ba ngerenzob fe poy luye ká bil sewke ku na, ka baa bay fe ká'a ví vuku, bayke se tul Zezu ká'a huka bay tul saw puo Zibri. 52 Ká'a huka bay tul saw puo Zibri hoy ya, roo ɛ, bay mbú vu Ngerewuru riw bele ká i bere kɪ na, ka do tul kɪ mbijw hoy.)

53 Uru saa bil namke ku na ngeredomay Zibri mbi nzaa-ri bay ika Zezu. 54 Sawke ze, Zezu pon nzaa kɛ sùo-ε ká sakra ruo Zibri, a naa sùo-ε ká zadɛ ku a se puo mbijw munu ká riŋ-ε ba Efrayim ká do di ya báyy law kor, a kaw di báyy leɗ nduobal-eri.

55 Nam suoriya Zibri ká ba *nam suoriya tɪi saa bil koy do di ya na báyyi ɛ, ruo nzobri uru báyy tɪw zadri bod bod í se ba Zuruzalem pola bay waa sùo-ri munu ká ba fe saw puo bari ká i daa banɗo na. Be ndaw roo bay giyanke nam suoriya na báyy. 56 Báyyi ɛ, bari na i nzaara Zezu, a í vbi bay ká sakra kɪ ba lie ba lew ká bil mgban ká *hul kani Ngerewuru do di na mii: «A waa, ì ker mina ɛ? I kɔ ku na waa, ɛ, ka'a vika zad suoriya na key zu ɛ?» 57 I baa munu, bay ji ɛ, ngerenzob fe poyri báyy Fariziri, i mbi nzaa-ri ká tul Zezu pola hoy mii, zadka nzob kɔ zad ká'a do

dí lɛ, ndaɗ ɓay haɗa ni ka ɓaa haɗ ɓuru ɓo, ha ri v̄aa mgba ni.

12

Mari ɗaa num zuo ɓal Zezu
(*Mat 26.6-13; Mrk 14.3-9*)

¹ Tòn nam yie ɓa pola roo, ɓay haɗa *nam suoriya t̄ji saa bil koy na ka maa báyyi lɛ, Zezu se ɓa Betani ká luo Lazar ɓe ká'a hu ká Zezu tuma ni haɗ ni kaw ɓáy kumnun na. ² Ká zaɗɛ ku na, i ɗaa fe s̄um ɓay d̄óyke ni, a lɛ, Marte leke s̄umke ha ri s̄u. Lazar lɛ, kaw ziɗ nzoɓri ká i kaw ziɗ Zezu ká nzaa tutakra fe s̄um na. ³ A Mari laa lɛ, mbi num ká riɗ-ɛ ɓa *nar* ká ɓare fu b̄y b̄y, a taɗ kaɗ kaɗ ká larike ɗgoɗ ɓamba na ɓa tasa náy mb̄iw munu a ɗaa zuo ɓal Zezu. Faɗ lɛ, ka nzun ɓáy s̄uy tul-e haɗ ɓara numke ku na yaa zaɗ ká bil hula kpol kpol riw bele.

⁴ Ro, Zudas Iskariyod, ɓe ká'a ɓa nzoɓ mb̄iw munu ká sakra leɗ nduoɓal-eri ká'a mbika tul-e na mbi ɓay a ɓaa mii: ⁵ «Úwaa, ɓay ji ndaw roo, ì ɓie fe munu lɛ? Num key na larike ɗgii ɓamba wuruk wuruk! Ba fe ká ì hie ɓa pola zu lɛ, larike a máa lari peɗ mbiimbam mb̄iw ɓay sókoke nzoɓ k̄ukuri!» ⁶ Ka ɓaa munu, ɓay ji lɛ, ɓa ɓay ze ka ker se tul nzoɓ k̄ukuri ya, roo lɛ, ka ɓa nzoɓ riiba. Munu ká'a ɓa nzoɓ kóro lari ɓari ká i mb̄u zuo tul k̄i na, ka mbi hiyaw hiyaw munu ɓaɗuo.

⁷ Báyyi lɛ, Zezu ɓaa mii: «Pɔɗ máy na ɗɛkɛkɛ haɗ ni ɗaa fe ɓe. Be ze ɓa fe ká ndaɗ ɓamba ɓay haɗa ni ka ɗaa. Bay tul nam huɗ ɓi ze, ka k̄oroke

num na dɔ kpuru t̃ji vuri key. ⁸ Baarì na, nzob kukuri i doko zih r̃i ßanguo kpaɗara, roo le, bi na, m̃i ti doko zih r̃i ßanguo ya.»

⁹ Zadka ruo Zibri laa mii, Zezu dɔ Betani báyji le, i t̃ji vbububu ßay tul Zezu k̃i huɔ-ε hɔy ya, roo le, ßay tul Lazar ká'a tuma ni saa luɔ huɗ ha ni kaw báy kumnun na. ¹⁰ A ro ze, *ngerenzoɓ fe poyri mbi nzaa-ri ßay ika Lazar na ndaw, ¹¹ ßay ji le, ßay tul-e na ze, Zibri ng̃ji ßamba i náake sùo-ri, a í d̃aa law-ri bo tul Zezu.

Nzobri d̃aa mbay bo tul Zezu

(Mat 21.1-11; Mrk 11.1-11; Luk 19.28-40)

¹² Nzaaruo k̃i na báyji le, ruo nzobri ká i dɔ zad *nam suoriya t̃ji saa bil koy ká Zuruzalem na, i laa mii, Zezu se vuku. ¹³ Ze, í fɛɗ nzaa tɔy vay mgbal kandawri roo í sũɔke nun-ε, í guu fe í ßáake ßay mii:

«Hozana! Naa písiri Ngerewuru!

Ndaɗ ßay haɗa Ngerewuru ka sám fe zuo tul
nzob
ká vi báy rin Ngerembay!

Ndaɗ ßay haɗa Ngerewuru ka sám fe zuo tul
Mbay leɗ Izarayelri!»

¹⁴ Leε, Zezu zih vu maasoba, a kaw tul-e munu ká mbede Ngerewuru ßaa ßayke pola mii:

¹⁵ «Baarì nzobri ká *Siɗn na*,

I d̃aa h̃je ya.

I ko, mbay ßaarì na se vuku.

Ka kaw tul vu maasoba†.»

* **12:15** 12.15 Siɗn na ßa Zuruzalem. † **12:15** 12.15 Zakari 9.9.

16 Ká sieke ku na, lef nduobal-eri laa saw fekeri na ku riw bele ya báy. Roo le, fal hud be be báy tji be saa luɔ hud na, zadka lef nduobal-eri ker se tul fe ká kal ká tul-e na báyji le, i ko mii, fekeri na kal munu ká mbede Ngerewuru baa bayke pola na.

17 Bari riw bele ká i do zin Zezu báy nam ká'a díke Lazar ha ni tji saa luɔ hud a kaw báy kumnun na, i lo soro fekeri na banɔɔ. 18 Sawke mini ze, ruɔ nzobri suɔ nun-ε, bay ji le, i laa mii, ba be ki ze ka daa fe san na key. 19 Báyji le, *Fariziri baa bay ká sakra ki ba lie ba lew mii: «Ì ko, náa maa dáari fe mbjw mbáa! Nzobri riw bele dii fal-ε!»

Gerékri nzaa faa bay kóko Zezu

20 Ká sakra nzobri ká i vi Zuruzalem bay ruo Ngerewuru ká bil nam suoriyake ku na, nzob haneri ká i ba Gerékri do di ndaw pi. 21 Bari na, i soro í vaa zin Filiβ ká ba nzob ká Besayda kudu zad ká Galele í kod ni mii: «Ŋgere, buru hii bay kóko Zezu.» 22 Leε, Filiβ na se a vaa baa bayke ha Andere. Fale le, bari sidi bele i vaa baa bayke na ha Zezu.

23 Báyji le, Zezu baa ha ri mii: «Nam ká Ngerewuru a haɲa riɲ díka bi *Vu Nzob kie sùo-ε ba kele na vi ro. 24 Mí baa ha ri ta-taɲ ba tusue ki: zadka para nan‡ ká nzob ru na hu ya le, a doko ba be ki mbjw hoy. Roo le, zadka'a hu a tji ro le, parake na a húy do ngedede báy. 25 Nzob ká hii kumnun be na, a doko báy kumnun taa tusueke

‡ 12:24 12.24 Báy nzaa gerek le, ba ble ká ba para fe pay ká do tusiri Izarayel.

ya. A nzoɓ ká ngɔr tul fe ká tusiri key ya le, a kóro kumnun taa tusueke ká'a ɗoko ɓanguo. ²⁶ Zaaƙa nzoɓ hii ɓay ɗáa ped ɗa mĩ le, ka se fal-i. Zaaƙ ká mĩ ɗoko ɗi na, ka'a ɗoko ɗi ziŋ mĩ ndaw. A zaaƙa nzoɓ ɗaa ped ɗa mĩ le, Baa a ɗáa mbay ɓo tul-e.»

Zezu baa ɓay ká se tul huɗ ɓe

²⁷ Zezu baa mii: «Timbeɗe key na, law-i nzáa mĩ. A key waa, mĩ ɓáa mina ro zey le? Mĩ ɓáa mii: Baa, mu náa mĩ ká ɓil fe seke ká'a tji tul-i key na le woo? Munu ya mgbaŋ, ɓay ji le, ɓay tul fe sekeke na key ze, mĩ víke tusiri key. ²⁸ Mĩ ɓáa mii: Baa, mu kíe riŋ ɗika ɓo na ɗa nzoɓri ko!»

Báyji le, kusol mgba saa nulue belen mii: «Mĩ kíe riŋ ɗika ɓi na ro, le, mĩ kíe ɓa kji roɓay.» ²⁹ Leɛ, ruo nzoɓri ká i ɗo zaaɗe í laa kusol ká mgba na i baa mii: «Ba mbam ze yjw ku.» A nzoɓ ɗawri laa le, i baa mii: «Ba led nzaaped ká nulue ze ví baa ɓay ɗa ni!»

³⁰ Báyji le, Zezu baa ha ri mii: «Kusol ká mgba na, ɓay tul-i ya, roo le, ɓay tul-rĩ zu. ³¹ Timbeɗe key na, ɓa saw síe ká Ngerewuru a ɗáa ɓay ɓo tul nzoɓ tukeleri key. Timbeɗe key na Ngerewuru a nii ngeretemndaya ká ɓa nzoɓ réke mbay ká tusiri key na ɗo keɗe. ³² Bi na, zaaƙa i sín mĩ í ura mĩ ɗo siya le, mĩ fáa nzoɓri riw bele zuo fal-i.» ³³ (Zezu baa ɓayri na munu, a kíeke kji huɗ taa jike ze ká'a huka.)

³⁴ Leɛ, ruo nzoɓri yjira ɓáy ɓay ɗa ni mii: «Mbeɗe *bol kusol kíe ɓuru mii, *Krisi, nzoɓ ká Ngerewuru waa ɓay píe ni ví yaa nzoɓri na

a káw báy kumnun banɔɔ. A waa, daa mina ndaw rɔɔ, mù baa mii, i sín *Vu Nzob í ura ni do siya le woo? Waa, Vu Nzobke na ba ve le woo?»
³⁵ Báyji le, Zezu baa ha ri mii: «Zad taɔa na do sakra baarĩ key bole, a dī ndjii munu hoy. Be ze zadka zad taɔa do robay na, ì se bil-e bay haɔa sun tilo ka guba tul-rĩ ya. I ko, nzob ká se-seɔ ká bil sun tilo na, ka ko zad ká'a se ba baɔi ya.
³⁶ Zadka zad taɔa do robay na, ì daa law-rĩ ka bo tul-e. Be ndaw rɔɔ, ì víke ba led zad taɔari na báy.»

Law ηɔɔηɔ Zibri

Fale ká Zezu baa bayri munu báyji le, ka naa sùo-ε, a mɔu dī dī báy zad káw bari. ³⁷ Ze ka daa fe sanri ηgji bamba ha ri ko báy nun-ri hoy kara, i daa law-ri bo tul-e ya. ³⁸ Be mini ze, bay ká Ezay nzob yaɔaɔa bay saa nzaa Ngerewuru baa na, do munu báy zadε. Bayke baa mii:

«Áa! Mbay, waa, nzob ve ze daa law-ε bo tul bay ká buru ka-káake na le?
 Waa, nzob ve ndaw rɔɔ mù kie ni hurusuo-ɔ na ba kele ha ni ko leŒ?»

³⁹ Bari na, i maa bay dáa law-ri bo dī ya. I ko, Ezay nzob yaɔaɔa bay saa nzaa Ngerewuru baa pola lew se tul-ri mii:

⁴⁰ «Ŋgerewuru ha nun-ri fumra ghibli,
 a mbii gosi fe kóko bari,
 bay haɔa bo nun-ri ka ko fe ya,
 a law-ri kara ka vuo ya ndaw,
 bo í suo kér bay bari

Œ 12:38 12.38 Ezay 53.1; Róm 10.16.

í vi luo-ε bay haɲa ni ka vaa ri ya*.»

⁴¹ Ezay na baa munu, bay ʒi ɛ, ka kɔ riŋ ðika Zezu, a baa bay se tul-e. ⁴² Ze ká sakra ngeredomay Zibri hoy kara, nzobri ngji bamba i ðaa law-ri bo tul-e. Roo ɛ, bay tul *Fariziri na, i hii bay báa bayke ba keɛ ya, bay ʒi ɛ, i hii bay haɲa ri nii ri ʒi ká *hul mbú kɔ bari Zibri na ya. ⁴³ I hii bay ndáɗ ká nun nzobri mba ndaɗ ká nun Ngerewuru.

Zezu baa bay ká se tul kún sal bay

⁴⁴ Báyi ɛ, Zezu baa ta-taɲ ba siya beɛn mii: «Nzob ká ðaa law-ε bo tul-i na, ka ðaa law-ε bo tul-i hoy ya, roo ɛ, ka ðaa law-ε bo tul nzob ká pie mǐ vi na ndaw. ⁴⁵ Nzob ká tuu mǐ na, tuu nzob ká pie mǐ na ndaw. ⁴⁶ Bi na, mǐ vi tusiri key munu ba zad taɲa, bay haɲa nzobri riw bele ká i ðaa law-ri bo tul-i na, i ðo bil suɲ tilo na mbáa.

⁴⁷ «Zadka nzob laa bay bi, rɔɔ a ðaa vu mbom bo ði ya ɛ, ba bi ze mǐ ðaa bay bo tul-e ya. Tusueke ɛ, mǐ vi bay yaɲa nzobri ká tusiri key bo, mǐ vi bay ðaa bay bo tul nzobri ya. ⁴⁸ Nzob ká túɲ mǐ ngeren a yaa bay bi ya laa ɛ, bayke ká mǐ fere nzobri na ku ze, a ðaa bay bo tul-e ká sie ɔɔ bie nam na. ⁴⁹ I kɔ, bay ká mǐ baa na, mǐ baa báy hyrusuo-i huɔ-i ya, roo ɛ, Báa ká pie mǐ na mbi nzi-ε sùo-ε kɔ hɔ mǐ, bay tul feri ká mǐ báa, báy feri ká mǐ fere nzobri na. ⁵⁰ Ze mǐ kɔ ɛ, bayke ku na hɔ nzobri kaw báy kumnun ká ðo baɲguɔ. Be mini ze, feri ká mǐ baa bayke na, mǐ baa munu ká Báa baa hɔ mǐ.»

* **12:40** 12.40 Ezay 6.10.

13

Zezu wàa bal lef nduo-bal-eri

¹ Tòṅ nam mbjw hoy bay haṅa *nam suoriya tji saa bil koy na ka maa báyyi le, Zezu ko ndaw, nam ká bay álake tusiri key bay séke luo Bi-ε na vi ro. Ka hii nzoḅ taa beri ká tusiri key baṅguo. Ka hii ri kpuru maa báy hud' be.

² Zezu báy lef nduo-bal-eri i do réke ṅgaw. Báyyi le, ṅgeretemndaya daa bay zuo bil law Zudas vu Simoṅ Iskariyod ha ni mbi tul-e. ³ Zezu na ko ká ṅgerewuru daa feri riw bele zuo nduo-ε, a vi saa luo-ε na, ká'a yi ba luo-ε na ndaw pi. ⁴ Báyyi le, ka uru siya ká nzaa fe sum na a naa maagari be, a daa bo fi mbjw a mbi vay gari a sinke puu si-ε. ⁵ Fa le ku le, ka kaa mbii zuo bil tunguo, a tii saw wáake bal lef nduo-bal-eri, a nzun báy vay gari ká'a sinke puu si-ε na.

⁶ Zadka'a tji tul Simoṅ Piyer na báyyi le, Simoṅ Piyer baa ha ni mii: «Mbay, úwaa, le, mù wáa bal-i ndaw le woo!» ⁷ Leε, Zezu yjinra báy bay ha ni mii: «Bo na, fe ká m̃ daa key na mù ko sawke taṅ ya báy, roo le, bil nam haṅe le, mù kóko báy.» ⁸ Báyyi le, Piyer baa ha ni mii: «U-uu, mù ti wáa bal-i na ya mgbaj!» Leε, Zezu yjinra báy bay ha ni mii: «Zadka m̃ wáa bal-a na ya le, náa ti zúo zinj k̃j mbáa mgbaj.»

⁹ Báyyi le, Simoṅ Piyer baa ha ni mii: «Mbay, munu zu le, mu wáa bal-i hoy ya, roo le, mu wáa nduo-i ndaw, tul-i ndaw pi.» ¹⁰ Leε, Zezu baa ha ni mii: «Nzoḅ ká sùo mbii na sùo-ε *taṅ kad kad ro bo, ka se síe sùo mbii mbáa, a wáa ba bal-ε hoy. Baari na, sùo-r̃i taṅ kad kad ro, roo le, ba

baari riw bele ya.» ¹¹ (Zezu baa munu, bay ji le, ka ko nzoɓ ká'a mbika tul-e na ro. Sawke mini ze, ka baa mii: «Baari na, sùo-rì taŋ kad' kad' riw bele ya.»)

¹² Fale ká'a wàa bal-ri a mbi gari be a nduo na báyii le, ka yji a kaw nzaa fe sum zinj ri a baa ha ri mii: «Fe ká mǐ daa zinj rǐ key na waa, ì ko sawke ko kǐ zu le? ¹³ Ì ko, baari na, ì dǐ mǐ ba Gaŋ tul-rǐ báy Mbay baari. Ì dǐ mǐ báy zaɗe kǐ, bay ji le, mǐ ba be na kǐ. ¹⁴ Ze, munu ká ì dǐ mǐ ba Mbay báy Gaŋ tul-rǐ ká mǐ wàa bal-rǐ na, baari kara, ndaɗ bay haŋa rǐ wàa bal kǐ na ndaw. ¹⁵ Mǐ daa ba fe kǐe kǐ ha rǐ bay haŋa baari kara, ì daa faa mbijw munu ka zinj kǐ ndaw. ¹⁶ Mǐ baa ha rǐ ta-taŋ ba tusue kǐ: leɗ káw ká mba tul baa káw be na tiya. Ze leɗ nzaaped ká mba tul nzoɓ ká pie ni na kara tiya ndaw pi. ¹⁷ Zaɗka ì laa bay fekeri key na a í dáake ped' báy zaɗe le, ì doko báy suoriya.

¹⁸ «Mǐ baa bay key na bay tul-rǐ riw bele ya. Nzoɓri ká mǐ nan ri na, mǐ tuu ri tuu. Roo le, ndaɗ bay haŋa bay ká i daa do bil mbede Ngerewuru na, ka do munu báy zaɗe. Bayke baa mii: "Nzoɓ ká buru kǐ búru su fe mbijw na, fere a ba nzoɓ tul ŋgani bi*." ¹⁹ Mǐ baa ha rǐ timbede key pola ndaw roo, bay haŋa feke ka tji báy. Be ndaw roo, zaɗka feke na tji le, ì dáa law-rǐ bo tul-i mii: Bi na, mǐ do banɗoo. ²⁰ Mǐ baa ha rǐ ta-taŋ ba tusue kǐ: nzoɓ ká yaa nzoɓ ká mǐ pie na, ka yaa mǐ ndaw zu. A nzoɓ ká yaa mǐ na, ka yaa nzoɓ ká pie mǐ vi na ndaw.»

* **13:18** 13.18 Simri 41.9.

*ZeZu baa bay se tul Zudas ká'a mbika tul-e
(Mat 26.20-25; Mrk 14.17-21; Luk 22.21-23)*

²¹ Fale ká ZeZu baa bayri munu na báyii le, law-ε fuu ni mgbuk mgbuk, a baa ha led nduobal-eri mii: «Mì baa ha rì ta-tan ba tusue kị: nzoɔ mbjw ká sakra baarì na a mbika tul-i.»

²² Báyii le, i kɔ-kóm ba nun kị ba lie ba lew í vbi bay mii, waa, ba nzoɔ ve kị ze ka baa bay se tul-e ku le? ²³ Lεε, nzoɔ mbjw ká sakra led nduobal-eri ká ZeZu hii ni bamba na kaw lakun-ε. ²⁴ Ro, Simɔn Piyer te tay nun-ε zima ha ni bay haɲa ni ka vbi ZeZu, waa, ba ve ze ka baa bay se tul-e le? ²⁵ Led nduobalke ku na, fεre nzi-ε ba luo ZeZu a vbi ni mii: «Mbay, waa, ba ve kị zu le?» ²⁶ Lεε, ZeZu yjira báyii bay ha ni mii: «Mì d́aa ngud maapa nduo vay náy. Ze, nzoɔ ká m̀ ha ni le, ba be na kị zu.» Ro, ZeZu mbi ngud maapa na a daa nduo d́i a ha Zudas vu Simɔn Iskariyod. ²⁷ Zafε ká Zudas yaa ngud maapa na ku báyii le, *Satan nduo bil law-ε. Báyii le, ZeZu baa ha ni mii: «Fe ká mù hii bay d́aa le, mu daa kod kị hoy.» ²⁸ (Bari ká i kaw nzaa fe sum zinj ni na, nzoɔ mbjw mini kara kɔ saw fe ká'a baake bay ha ni na ya. ²⁹ Munu ká Zudas ba nzoɔ kóro lari bari na, nzoɔ haneri ker mii, ZeZu pie ni bay haɲa ni ka vaa hie fe hanε bay tul nam suoriyake, mase, bay haɲa ni ka ha fe haneri ha nzoɔ kukuri.) ³⁰ Ká zafε ká'a yaa ngud maapa na ku hoy le, ka tji a zol. Lεε, zad sii ro zu.

ZeZu ha bol kusol fie ha led nduobal-eri

³¹ Zafka Zudas mbi faa a zol na báyii le, ZeZu mbi bay a baa mii: «Timbedε key na, riɲ d́ika

ká bo tul bi *Vu Nzob na, tina sùo-ε do keε ro, a Ngerewuru kara zin rin dika báy faa bi na. ³² [Munu ká Ngerewuru zin rin dika báy faa bi na,] waka ya hoy ε, ka'a d'aa rin dika bo tul-e ndaw. ³³ Baari vu-iri ká mĩ kɔ rĩ ba nzoɓ nun-i na, mĩ káw zin rĩ ndji roɓay. Munu ká mĩ baa ha Zibri pola na, mĩ baa ha rĩ timbeɗe key ndaw: ì nzáara mĩ, roo ε, ì maa bay séke zad ká mĩ séke dī ya. ³⁴ Timbeɗe key na mĩ ha rĩ *bol kusol fie: ì hii k̄i ba lie ba lew. Munu ká mĩ hii rĩ na, ì hii k̄i ba lie ba lew. ³⁵ Zadka ì hii k̄i ba lie ba lew ε, be ndaw roɔ nzobri riw bele i kóko mii, ì ba led nduobal-iri na báy.»

Zezu baa bay ká tul máy bay Piyer

(Mat 26.31-35; Mrk 14.27-31; Luk 22.31-34)

³⁶ Báyii ε, Simɔn Piyer vbi ni bay mii: «Mbay, waa, mù séke ba zad haε ε?» Lεε, Zezu yijira báy bay ha ni mii: «Zad ká mĩ séke dī timbeɗe key na, mù maa bay séke dī ya báy. Roo ε, nam haε ε, mù séke dī báy.» ³⁷ Báyii ε, Piyer vbi ni mii: «Mbay, bay ji ndaw roɔ, mĩ maa bay séke fal-a timbeɗe key ya ε? Mĩ do dī ya bay pón sùo-i ha huɗ bay tul-a!» ³⁸ Lεε, Zezu yijira báy bay ha ni mii: «Waa, mù do dī ya ba tusue bay pón sùo-o ha huɗ bay tul-i k̄i ε? Mĩ baa ha mù ta-taɗ ba tusue k̄i: pola roɔ bay haɗa tuo ka-káa ε, mù máy bay faa bal ba say mii, mù kɔ mĩ ya.»

14

Zezu ba faa séke ba luo Bi-ε

¹ Zezu baa ha led nduobal-eri mii: «Ì ha law-rì ka nzáa-rì ya. Í daa law-rì bo tul Ngerewuru, a í daa law-rì ka bo tul-i. ² Ká bil puo Baa na, zad káwri do di mgbirik mgbirik. Zadka do munu ya le, mi ti baa bayke ha ri ya. Tusueke le, mi seke bay leke zad bay tul-rì. ³ Zadka mi se roo, mi leke zad na le, mi yi bay vi faa ri bay ha ja baari hoy kara, i vaa kaw di zin mi mbijw hoy ndaw pi. ⁴ Zad ka mi seke ba badi na, i ko faake ko.»

⁵ Bayji le, Toma vbi ni bay mii: «Mbay, zad ka mu seke ba badi na, buru ko ya. Waa, buru daa mina ndaw roo, buru ko faake le?» ⁶ Lee, Zezu yijira bay bay ha ni mii: «Bi na, mi ba faa ndaw, mi ba tusue bay ndaw, a mi ba kaw bay kumnun ndaw pi. Bay faa bi na roo, nzo b a seke luo Baa bo, faa ki bof ka nzo b a kalke a se luo Baa na tiya. ⁷ Zadka i tuu mi tuu le, i tuuka Baa ndaw. Uru saa timbede kpuru vaw na, i tuu ni ndaw, a i ko ni ndaw pi.»

⁸ Bayji le, Fili b baa ha ni mii: «Mbay, mu kie buru Baa na ha law buru ka nda siri.» ⁹ Lee, Zezu yijira bay bay ha ni mii: «Fili b, waa, daa mina ndaw roo, mi kaw zin ri bole di key le, mu tuu mi ya ko b bay key le woo? Nzo b ka tuu mi le, ka tuu Baa ndaw zu. Waa, daa mina ndaw roo, mu baa mii: “Kie buru Baa” na le woo? ¹⁰ Waa, mu ker mu baa mii, mi do bil law Baa, a Baa kara do bil law-i na ya le? Bayri ka mi baa ha ri na, uru saa bil law-i ya. Ba Baa ka do bil law-i na ze daa ha ped beri na o bay zafe bay faa bi. ¹¹ Zadka mi baa mii, mi do bil law Baa, a Baa kara do bil

law-i ndaw na, ì dfaa law-rì ka bo di. Ze, ì dfaa law-rì bo tul bay biri ká m̀ baa na ya n̄guo kara, ì dfaa law-rì ka bo tul-i bay tul fe sanri ká Baa dfaa báy faa bi na. ¹² M̀ baa ha rì ta-tan̄ ba tusue k̄j: nzoḅ ká dfaa law-ε bo tul-i na, a d́aa ferì ká m̀ do d́aake na ndaw. Ka 'a d́aa bawda fe kal fekeri key na kara ndaw, bay j̄i le, m̀ se ba luo Baa, ¹³ a fe j̄i j̄i ká ì vbi báy riṅ-i na, m̀ d́aa feke na ha rì bay haṅa riṅ d́ika Baa ka t́ina s̄uo-ε ba kele báy faa bi ká m̀ ba Vi-e na. ¹⁴ M̀ baa ha rì na roḅay, zadka ì vbi m̀ fe báy riṅ-i le, m̀ d́aa feke na ha rì.»

Zezu waa bay píe báy Tem Law Pie

¹⁵ Zezu baa ha led nduobal-eri mii: «Zadka ì hii m̀ le, ì dfaa vu mbom ka bo tul bol kusol-iri. ¹⁶ Leε, m̀ vbika Baa bay haṅa ni ka pie báy nzoḅ k̄j ká ba Nzoḅ Sok̄o rì ha ni ka káw z̄iṅ rì ban̄guo kpadara. ¹⁷ Ba Tem b́aa tusue bay ká nzoḅ tukeleri key maa bay yaṅa ni ya, bay j̄i le, i maa bay ḱoko ni ya ndaw, a í maa bay tuuka ni ya ndaw pi. Roo le, baar̄i na, ì tuu ni tuu, bay j̄i le, ka sad̄ z̄iṅ rì a do bil law-rì.

¹⁸ «M̀ ti pón̄ rì ba led selri ya, m̀ ȳi bay ví z̄iṅ rì báy. ¹⁹ Nd̄ji munu hoy le, nzoḅri ká tusiri key na ti ḱoko m̀ mb́aa. Roo le, baar̄i na, ì ḱoko m̀ ba k̄j báy, bay j̄i le, m̀ kaw báy kumnun, a baar̄i hoy kara ì káw báy kumnun na ndaw. ²⁰ Zadka namke vi le, ì ḱoko mii, m̀ do bil law Baa, a baar̄i laa le, ì do bil law-i, ze bi kara m̀ do bil law-rì.

²¹ «Nzoḅ ká kor̄o bol kusol-iri, a dfaa vu mbom bo di le, nzoḅke ku na hii m̀ zu. Baa na a hii

nzoɓ ká hii mĩ, a bi kara mĩ hii nzoɓke a mí kie sùo-i ha ni ndaw.»

²² Báyii ɛ, Zud, (be ká i dī ni ba Zudas Iskariyoɗ ya) na vbi ni bay mii: «Mbay, waa, daa mina ndaw roo, mù kie sùo-o ha buru hoy, a mú kie sùo-o ha nzoɓ tukeleri key ya ɛ?» ²³ Lɛɛ, Zezu yijira báy bay ha ni mii: «Zadka nzoɓ hii mĩ ɛ, a daa vu mbom bo tul bay bi. Baa a hii ni, a buru sidī bele na, buru séke bay vaa daa puo zinj ni. ²⁴ Roo ɛ, nzoɓ ká hii mĩ ya na, ka daa vu mbom bo tul bay biri ya zu. Bayri ká ì laa ká nzaa-i na, uru saa bil law-i ya, roo ɛ, uru saa luoo Baa ká pie mĩ na. ²⁵ Bay fe niri key na, mĩ baa ha rì báy nam ká mĩ dōke zinj rì ku hoy. ²⁶ Roo ɛ, Nzoɓ Sokoo Nzoɓ ká ba Tem Law Pie ká Baa a pie báy riŋ-i na, a fére rì feri riw bele, a tuma law-rì ká tul feri riw bele ká mĩ baa ha rì na.

²⁷ «Dekede ka sád zinj rì. Ba dekeke taa bi ze mĩ ha rì. Mĩ ha rì munu ká nzoɓ tukeleri key ha rì ya. I ha law-rì ka nzaa-rì ya, a í ha hije ka daa rì ya ndaw. ²⁸ I laa bay ká mĩ baa ha rì roo mii: “Mĩ zól, roo ɛ, mĩ yji bay ví zinj rì báy” na. Zadka ì hii mĩ ɛ, ì daa suoriya bay tul zól bi ká ba luoo Baa, bay ji ɛ, Baa na mba tul-i. ²⁹ Mĩ baa bay fe niri key na ha rì pola roo fekeri na ka tji báy, bay haŋa bo, zadka fekeri na tji ɛ, ì daake law-rì bo tul bay biri na. ³⁰ Mĩ ti baá bayri ŋji bamba zinj rì mbaa, bay ji ɛ, ŋgeretemndaya, nzoɓ réke mbay ká tusiri key na se vuku. Ka maa daa fe mbijw zinj mĩ ya, ³¹ roo ɛ, ndad bay haŋa nzoɓri ká tusiri key na, i ko mii, mĩ hii Baa, a mí daa fe munu ká'a mbi nzi-ɛ ha mĩ. I úru siya bo, náa

zólri ká zad ni key.»

15

Zezu ba sùo puu taa tusueke

¹ Zezu baa ha lef nduobal-eri rɔbay mii: «Bi na, mĩ ba sùo puu taa tusueke, a Bãa laa le, ba nzoɓ kórɔke*. ² Nzaa tɔyke ha ha ká mgbɔnra mĩ, rɔɔ lereke tiya le, ka kud fa fal. A nzaa tɔyke ha ha ká lie lereke do di laa le, ka fed bay haɔa ni ka lie lereke zúba zuba do di. ³ Baari na, law-ri *taɲ kad kad báy faa bay bi ká mĩ fere ri na. ⁴ I mbúɔɔ mĩ, munu ká bi kara mĩ mbuɔɔ ri na. Munu ká nzaa tɔy sùo puu do bod báy tul-e a lie ya na, baari hoy kara, zadka i mgbɔnra mĩ ya le, i ti líe báy tul gaɲ sùo-ri ya. ⁵ Bi na, mĩ ba sùo puu, a baari laa le, i ba nzaa tɔykeri. Nzoɓ ha ha ká mgbɔnra mĩ, ká bi kara mĩ mgbɔnra ni le, ka'a líe lereke zuba. Tusueke le, zadka mĩ tiya le, i ti máa bay dáa fe mbɔw ya. ⁶ Nzoɓ ká mbuɔɔ mĩ ya le, i vbuka ni ba fal, munu ká nzaa tɔy puu ká i kud, le, huɔ kurum kurum a í faa í daa huu taa di ha ni se. ⁷ Zadka i mbuɔɔ mĩ, rɔɔ bay bi daa puo ká bil law-ri le, i vbi fe ká law-ri hii, le, i zɪɲ feke na. ⁸ Zadka i lie lereke zuba, rɔɔ nzoɓri ko í baa mii, i ba lef nduobal-iri taa tusuekeri le,

* **15:1** 15.1 Ká zad ni key na, Zezu mbi fe ká Zibri di ba viye na a bãake bay se tul-e kɪ sùo-ɛ báy nzoɓri ká i ba taa be. Viye na, ba vay fe ká uo a lie goriyo goriyo a do zuba ká i di ba rezɪn. Ba mɪiri fe pay lef Izarayelri ká i sɔ lereke ndaw, í dáake him ndaw pi. Munu ká Kuori ko feke key ya na, nzoɓ ndáy bayri vbie puu í súoke bol viye.

riŋ dika Băa na a tína sùo-ε ká nun nzobri riw bele.

⁹ «Munu ká Băa hii mǐ na, bi kara mǐ hii rǐ ndaw. Ndad bay haŋa rǐ dɔ bil law ini bi na baŋguɔ. ¹⁰ Zadka ì dfaa vu mbom bo tul bol kusol-i báy zadε ɛ, ì dɔko bil law ini bi faa mbjw munu ká mǐ daa vu mbom bo tul *bol kusol Băa, a mí dɔ bil law ini be na. ¹¹ Mǐ baa bay ferri key na ha rǐ bay haŋa suoriya bi na ka mbaa bil law-rǐ. Be ndaw roɔ, suoriya baarǐ na a dɔko báy zadε nzedem báy. ¹² Bol kusol-i na ze dɔ key: I hii kǐ faa mbjw munu ká bi kara mǐ hii rǐ na. ¹³ Nzob ká mbi sùo-ε ha huf bay tul nzob buo-eri na, ka hii ri ba tusue kǐ. Ze, law ini haŋ ká mini ká kal be ni key na, tiya. ¹⁴ Zadka ì dfaa bol kusol-i ɛ, ì ba nzob buo-iri.

¹⁵ «Mì ti dika rǐ ba led káwri mbăa, bay ʒi ɛ, led káw na kɔ kér bay băa káw be ya. Roo ɛ, mǐ dǐ rǐ ba nzob buo-iri, bay ʒi ɛ, mǐ ha rǐ kɔ ferri riw bele ká Băa fere mǐ na. ¹⁶ Baarǐ ze ì naa mǐ ya, roo ɛ, bi ze mǐ nan rǐ, a mí píe rǐ ha rǐ se bay haŋa bo ì lie lereke. Ba lereke ká'a dɔko baŋguɔ kpadara. Be ze ferri riw bele ká ì vbi Băa báy riŋ-i na, ka'a haŋa rǐ. ¹⁷ Munu zu ɛ, fe ká mǐ mbi nzaa-i ká dǐ bay haŋa rǐ dfaa na ze dɔ key: I hii kǐ.»

Nzob tukeleri fuy Zezu báy led nduobal-eri

¹⁸ Zezu ʒi a baa ha led nduobal-eri mii: «Zadka nzob tukeleri key fuy rǐ ɛ, ì kɔ, i fuy mǐ bi ze pola ndaw zu. ¹⁹ Zadka ì ba taa tukeɛ key ɛ, bari ká tukeɛ key na i hii ri, bay ʒi ɛ, ì ba taa be. Roo ɛ, baarǐ na, ì ba taa tukeɛ key na ya,

bay ji le, bi ze mi nan ri ka sakra nzoɓ tusiri key. Be mini ze, bari na i fuyke ri bayke. ²⁰ I ker se tul bay ka mi baa ha ri na: leɗ kaw ka mba tul baa kaw be na tiya. Zadka nzoɓri daa nun-i tuɔ sie le, i daa nun-ri tuɔ sie ndaw. A zadka i daa vu mbom bo tul bay biri laa le, i daa vu mbom bo tul bay baari na ndaw. ²¹ I daa fe kaayari riw bele ziŋ ri bay tul-i, bay ji le, Baa ka pie mi na i tuu ni ya. ²² Zadka mi vi ya, a mi baa bay pola ha ri ya ndaw le, bay feyaa ti mgbaka tul-ri ya. Roo le, timbede key na, faa yam suɔ-ri ka tul feyaa bari na tiya. ²³ Nzoɓ ka fuy mi le, fuy Baa na ndaw zu. ²⁴ Feri ka ba hje zikiki ka nzoɓ mbijw maa bay daa ya na, zadka mi daa ka sakra bari ya le, bay feyaa ti mgbaka tul-ri ya. Roo le, timbede key i ko fekeri bay nun-ri hoy kara, i ton ba fuy mi a i fuy Baa kara ndaw. ²⁵ Feri key na tji mini bay haɗa bay ka i daa do bil *mbede bol kusol bari mii: "I fuy mi gor taɗ bayke" na, ka do munu bay zadε†.

²⁶ «Nzoɓ ɓokɔ Nzoɓ na a vika. Ba Tem baa tusue bay ka uru saa luo Baa. Zadka mi pie ni saa luo Baa ha ni vi le, ka'a baa nasi bay bi na ha ri. ²⁷ A baari kara i baa nasi bay bi, bay ji le, i kaw ziŋ mi bay tiikake hoy.»

16

¹ Zezu baa ha leɗ nduoɓal-eri na roɓay mii: «Mi baa bay feru key na ha ri, bay haɗa bo, sieke ka fekeri tji le, ka ba ndaw taka ri ha ri poŋke mbika law baari na ya. ² I ni ri tji ka *hul mbu

† 15:25 15.25 Simri 35.19; 69.5.

kj̄ baarì. Síeke ká'a ví ká nzobri ika rì na, i ker í baa mii, báy kirj̄ ped̄ bari ká mini key na, bari d̄aa ped̄ h̄a Ngerewuru zu. ³ I d̄aa munu, baȳ j̄i le, i tuu Baa ya ndaw, í tuu m̄i ya ndaw pi. ⁴ M̄i baa munu ha r̄i baȳ haṅa bo, zadka síeke vi baȳ haṅa ri d̄aa fekeri na le, ì k̄erke se tul baȳ ká m̄i baa ha r̄i pola na.»

Ped̄ ká Tem Law Pie a d̄aa

Zezu baa mii: «Baȳ key na, m̄i baa ha r̄i báy tiikake ya, baȳ j̄i le, m̄i d̄o zij̄ r̄i. ⁵ Timbede key na m̄i séke ba luo nzob ká pie m̄i vi na. A le, nzob mbj̄w ká sakra baarì ká vbi m̄i baȳ mii, “mu se ba zad̄ h̄a le” na, tiya. ⁶ Roo le, baȳ tul baȳ niri ká m̄i baa ha r̄i na, ì d̄aa síe í kaw mbón. ⁷ Ze munu h̄oȳ kara, m̄i baa tusue baȳ ha r̄i: d̄o ndad̄ bamba baȳ tul-r̄i baȳ haṅa m̄i zol. Zadka m̄i zol ya le, Nzob ká'a ví sók̄o r̄i na ka ti vika ya. Roo le, zadka m̄i zol ro le, m̄i pie ni ha r̄i báy.

⁸ «Be na, zadka'a vi le, a háw nzob tukeleri r̄em ká tul feyaa ndaw, ká tul fe ká d̄o báy zad̄e nzed̄em ndaw, roo ká tul kún̄ sal baȳ Ngerewuru ndaw pi. ⁹ Ka'a haṅa nun-ri taṅ ha ri k̄o s̄uò-ri ba nzob feyari, baȳ j̄i le, i h̄ii baȳ d̄aa law-ri bo tul-i ya. ¹⁰ Ka'a haṅa nun-ri taṅ ha ri k̄o zad̄ h̄a ze fe ká d̄o báy zad̄e na d̄o d̄i le, baȳ j̄i le, m̄i zol ba luo Baa. A le, ì ti kók̄o m̄i mbaa. ¹¹ Ka'a haṅa nun-ri taṅ se tul kún̄ sal baȳ Ngerewuru, baȳ j̄i le, ngeretemdaya ká ba nzob réke mbaȳ ká tusiri key na, baȳ m̄gba tul-e ro.

¹² «M̄i d̄o báy baȳri nḡji bamba baȳ baa ha r̄i robay, roo le, fekeri kal tul h̄urusuo-r̄i timbede key. ¹³ Ze, zadka be ká'a ba Tem baa tusue baȳ

na vi le, ka'a ndáka faa pol-rì ká bil tusue bayri riw bele. Ká'a báa bay báy tul gan sùo-ε ya, roo le, bayri riw bele ká'a laa ká luo Ngerewuru na ka'a báa ha rì. Ka'a báa bay ferì ká'a ví vuku ha rì ndaw. ¹⁴ Be key na, a d́aa riη d́ika bo tul-i, bay ji le, ka'a yaana fe ká luo-i ndaw roo, a baa bayke ha rì báy. ¹⁵ Ferì riw bele ká ba taa Baa na, ba taa bi ndaw. Be mini ze, m̀i baa ha rì mii, ka'a yaana fe ká luo-i ndaw roo, a baa bayke ha rì báy.»

D́aa síe a fére ba suoriya

¹⁶ Zezu baa na robay mii: «Ndji munu le, ì ti kóko m̀i mbáa, a fale ndji laa le, ì ỳi í ko m̀i ba k̀i robay.» ¹⁷ Báyyi le, leɗ nduoɓal-ε haneri vbi bay ká sakra k̀i mii: «A ku waa, bayke baa mina zu le? Ndji munu le, buru ti kóko beri mbáa, a fale ndji le, buru ỳi búru ko beri ba k̀i na robay! Roo a ỳi a baa mii, fekeri a d́oko munu, bay ji le, beri se ba luu Baa beri. ¹⁸ “Ndji munu” ká'a baa na waa, bayke hii báa mina k̀i zu le? Buru ko sawke tan ya!»

¹⁹ Zezu ko ká i hii bay vbika ni bay na báyyi le, ka baa ha ri mii: «Ndji munu le, ì ti kóko m̀i mbáa, a fale ndji le, ì ỳi í ko m̀i ba k̀i na robay. A waa, bay tul bayri na key ze ì vbike vbiw ká sakra k̀i ku le? ²⁰ M̀i baa ha rì ta-tan ba tusue k̀i: baarì na, ì réke rew, a í ηguri sùo-rì, roo le, nzofri ká tukéle key na i záy sùo-ri. Baarì na ì d́aa síe, le, d́aa síe baarì na a fére ba suoriya. ²¹ Ì ko, zadka nduo se máy nzof bay hana ni mbon le, ka d́aa síe, bay ji le, saw síe kóko seke fe na

maa ro. Roo ɛ, zadka leɗ na tji ɛ, ka yiɲra kóko seke feke na kpod, a kaw báy suoriya, bay ji ɛ, ka mbon nzoɓ vi tusiri key. ²² Baari hoy kara do faa mbɔw munu ndaw. Timbede key na i daa sie, roo ɛ, mi yi bay kóko ri ba ki báy. Sieke ku na suoriya a mbáa bil law-ri gbay gbay, ɛ, nzoɓ mbɔw mini kara a máa bay náa suoriya baari na ya. ²³ Zadka namke vi ɛ, i ti vbika mi vbiw mbáa ro. Mi baa ha ri ta-tan ba tusue ki: feri riw bele ka i vbika Baa báy riɲ-i na, ka'a hanja ri. ²⁴ Kpuru tji timbede key na, i vbi fe báy riɲ-i ya. I vbi fe, ɛ, i zin feke. Be ndaw roɔ suoriya baari na a mbáa bil law-ri gbay gbay, a do báy zafe nzedem báy.

²⁵ «Mi baa bayri key na riw bele ha ri báy faa law bay. Saw sieke vi ɛ, mi ti mbika law bayri mini key na bay baake bayri zin ri mbáa. Bay ka se tul Baa na, mi ba ta-tan ha ri. ²⁶ Sieke ku na, fe ka i hii na, i vbika Baa báy riɲ-i. Mi baa ha ri mii, mi daa nzaa bay kere ka pol Baa bay tul-ri na munu ya. ²⁷ Baa ki suo-ε na hii ri, bay ji ɛ, baari na, i hii mi, a i daa law-ri bo di mii, mi uru saa luo Ngerewuru. ²⁸ Ba tusue, mi uru saa luo Baa mi vi tusiri key. Timbede key na, mi zol ka tusiri key bay yi ba luo Baa.»

²⁹ Leɗ nduobal-eri baa ha ni mii: «U-hu! Timbede key na, mu baa bay ta-tan ha buru tan law bay. ³⁰ Timbede key buru ko ndaw, bo na, mu ko feri riw bele. Vbiwri ka nzoɓri hii bay vbika mu kara, mu ko pola ro. Be mini ze, buru baake law buru bo tul-a mii, mu uru saa luo Ngerewuru.» ³¹ Bayji ɛ, Zezu yiɲra báy bay ha ri mii: «Timbede key ndaw roɔ, i daa law-ri bo

dí lɛ woo? ³² I kɔ, nam a ví vuku, ze namke na vi ro, ì zékre kɪ kperke kperke báy zaḍ baarì, a í pɔŋ mǐ huó-i. Roo lɛ, mǐ dɔ huó-i ya, bay jì lɛ, Baa dɔ zɪŋ mǐ. ³³ Mǐ baa bayri key na riw bele ha rì, bay haŋa rì dɔ báy dɛkɛkɛ báy faa zúɔ zɪŋ mǐ. Baarì na, ì kókɔ sɛkɛ fe tukɛlɛ key. Roo lɛ, ì mgbá law-rì ŋɔ-ŋɔŋ. Bi na, mǐ haw yum ká tukɛlɛ key.»

17

Zezu ḍaa nzaa bay kere bay tul nzob beri

¹ Falɛ ká Zezu baa bayri munu na báyji lɛ, ka ura nun-ɛ ba siya a baa mii:

«Baa, namke na vi ro. Tína riŋ ḍika Vu-ɔ ba kɛlɛ, bay haŋa bo Vu-ɔ na ka tɪnake riŋ ḍika bo na ba kɛlɛ ndaw. ² Tusueke lɛ, mù hɔ ni hɔrusuo ká tul nzobri riw bele, bay haŋa ni ka hɔ káw báy kumnun ká dɔ banɔɔ na hɔ nzobri riw bele ká mù pɔŋ ri zuɔ nduo-ɛ na. ³ Káw báy kumnun ká dɔ banɔɔ na, ba haŋa ri tuu mù bo huó-ɔ hɔy mù ba Ngerewuru tusue ndaw, a í tuu nzob ká mù pie ni, be ká'a ba Zezu *Krisi. ⁴ Mǐ ha ri kɔ riŋ ḍika bo ká tusiri key, mí ḍaa peḍ ká mù pɔŋ zuɔ nduo-i hɔ ni ɔ báy zaḍe ŋgid. ⁵ Ze timbede key na Baa, mù hɔ mǐ se mí káw zɪŋ mù, a mú hɔ mǐ riŋ ḍika ká mǐ ḍoke lakun-a pola ḍɔḍ ndaw rɔɔ tusiri dɔ báy na.

⁶ Mǐ hɔ nzobri ká mù nan ri ká tusiri key, a mú ḍaa ri zuɔ nduo-i na i tuu mù. I ba nzob taa bori ká mù pɔŋ ri zuɔ nduo-i, í ḍaa vu mbom bo tul bay bo. ⁷ Timbede key na i kɔ mii, feri

riw bele ká mù hà mĩ na, uru saa luo-ɔ, ⁸ bay ji ɛ, bayri ká mù baa hà mĩ na, mĩ baa ha ri, ɛ, i yaa bayke na a í kɔ mii, mĩ uru saa luo-ɔ ba tusue kɔ, a í daa law-ri bo dī mii, ba bo kɔ ze mù pie mĩ. ⁹ Mĩ daa nzaa bay kere ká pol-a bay tul-ri. Mĩ daa nzaa bay kere bay tul nzoɔ tukɛleri key ya, roo ɛ, bay tul nzoɔri ká mù pɔŋ ri zuo nduo-i na, bay ji ɛ, i ba nzoɔ taa bori. ¹⁰ Nzoɔri riw bele ká i ba taa bi na, i ba taa bo, a nzoɔri riw bele ká i ba taa bo na, i ba taa bi ndaw, ɛ, riŋ dika bi mɔba ká sakra bari. ¹¹ Ndji munu ɛ, mĩ ti doko tusiri key mbaa, bay ji ɛ, mĩ séke ba luo-ɔ. Roo ɛ, bari na i tɔŋ ká tusiri key. Baa, bo ká mù do bod mú taŋ kaɗaŋ na, mu kóro ri báy faa hɔrusuo-ɔ, hɔrusuo ká mù hà mĩ na, bay haŋa ri zúɔ ziŋ kɔ ba nzoɔ ká mbɔw hɔy munu ká naa. ¹² Zaa ká mĩ do ziŋ ri ká tusiri key roɔbay na, mĩ kóro ri báy faa hɔrusuo ká mù hà mĩ na. Mĩ kóro ri hà nzoɔ mbɔw mini kara biɛ ya, roo ɛ, ba nzoɔ mbɔw munu ze biɛ báy tul gaŋ sùo-ɛ, bay haŋa bay ká do bil mbede bo na ka do munu báy zaɗe.

¹³ Timbede key na mĩ séke ba luo-ɔ, be ze mĩ baa bayri mini key na riw bele báy dol bi ká tusiri key roɔbay, bay haŋa suoriya taa bi na, ka mbaa bil law-ri gbay gbay a do báy zaɗe nzedem. ¹⁴ Mĩ ha ri bay bo na. Ze nzoɔ tukɛleri na fuy ri, bay ji ɛ, i ba taa bari ya, munu ká bi kara mĩ ba taa bari ya ndaw. ¹⁵ Mĩ daa nzaa bay kere bay haŋa mù naa ri ká tusiri key ya, roo ɛ, mu kóro ri bay tul ngeretemndaya. ¹⁶ I ba nzoɔri ká tukeɛ key ya, munu ká bi hɔy

kara, mĩ ba taa tukele ya ndaw pi. ¹⁷ Mu daa ri zúo bodf ba taa bo báy faa tusue bay. Bay bo na ba tusue bay. ¹⁸ Munu ká mù pie mĩ vi tusiri na, bi kara mĩ pie ri se tusiri na ndaw. ¹⁹ Mĩ mbi sùo-i mí daa bo bodf hạ mù bay tul-ri, bay haṅa bo bari kara, i mbi sùo-ri í daa bo bodf ba tusue hạ mù ndaw.

²⁰ Bay tul bari key hoy ze mĩ d'áake nzaa bay kere ká pol-a ya. Roo le, bay tul nzobri riw bele ká i d'áa law-ri bo tul-i báy faa káa bay bari. ²¹ Mĩ daa nzaa bay kere bay haṅa ri zúo zinj kị mbjw munu ká bo B'áa, mù do bil law-i, a bi kara mĩ do bil law-a ndaw na. Be ndaw r'oo bari kara, i zúo zinj naa mbjw hoy bay haṅa nzobri ká tusiri key ko í baa mii, ba bo kị ze mù pie mĩ. ²² Rinj d'ika ká mù hạ mĩ na, mĩ suo mí ha ri bay haṅa ri vi ba nzoḅ ká mbjw munu ká naa. ²³ Mĩ do bil law-ri munu ká bo mù do bil law-i. Be ndaw r'oo, i vika ba nzoḅ ká mbjw kị hoy hạ nzobri ká tusiri key na, i ko le, i baa mii, ba bo kị ze mù pie mĩ, a mú hii ri munu ká mù hii mĩ na.

²⁴ B'áa, nzobri ká mù hạ mĩ na, mĩ hii bay haṅa zadf ká mĩ káw d'í na, i káw d'í zinj mĩ ndaw, bo í ko rinj d'ika bi ká mù hạ mĩ na, bay ji le, mù hii mĩ pola d'odf ndaw r'oo tusiri do báy. ²⁵ B'áa, bo ká mù daa fe do báy zadε nzeḏem na, nzobri ká tukele key na i tuu mù ya, roo le, bi na mĩ tuu mù tuu, a nzoḅ bori na i ko ta-taṅ mii, ba bo kị ze mù pie mĩ. ²⁶ Mĩ daa ha ri tuu mù, le, mĩ d'áa ha ri tuu mù ba pola pola na roḅay, bay haṅa bo law ini ká mù d'oke bay

tul-i na, ka dfo bil law-ri, a bi kara mi dfo bil law-ri ndaw.»

18

I mgba Zezu

(Mat 26.47-56; Mrk 14.43-50; Luk 22.47-53)

¹ Falε ká Zezu baa bayri na ku riw bele báyji lε, ka f̄aa lef nduobal-eri zuo fal-ε a t̄oƙe nduo mbii ká riŋ-ε ba Sedoro a í t̄ji fi kelu. Lεε, zadε ku na wáa dfo d̄i, ze Zezu báy lef nduobal-eri í se d̄i. ² Zudas nzoƆ ká ba nzoƆ mbika tul-e na, kɔ zad na ku ta-taŋ ndaw, bay ji lε, ba zad ká Zezu báy lef nduobal-eri i mbu k̄i ká d̄i banƙuo kpadara.

³ Báyji lε, be Zudas na, ka se wáa na ku báy kuƉu nzoƆ yumri báy nzoƆ kóro zadri ká *ŋgerenzob fe poyri báy *Fariziri ha ni na. Bari na i f̄aa fe yumri zuo s̄o-ri; i se báy huu ndeleri ndaw, huu mbɔnri ndaw roo í t̄jike tul-ri báy.

⁴ Lεε, feri ká'a t̄ji tul Zezu na, ka kɔ riw bele ro. Ze a soro ba luo-ri a vbi ri bay mii: «Waa, a ve ze ì nzaa ni lε?» ⁵ I ȳinjra báy bay ha ni mii: «Buru nzaa Zezu ká Nazaref.» Lεε, Zezu baa ha ri mii: «Ba bi k̄i ze m̄i dfo key.» Lεε, Zudas ká ba nzoƆ mbika tul-e na, dfo zinj nzoƆri na ku ndaw. ⁶ Zadka Zezu baa ha ri mii: «Ba bi na k̄i ze m̄i dfo key» na báyji lε, i ȳji í naa tigbaa ri tuƉ tuƉ ba fal, í lie rad zuo siri.

⁷ Lεε, Zezu ȳji a vbi ri bay ba k̄i na robay mii: «Waa, a ve ze ì nzaa ni lε?» I ȳinjra báy bay ha ni mii: «Buru nzaa Zezu ká Nazaref.» ⁸ Lεε, Zezu ȳinjra báy bay mii: «M̄i baa ha r̄i ro, ba bi na

kj zu. Ze ba bi kj ze ì nzáa mǐ laa le, ì pón faa ha nzo**ri** key na i se zad sed bari.» ⁹ Zezu baa munu bay ha**na** bay ka'a baa zinj Bi-ε pola mii: «Nzo**ri** ka mǐ ha mǐ na, nzo**ri** mbjw mini kara zee ya» na*, bayke do munu bay zadε.

¹⁰ Bayji le, Simo**n** Piyer ka do bay maamii na, ka naa ha**r** a teke suku led kaw ngerenzob fe poy luye na fi hodo mbeked bo bisuy. Ri**n** led kawke ku na ba Malkus. ¹¹ Ro, Zezu baa ha Piyer mii: «Mu yinjra maamii bo na ka nduo ngole. Koko seke fe ka Ba leke bay ha**na** ni ka tji tul-i na wa, mǐ maa bay koko ya maale?»

I suu Zezu i seke ni pol Anasi

¹² Ro, kudu nzo**ri** yumri bay ngerε tul-ri, bay nzo**ri** koro zadri ka i ba Zibri na, i lie Zezu rud i mgbani i sinj ni ndaw ro, ¹³ i suu ni titire i seke luo Anasi, be ka'a ba fay Kayif. Kayif na ba *ngerenzob fe poy luye ka bil sewke na ku. ¹⁴ Ba be na ze ka ha nzaa boko ha ngeredomay Zibri mii: «Do ndad bamba bay ha**na** nzo**ri** mbjw hoy ka hu bay tul ruo nzo**ri**†.»

Piyer may bay ka tul Zezu

(Mat 26.69-70; Mrk 14.66-68; Luk 22.55-57)

¹⁵ Bayji le, Simo**n** Piyer bay led nduobal Zezu kj munu dii fal-ε. Be led nduobalke ku na, *ngerenzob fe poy luye ko ni ta-tan. Be mini ze, ka riike bil mgban ngerenzob fe poy luye na zinj Zezu mbjw hoy. ¹⁶ Roo le, Piyer na kaw faa koko ka kele. Leε, led nduobal Zezu ka ngerenzob fe

* **18:9** 18.9 Zaa 17.12. † **18:14** 18.14 Zaa 11.49-50.

poy luye kɔ ni ta-taŋ na t̃ji a ṽã ðaa ðay ziŋ leɗ máy ká kɔɔ faa kòkɔ ká keɛ na, a ha Piyer na riŋ ziŋ ni.

¹⁷ Báyii ɛ, leɗ máy ká kɔɔ faa kòkɔ ká keɛ na ðaa ha Piyer mii: «Bo na w̃aa, mù ba leɗ nduobal leɗbaŋ na key ndaw ya ɛ woo?» ɛɛ, ka yiŋra báy ðay ha ni mii: «Hay! Ba bi ya.»

¹⁸ Munu ká teɗ hu-huo na báyii ɛ, leɗ káwri báy nzob kóɔ zadri, i kiri síe huu ká i faa na í do núuke. ɛɛ, Piyer kara kaw ziŋ ri a do núu huu na ndaw pi.

Ngerenzob fe poy vbi Zezu bay

(Mat 26.59-66; Mrk 14.55-64; Luk 22.66-71)

¹⁹ Báyii ɛ, *ngerenzob fe poy luye na tii saw vbika Zezu bay ká se tul leɗ nduobal-eri, báy fe fere ká'a fere nzobri na.

²⁰ ɛɛ, Zezu yiŋra báy ðay ha ni mii: «Mì ðaa ðay ká nun ruɔ nzobri riw bele ta-taŋ. Mì fere nzobri fe baŋguɔ ká bil hul mbú k̃iri mase, ká bil *hul kaŋi Ngerewuru ká ba zadri ká Zibri mbu k̃i ká d̃i baŋguɔ, bo m̃i ðaa ðay ká zad muni ya.

²¹ W̃aa, bay ji ndaw rɔɔ, mù vbi m̃i bay mini ɛ? Mu vbi nzobri ká i laa bayke na. Bari na, fe ká m̃i fere nzobri na i laa ta-taŋ.»

²² Zadka Zezu ðaa ðay munu ɛ, nzob kóɔ zad mb̃iw munu ká do lakun-ɛ na nda hala nun-ɛ kpáɗ a ðaa ha ni mii: «W̃aa, i yiŋra báy ðay munu munu ze ha ngerenzob fe poy luye ɛ woo?» ²³ ɛɛ, Zezu yiŋra báy ðay ha ni mii: «Zadka m̃i ðaa ðay na báy zadɛ ya ɛ, mu ðaa. A ze bo, zadka ðay ká m̃i ðaa na do báy zadɛ ɛ, bay ji ndaw rɔɔ, mù nda m̃i munu ɛ?»

24 Báyyi ɛ, Anasi ha ri sùu ni báy sal ká dfo sùo-ε kɔb, í séke ni ha Kayif ká ba ɲɛrenzob fe poy luye na.

Piyer may bay ká tul Zezu na rɔbay

(Mat 26.71-75; Mrk 14.69-72; Luk 22.58-62)

25 Báyyi ɛ, saw síeke ku na, Simɔn Piyer kaw núu huu ká zadε na ku kɔb. Lεε, i vbi ni mii: «Bo na waa, mù ba led nduobal ledban na key ndaw ya ɛ woo?» Roo ɛ, Piyer may bay a baa mii: «Hay! Ba bi ya.»

26 Rɔbay, nzob mbjw munu ká sakra led káw *ɲɛrenzob fe poy luye na ba nzob ini nzob ká Piyer kuɲ basuk-e na vbi ni bay mii: «Waa, ba bo ze mĩ kɔ mù báy Zezu ká bil waa na ku ya ɛ?»

27 Báyyi ɛ, Piyer may bay na ba kɪ rɔbay mii, ba beri ya. Lεε, ká zadε ku hoy, tuo ka-kaa kɔɲɔɲ.

I mgbá Zezu se pol Pilad

(Mat 27.1-2,11-14; Mrk 15.1-5; Luk 23.1-5)

28 Tibie piεd na, ɲɛrɛdomay Zibri sùu Zezu saa luo Kayif í séke ni boro mbay nzob réke tul puo. Roo ɛ, bari Zibri na i rii dī ya, bay haɲa bo, i zaa fe ká *bol kusol bari dī ba fe ɲm na ya, bo í maa suɲa fe sum suoriya t̃ji saa bil koy na.

29 Sawke mini ze, Pilad ká ba nzob réke tul puo na t̃ji a vaa ziɲ ri ká keε a vbi ri bay mii: «Bay ji ze ì dfaa bo tul ledban na key ɛ?»

30 Báyyi ɛ, i yɲɲra báy bay ha ni mii: «Zadka'a ba dɔmbirim nzob ya ɛ, buru ti mgbaka ni bay dfaa ni nduo nduo-ɔ ya.» 31 Lεε, Pilad yɲɲra báy bay ha ri mii: «Munu zu ɛ, baarĩ kɪ ze ì yaa ni

í vǎa kuŋ bay bo tul-e sùo-rĩ báy faa bol kusol-rĩ na.»

Báyji ɛ, Zibri yĩnra báy bay ha ni mii: «I pɔŋ faa ha buru bay haŋa buru i nzoɔ ya.» ³² Be mini ze, feri key kal mini bay haŋa bay ka Zezu baa se tul k̄iri huɔf ká'a huka na, ka ɔfo munu báy zaɔɛ‡.

³³ Báyji ɛ, Piladf rĩi a se bil hul be a ɔfi Zezu a vbi ni bay mii: «Bo k̄i ze mù ba mbay Zibri kélɛ?» ³⁴ Lɛɛ, Zezu yĩ a vbi ni bay mii: «Bay ká mù baa key na waa, uru saa bil law-a k̄i mase, mù laa ká nzaa nzoɔ k̄iri ɛ?» ³⁵ Báyji ɛ, Piladf yĩnra báy bay ha ni mii: «Waa, bi na mĩ ba Zib maale? Saŋ bori báy *ŋgerenzob fe poyri ze i pɔŋ mù nduo nduo-i. Waa, fe ji ze mù ɔaa ɛ?»

³⁶ Lɛɛ, Zezu yĩnra báy bay mii: «Hurusuo nzoɔ ká tusiri key ze ɔaa mĩ kaw mbay ya. Zaɔka mĩ re mbay ká tusiri key ɛ, nzoɔ b̄iri máa bay ru-ruy ká tul-i ha mĩ tuo bo bil nduo Zibri key ya. Roo ɛ, hurusuo-i na uru saa luu nzoɔ ká tusiri key ya.»

³⁷ Báyji ɛ, Piladf baa ha ni mii: «Waa, mù ba mbay ɛ woo?» Lɛɛ, Zezu yĩnra báy bay mii: «Be k̄i ze mù baa ku, mĩ ba mbay. Bi na, i mbónj mĩ a mí vi tusiri key bay baa nasi bay ká se tul tusue bay. Nzoɔ ha ha ká hii tusue bay na, ka te suk-e a láake bay bi key.» ³⁸ Báyji ɛ, Piladf vbi ni mii: «Tusue bay ze ba ji ɛ?»

*I kuŋ bay huɔf bo tul Zezu
(Mat 27.15-31; Mrk 15.6-20; Luk 23.13-25)*

‡ **18:32** 18.32 Mat 20.19.

Fal bayri na ku báyii ɛ, Pilad̄ t̄ji ɓa k̄j a se a v̄aa z̄iŋ Z̄ibri a ɓaa ha ri mii: «Mì z̄iŋ kaaya mb̄iw ká bay d̄áake bay hud̄ ɓo tul led̄ban key na ya. ³⁹ Roo ɛ, munu ká ɓa fe saw puo ɓaar̄i ká m̄i tina nzob̄ mb̄iw saa hul sal ha r̄i ɓan̄guo báy *nam suoriya t̄ji saa ɓil koy na, ì hii bay haŋa m̄i tina Zezu, mbay ɓaar̄i Z̄ibri na ha r̄i ɛ?»

⁴⁰ Be nu ku báyii ɛ, i ɓaa bay ɓáy nzaa-ri ḡurum mii: «Ũ-uu, ɓe ya! Barabas ze ɓuru hii!» Be Barabaske ku na ka ɓa d̄ombirim nzob̄.

19

Pilad̄ d̄aa bay hud̄ ɓo tul Zezu

¹ Be nu ku báyii ɛ, Pilad̄ ha ri mgba Zezu í nda ni báy ndoy d̄oŋ rad̄ rad̄. ² Ro, nzob̄ yumri kan̄ ŋgatukru ɓa taguɓa mbay, roo í mbi guɓa tul-e a í nduo ni maagari mbay ká s̄ji hola hola. ³ I soro ɓa lakun-ɛ í ɓaa mii: «Soko woo, mbay Z̄ibri!» Ro, í nda hala nun-ɛ kpad̄ kpad̄.

⁴ Báyii ɛ, Pilad̄ t̄ji ɓa k̄j a ɓaa ha Z̄ibri mii: «Ì láa m̄i key! M̄i mgbaka Zezu na bay víke keɛ key ɓo, bay haŋa r̄i ko mii, m̄i z̄iŋ fe kaaya mb̄iw ká bay haŋa m̄i d̄áake bay hud̄ ɓo tul led̄ban na ku ya.» ⁵ Báyii ɛ, Zezu t̄ji ɓáy taguɓa ŋgatukru, ɓáy maagari mbay ká s̄ji hola hola na. Lɛɛ, Pilad̄ ɓaa ha ri mii: «Ì ko nzob̄ na ká do ku.»

⁶ Zadka *ŋgerenzob̄ fe poyri ɓáy nzob̄ kóro zadri mbi nun-ri í ko ni munu báyii ɛ, i daa fe ɓáy nzaa-ri ḡurum í ɓaa mii: «Ber ni! Ber ni ber máa ka do tul puu say hud̄!» Báyii ɛ, Pilad̄ ɓaa ha ri mii: «Ì yaa ni s̄o-r̄i ɓo, í ber ni do tul puu

say hud na, bay ji le, mi ko fe mbiw ka bay daake bay hud bo tul-e ya.»

⁷ Bayji le, Zibri yinjra bay bay ha ni mii: «Buru na, buru do bay *bol kusol mbiw. Bay faa bol kusolke ku na, do nun haɲa ni ka ziɲ hud, bay ji le, ka di sùo-ε ba Vu Ngerewuru.»

⁸ Zadka Pilad laa bayke na munu bayji le, hie daa ni zikiki ba pola pola. ⁹ Leε, ka yi a se hula na robay, a vbi Zezu mii: «Mù uru saa haɲa le?» Roo le, Zezu yinjra bay bay mbiw ha ni ya.

¹⁰ Bayji le, Pilad baa ha ni mii: «Waa, bi ki mi baa bay ze mù fere nzaa-i ya ku le? Mù ko mú baa mii, mi do bay hurusuo ka bay tina mù saa hul sal ndaw, bay haɲa ri ber mù do tul puu say hud ndaw na waa, mù ko munu ya le?»

¹¹ Leε, Zezu yinjra bay bay a baa ha ni mii: «Ba Ngerewuru ze ha mù hurusuo. Zadka Ngerewuru ha mù hurusuo key na ya le, mù ti mbaka tul-i bay hurusuo mbiw ya. Sawke mini ze, nzob ka pɔɲ mi nduo nduo-ɔ na, bay mɲba tul-e kal mù robay.»

¹² Uru saa zadε ku na, Pilad nzaa faa bay pɔɲ Zezu. Roo le, Zibri baa bay bay nzaa-ri gürum mii: «Zadka mù tina ledban na ku le, mù ti ba nzob taa Mbay Sezar ya. Nzob haɲa haɲa ka di sùo-ε ba mbay na, ka ba nzob tul ngani Mbay Sezar.»

¹³ Zadka Pilad laa baykeri na munu bayji le, ka mɲba Zezu na a tiike ni keε, a vaa kaw tul kariɲgaw mbay ka zad fɔɲ bay. (Riɲ zadke ku na, ba zad bóɔɔ tisaw, bay nzaa eboro le, i di ba *Gabata*.) ¹⁴ Namke ku na ba nam léke fe sɔm

suoriya t̄ii saa bil koy ká maa báy saw síe ká do law tul. Báyji ɛ, Pilad baa ha Zibri mii: «Ì kò mbay baar̄i na ká do ku.»

¹⁵ Roo ɛ, i tii saw b́aa bay báy nzaa-ri ḡurum ḡurum mii: «I ni! I ni bo í ber ni do tul puu say hud!» Lɛɛ, Pilad baa ha ri mii: «Waa, mbay baar̄i na k̄i ze, ì hii bay haṅa m̄i ber ni do tul puu say hud ku ɛ?» Báyji ɛ, ngerenzob fe poyri ȳiṅra báy bay ha ni mii: «Buru do báy mbay k̄i bod ká nde Sezar ya.» ¹⁶ Báyji ɛ, Pilad p̄oṅ Zezu nduo nduo-ri bay haṅa ri ber ni do tul puu say hud na.

I ber Zezu do tul puu say hud

(Mat 27.32-44; Mrk 15.21-32; Luk 23.26-43)

Ro, í uru í lie Zezu na rud í mgba ni ¹⁷ í ha ni sob puu say hud be s̄u-o-ɛ, a t̄iike saa ngerɛpuo bay séke ba zad ká riṅ-ɛ ba Tunguo Tul. (Báy nzaa eboro ɛ, i d̄i ba *Golgota*.) ¹⁸ Ká zadɛ ku na ze, nzob yumri ber Zezu do tul puu say hud ká d̄i, a í ber nzob k̄iri sid̄i do lakun-ɛ ndaw. I ber nzob mb̄iw do tul puu say hud ká fi hoḍo be, a í ber nzob ndeke d̄i sid̄ike do tul puu say hud ká fi gel, a í ha Zezu do sikda.

¹⁹ Báyji ɛ, Pilad mbi nzi-ɛ ha ri daa mbede do gbokro í ber do fi tul-e ká tul puu say hud na. Bay ká i vbie do gbokroke na baa mii: «Zezu ká Nazareḍ, mbay Zibri.» ²⁰ Munu ká zad bér Zezu na do d̄i ya báy ngerɛpuo na báyji ɛ, Zibri nḡii bamba k̄ii fe na, bay ji ɛ, fe ká i k̄ii na, i daa báy nzaa eboro ndaw, nzaa latɛ ndaw, r̄oḍ báy nzaa ḡerek ndaw pi.

²¹ Zadka ngerenzob *fe poy Zibri ká i do di í kji fe na ku munu báyii ɛ, i pie ha Pilad mii: «Mù ti d́aa ba “Mbay Zibri” ya. Roo ɛ, mù d́aa mii, “Be kji ze ka di sùo-ε ba Mbay Zibri.”» ²² Lεε, Pilad yjiira báy bay mii: «Fe ká m̀i daa na, a doko báy zadε munu.»

²³ Falε ká nzoɔ yumri ber Zezu do tul puu say na báyii ɛ, i faa gari be í leke kji báy zad bari niɲ bele. Roo ɛ, i mbi maagari be ká taɲ sáake a do wuu na í daa bo ²⁴ í baa bay ká sakra kji mii: «Náa góɔri maagari na key ya, roo ɛ, náa d́aa r̀i dji dji bay kóko waa, nzoɔ ve ze a bá taa be ɛ.» Feri key na kal mini bay haɲa bay ká do bil mbede Ngerewuru na, ka o báy zadε ngid bele. Bayke na baa mii:

«I leke gari biri ká sakra kji,

a í mbi maagari bi í dáake dji dji*.»

Be ze, ba fe ká nzoɔ yumri na i daa.

²⁵ Di ya báy puu say hud Zezu na, mi-ε do di, yu mi-ε ndaw, Mari ká ba máy Kolopas ndaw, roo báy Mari ká puo be do Madala ndaw pi. ²⁶ Báyii ɛ, Zezu mbi nun-ε a ko mi-ε na, a di ya báy lakun mi-ε ku na, led nduobal-ε ká'a hii ni bamba na do di ndaw pi. Zezu na baa ha mi-ε mii: «Mgba ni ka ba vu-o.» ²⁷ Falε ku ɛ, ka baa ha led nduobal-ε na ku mii: «A bo laa ɛ, mu ko ni ba máa-ɲa.» Úru saa zadε na ku báyii ɛ, led nduobal-ε na, sùu máa Zezu na a zólke faa puo, a koro ni báy kere.

* **19:24** 19.24 Simri 22.18.

*Huɔ Zezu**(Mat 27.45-56; Mrk 15.33-41; Luk 23.44-49)*

²⁸ Fale ku báyii ɛ, Zezu kɔ ndaw mii, ped ká Ngerewuru pon zuo nduo-ε bay haɲa ni ka daa na, ka daa ɔ báy zadε ngid bele ro. Ze a baa mii: «Kɔn mbii í mǎ!» Ka baa munu bay haɲa bay ká do bil mbede Ngerewuru na, ka do munu báy zadε. ²⁹ Ká zadε ku na, i daa mbii fe súuke do suna sii di. Báyii ɛ, nzoɔ yumri mbi vay gari ká nzo mbii nzo, í daa nduo mbii fe súuke na, a í daa tun nzaa puu ká i di ba izoɔ, roo í ndaɔa ba nzaa Zezu báy. ³⁰ Zadka Zezu aw mbii fe súuke na báyii ɛ, ka baa mii: «Feri riw bele na ɔ ngid bele ro!» Fale ku ɛ, ka diɲ tul-e mgbura, ɛ, law-ε ví tuo.

Nzoɔ yum tun gar Zezu

³¹ Namke ku na ba nam ped ndebe ká i lěkeke fe sum bay tul nam mgbaka tarām bari Zibri. Nam mgbaka tarāmke ku na do boɔ, a ba bawda nam suoriya. Sawke mini ze, ngeredomay Zibri hii bay haɲa huɔ nzoɔ ka do siya ká tul puu say huɔ ká bil namke na ku ya. Be ze, í vbi Pilad bay haɲa ni ka gur bal-ri ha ri hu ba vaa bo, í diɔa ri saa tul puu say huɔ na. ³² Báyii ɛ, nzoɔ yumri na i se ba zad ká puu say huɔ do di na. Lεε, i gur bal nzoɔ titireke, roo í gur bal nzoɔ ndeke di sidike ká i ber ni do lakun Zezu na. ³³ Zadka i tii tul Zezu na báyii ɛ, i ko ni ba huɔ ro. Sawke mini ze i gúrke bal-ε na ya. ³⁴ Roo ɛ, nzoɔ yum mbjw munu ká sakra nzoɔ hawri vaa tun gar-ε wuɔ báy nzaw be. Lεε, ká zadε ku hoy sim báy mbii tii a zuu zuo siri. ³⁵ Nzoɔ ká ko fekeri báy

nun-ε na, ba nzobke na ze baa nasi bay fekeri; a nasi bay be ká'a baa na ba sùo bay. Bay ká'a baa na, ka kɔ ba sùo bay, bay haɲa bo baari hoy kara ì daa law-rì ka bo dī ndaw. ³⁶ Feri key na tji mini bay haɲa bay ká do bil mbede Ngerewuru na, ka ɔ báy zadε nzedεm. Bayke baa mii: «Hurusuo-ε mbjw mini kara ti háw ya†.» ³⁷ Rɔbay, i daa do bil mbede Ngerewuru ká zad kɪ bod mii: «Nzobri fére kóm ba luo nzob ká i tun gar-ε báy nzaw na‡.»

I daa Zezu bo luɔ huɔ

(Mat 27.57-61; Mrk 15.42-47; Luk 23.50-56)

³⁸ Fal ferì na ku báyji ε, Zezeb ká puo be do Arimate na, vaa vbi Pilad faa bay mbika huɔ Zezu. (Be na, ka ba led nduobal Zezu ba muni, bay ji ε, ka daa hje ngeredomay Zibri.) Lee, Pilad pon faa ha ni. Ro, a se a vaa mbi huɔ Zezu na. ³⁹ Nikodem, be ká'a nduo tul Zezu ba sun pola na ka vi ndaw. Ka vi báy sum vay fe ká bare fu buy buy ká i di ba *mir*; a hay ká i di ba *aluwe* kara ndaw. Hiike laa ε, maa danɗay tom mbjw. ⁴⁰ Báyji ε, bari sidí bele na, i mbi huɔ Zezu, í kaari báy vay gari a í daa vay ferì ká bare fu buy buy na tii dī tul tul munu ká Zibri daa banɗuo báy huɔ nzob rɔɔ í voro na. ⁴¹ Di ya báy zad ká i ber Zezu do tul puu say huɔ na, waa mbjw do dī. Ká bil wáake ku na, huo tisaw ká i kperε ba luɔ huɔ fie ká i daa huɔ bo dī ba mbjw ya rɔbay

† **19:36** 19.36 Tji keε 12.46; Ruɔ bari 9.12. ‡ **19:37** 19.37 Zakari 12.10.

na, do di§. ⁴² Ká zadε ku ze, i daa huf Zezu bo di, bay ji le, saw sie ton ndii hoy bay hanja *nam mgbaka taram Zibri na ka tii. Robay, zadε do di ya bay zad puu say huf na.

20

Zezu tii saa luɔ huf

(Mat 28.1-8; Mrk 16.1-8; Luk 24.1-12)

¹ Tibie pied ká sie dimasi ká zad do dilo dilo robay na bayji le, Mari ká puo be do Madala tii a se ba tupal na. Zadka'a tii di na bayji le, ka ko maa tisaw ká i mbiike nzaa luɔ huf na giri bo fi mbijw. ² Bayji le, ka duu a vaa zinj Simɔn Piyer bay led nduobal ki, be ká Zezu hii ni bamba na a baa ha ri mii: «I mbi huf Ngerembay na saa luɔ huf, le, buru ko zad ká i daa ni bo di ya.»

³ Ro, Piyer bay led nduobal Zezu haw na, i uru vad i duu ba tupal na. ⁴ Bari sidfi bele na, i duu maa ki reb reb, roo le, led nduobal-ε haw na duu a kal Piyer likid, a tii tupal na kpedere pola. ⁵ Zadka'a duu kom bay kóko bil luɔ huf na bayji le, ka ko gari ká i kaarike Zezu na zuo, roo le, ka rii a se di ya. ⁶ Lεε, Simɔn Piyer ká uru saa fal a vi na maa, rii a se bil luɔ huf na a ko gari ká zuo, ⁷ roo gari ká i kaarike tul Zezu na zuo bay gari haw na mbijw ya. Roo le, garike ku na gim zuo zad ki bod. ⁸ Bayji le, led nduobal Zezu ká tii tupal titire dekε na, rii a se bil luɔ huf na ndaw. Lεε, ka ko feke na, a daa law-ε bo tul

§ 19:41 19.41 Ká bil korke ku na, zad ba tisawri riw bele. Ze, i kperε tisawri kperε ndaw roo, i daa huf nzoɔ bo di bay. Bil sewke ku na, bari Zibri voro huf do tusiri buo ya.

t̃i Zezu na. ⁹ Tusueke ɛ, bay ká do bil mbede Ngerewuru ká baa mii: «Zezu a t̃i saa luɔ hud a kaw báy kumnun» na, leɔ nduobal Zezuri laa ya báy doɔ zu. ¹⁰ Falɛ ku báỹi ɛ, leɔ nduobal-eri ká tul-ri sidi na, i ỹi faa puɔ.

*Zezu baa bay z̃i Mari ká puo be do Madala
(Mat 28.9-10; Mrk 16.9-11)*

¹¹ Báỹi ɛ, Mari na ỹi a ví do nzaa luɔ hud na báy rew mgboɔ mgboɔ. Báy rew ká'a re báy mbii nun-ɛ mgboɔ mgboɔ ku na, ka dijke tul-e bay kóko bil luɔ hud na. ¹² Lɛɛ, ka kɔ leɔ nzaapedri ká nulue tul-ri sidi, nduo gari ká ba pie kpaa kpaa, a í kaw bil luɔ hud ká Zezu bo di na. Nzob mb̃iw kaw fi tul-e, a nzob mbini laa ɛ, kaw fi bal-ɛ.

¹³ Báỹi ɛ, i vbi Mari bay mii: «Tinam buru, mina roɔ mù re-rew maale?» Lɛɛ, ka ỹiɔra báy bay ha ri mii: «I mbi hud Ngerembay bi na í zólke doɔd ha m̃ kɔ zad ká i daa ni bo di ya.» ¹⁴ Fal bayri ká'a baa na ku báỹi ɛ, ka fere nun-ɛ ba fal, ɛ, ka kɔ Zezu ká do yol ku, roo ɛ, ka kɔ ni ba Zezu na ya. ¹⁵ Ro, Zezu vbi ni bay mii: «Tina, mina roɔ mù re-rew maale? Waa, a ve ze mù nzaa ni ɛ?»

Mari na ker ká bil law-ɛ a mgba mii, kɔ ya ɛ, ba nzob ká koro waa na ku, ze a baa ha ni mii: «Zadka ba bo ze mù mbi hud Zezu na ɛ, mu kie m̃ zad ká mù daa ni bo di na ha m̃ vaa mbi ni.» ¹⁶ Báỹi ɛ, Zezu baa ha ni mii: «Mari!» Lɛɛ, ka fere kóm ba luɔ-ɛ a baa ha ni báy nzaa eboro mii: *Raboni!* (Márake baa mii: «Gaɔ bi!») ¹⁷ Lɛɛ, Zezu baa ha ni mii: «Mgba m̃ ya, bay ji ɛ, m̃ se luɔ

Băa ká nulue ya rɔbay. Roo le, mu se mú văa baa hă yu-iri mii, mĩ se ba luo Băa ká ba Băa baarĩ ndaw, rɔɔ luo Ngerewuru bi ká ba Ngerewuru baarĩ ndaw.» ¹⁸ Ro, Mari ká puo be do Madala na se a văa baa bayke hă lef nduobal-eri mii: «Mì kɔ Ngerembay!» Fale le, ka kji fal bayri ká'a baa hă ni na ha ri laa.

Zezu tji tul lef nduobal-eri

(Mat 28.16-20; Mrk 16.14-18; Luk 24.36-49)

¹⁹ Ba tilaw ká síe dimasike ku na, lef nduobal Zezuri mbu kji í kaw hula í dar faakeri gbak gbak do di, bay ji le, i dfaa hje bay ngeredomay Zibri. Báyji le, Zezu tji sakra bari mbuda a baa ha ri mii: «Dekeke ka sád zinj rĩ!»

²⁰ Fal bayri ká'a baa na ku báyji le, ka kie ri bol kol nuɔ ká do nduo-eri báy gar-ε. Zadzka lef nduobal-eri kɔ Ngerembay bari na báyji le, suoriya mbaa bil law-ri gbay gbay. ²¹ Leε, Zezu baa ha ri ba kji na rɔbay mii: «Dekeke ka sád zinj rĩ! Munu ká Băa pie mĩ na, bi kara mĩ píe rĩ ndaw.»

²² Fal bayri na ku báyji le, ka nda ɔmi pud zuɔ tul-ri a baa mii: «Ì yaa Tem Law Pie na ba bil law-rĩ. ²³ Nzobri ká ï naa bay feyaa bari ká tul-ri na, bayke mgba tul-ri mbăa. A bari ká ï naa bay feyaa ká tul-ri ya laa le, bayke mgba tul-ri banɔɔ kpadara.»

Toma kɔ Zezu ba Ngerembay be

²⁴ Báyji le, Toma ká ba nzob mbjw ká sakra lef nduobal-eri ká duɔ fale sidĩ ká i di ni ba lef ndɔɔ na, ka do sakra bari báy nam ká Zezu tji

tul-ri na ku ya. ²⁵ LEE, led nduoɓal Zezu haŋwri ɓaa ha ni mii: «Buru ko Ngerembay ɓáy nun buru!» Roo le, Toma na yjɪŋra ɓáy bay ha ri mii: «Zadka mi ko bol kol nuɔ ka do nduo-eri na ya, mi daa vu nduo-i nduo bol kol nuɔke na ku ya ndaw, a mi daa nduo-i nduo bol kol nuɔ ka gar-ε ku na ya ndaw le, mi ti daa law-i bo di ya mɓan.»

²⁶ Daa nam tonɔ sidi ka fale na ku bayji le, led nduoɓal Zezuri mbu ki i kaw hula ba ki. Haŋw ku bayji le, Toma na kaw zɪŋ ri ndaw ro. Faa hulri ka i dar gbak gbak do di na hoy kara, Zezu tji sakra bari na mbuda a ɓaa ha ri mii: «Dekeke ka sad zɪŋ ri!»

²⁷ Fale ku le, ka fere nun-ε ba luo Toma a ɓaa ha ni mii: «Mu zuɗa vu nduo-ɔ ba key mu ko nduo-iri key, a mu zuɗa nduo-ɔ mu daa nduo bol kol nuɔ ka gar-i key! Pɔŋ nzaa may bay bo, a mu daa law-a bo tul-i.»

²⁸ LEE, Toma yjɪŋra ɓáy bay ha ni mii: «Mbay bi! Ngerewuru bi!»

²⁹ Zezu ɓaa ha ni mii: «Bay kɔko ka mu ko mi key ndaw roɔ, mu daa law-a bo tul-i le? Suoriya ba taa nzobri ka i ko mi ya hoy a i daa law-ri bo tul-i.»

Mara bay mbede key

³⁰ Zezu daa kiri fe sanri bod bod ngji bamba ka nun led nduoɓal-eri ka i daa bayke do bil mbede ni key ya. ³¹ Roo le, feri ka i daa do bil mbede ni key na, bay haŋa ri daake law-ri bo tul Zezu, a i ko ni ba *Krisi, nzob ka Ngerewuru waa bay pie ni vi yaa nzobri na ka ba Vu Ngerewuru. A

zadka ì dfaa law-rì bo tul-e ɛ, ì káw báy kumnun báy faa be.

21

Zezu tji tul lef nduobal-eri ká nzaa maambii

¹ Fal ferì na ku báyji ɛ, Zezu kíe sùo-ε ba kí hã lef nduobal-eri ká nzaa maambii ká Tiberiyaf. Faa ká'a kíeke sùo-ε na ze do key: ² Simõn Piyer ndaw, Toma ká i dī ni ba lef ndõõõ ndaw, Nataniyel ká puo be do Kana ká kuđu zad ká Galele ndaw, vu Zebederi ndaw, rõõ báy lef nduobal Zezu k̄iri ká tul-ri sidī na, i do zinj ri mbjw hoy. ³ Ro, Simõn Piyer baa ha ri mii: «Mì séke bay sáa basañ.» Lεε, i baa hã ni mii: «Buru hoy kara buru séke zinj mù ndaw.» Ro ze, í zol í vaa kaw bil tuo, ɛ, bil sunke ku na i suo mbii kpuy í mgbã s̄ji mbjw vben ya.

⁴ Nzaa fãa ruo ká zad fãa hie na báyji ɛ, Zezu tji nzaa kporombii, roo ɛ, lef nduobal-eri kõ ni ba be ya. ⁵ Lεε, ka baa ha ri mii: «Nzob buo-iri, ɛ, ì mgbã s̄ji mgbã kí zu ɛ woo?» Lεε, i yjira báy bay hã ni mii: «Kúy! Buru zinj fe mbjw ya!»

⁶ Báyji ɛ, Zezu baa ha ri mii: «Munu ɛ, ì mbi basañ baarì na í vbu ba laa bil tuo ká fi hodõ ku í kõ, ì mgbaka fe.» Lεε, i vbu basañ bari na. Ro ze, sjiri tab dī tusuru ha ri tãa kúõ saa bil mbii ba kele na kpuy. ⁷ Báyji ɛ, lef nduobal ká Zezu hii ni bamba na baa hã Piyer mii: «Ba Ngerembay!»

Zadka Simõn Piyer laa mii, «Ba Ngerembay» na báyji ɛ, munu ká'a do sùo-ε hoy na, ka mbi gari be a nduo a sinj tul-e hãr, a zo bo mbii. ⁸ Bie lef nduobal Zezuri ká i kaw bil tuo na, i kuõ

basan báy s̄jiri ká tab d̄i tusuru na í séke ba nzaa kporombii. Zaf̄e d̄o d̄i ya, d̄i maa ika nduo is̄ofri munu h̄oy. ⁹ Zaf̄ka i t̄ji saa bil tuo na báyji ɛ, i k̄o síe huu d̄o ká i d̄aa s̄ji bo tul-e, báy maapa. ¹⁰ Lɛɛ, Zezu baa ha ri mii: «S̄jiri ká ì mgba na ì wál han̄eri í víke ha m̄i.»

¹¹ Báyji ɛ, Sim̄on Piyer na hil a kaw bil tuo, a v̄aa kuɔ basan ká bawda s̄jiri mbaa d̄i tusuru na a t̄jike keɛ. S̄jikeri riw bele na ba is̄of báy s̄inj ndebe p̄are say. Ze munu h̄oy kara basan na goɔɔ ya. ¹² Lɛɛ, Zezu baa ha ri mii: «Ì vi bo í s̄u fe key.» Ká sakra leɔ nduobal-eri ku na, nzob mb̄iw mini ká maa bay vbika bay mii, «Mù ba ve ɛ» na tiya, bay ji ɛ, bari na i k̄o ndaw mii, be na ka ba Ngerembay.

¹³ Báyji ɛ, Zezu soro ba lakun-ri a mbi maapa na, a leke ri a ȳji a mbi s̄ji na a leke ri faa mb̄iw munu na ndaw. ¹⁴ Úru saa nam ká Zezu t̄jike saa luɔ hud̄ na, be ni key na ba kíe s̄uo faa bal ba sayke ro, ka t̄jike tul leɔ nduobal-eri key.

Zezu vbi Piyer bay

¹⁵ Fale ká i s̄u feri na ku báyji ɛ, Zezu ferɛ nun-ɛ ba luɔ Sim̄on Piyer a vbi ni bay mii: «Sim̄on vu Zaa, w̄aa, mù k̄o m̄i ba nzob nun-a mba nzob niri key ɛ?» Lɛɛ, ka ȳinjra báy bay ha ni mii: «Úu, Ngerembay, mù k̄o ndaw, m̄i hii mù.» Lɛɛ, Zezu baa ha ni mii: «Munu zu ɛ, hól badu biri ha m̄i.»

¹⁶ Fale ku ɛ, Zezu vbi ni bay faa bal ba sídike mii: «Sim̄on vu Zaa, w̄aa, mù k̄o m̄i ba nzob nun-a ɛ?» Lɛɛ, ka ȳinjra báy bay ha ni mii: «Úu,

Ngereṁbay, mù kò ndaw, mǐ hii mù.» Lεε, Zezu baa ḥa ni mii: «Munu zu ε, nda faa pol badu biri ḥa mǐ.»

¹⁷ Báyii ε, Zezu yǐi a vbi ni bay ndeke dǐ faa bal ba sayke mii: «Simon vu Zaa, waa, mù kò mǐ ba nzoḅ nun-a ε?» Vbiw ndeke dǐ faa bal ba sayke ká Zezu vbi Piyer mii, «Mù kò mǐ ba nzoḅ nun-a ε» na báyii ε, law Piyer kuṅ mbii gbad ro a ḥa ni yǐiṅra báy bay ḥa Zezu mii: «Mbay, bo na mù kò ferì riw bele. Mù kò ndaw, mǐ hii mù.» Lεε, Zezu baa ḥa ni mii: «Munu zu ε, hól badu biri ḥa mǐ. ¹⁸ Mǐ baa ḥa mù ta-taṅ ba tusue kǐ: zadka mù ba kuban roḅay na, mù siṅ tul gari bo báy sal bil sùo-o kǐ, a mú séke zad ká law-a hii. Roo ε, zadka mù dǐ taw na, mù ndáda nduo-o kparak bay haṅa nzoḅ kǐ ro ka siṅ sal bil bo na ḥa mù, a kuḅ mù a séke zad ká law-a hii ya.» ¹⁹ (Báy faa bayri key na, Zezu kǐεke faa ká Piyer a húkake bay dáake riṅ dika bo tul Ngerewuru.) Falε ku ε, ka baa ḥa Piyer mii: «Mu se fal-i.»

²⁰ Báyii ε, Piyer ferε kóm ba fal-ri, ε, ka kò led nduobal ká Zezu hii ni bamba na dii fal-ri. Ba be ká'a daa nzi-ε hula basuku Zezu ká nzaa fe sùm a dakla bay mii: «Mbay, waa, a ve kǐ ze a mbika tul-a ε» na. ²¹ Zadka Piyer kò Zaa na munu báyii ε, ka baa ḥa Zezu mii: «Mbay, a be na waa, fe yǐi kǐ ze a tǐi tul-e ε?»

²² Zezu yǐiṅra báy bay ḥa ni mii: «Ze mǐ hii bay haṅa ni kaw báy kumnun kpuru maa báy nam yǐi bi hoy kara, bay bo ti dǐ ya. Bo na, mu se fal-i.» ²³ Be nu ku báyii ε, soro bayke nda nzaa nzoḅri haraṅ haraṅ ká sakra nzoḅ mbika

lawri mii, led nduobal-eke ku na ti hu-hud mbăa. Tusueke ɛ, Zezu baa munu ya, roo ɛ, ka baa mii: «Ze mî hii bay haŋa ni kaw báy kumnun kpuru maa báy nam yîi bi hoy kara, bay bo ti di ya.»

²⁴ Ba led nduobal-ε taa mbijwke ká baa bay nasi fekeri na ze, ka daa bay fekeri key na do mbede. A bay nasi beri ká'a baa na, buru ko ba sùo bay.

Sîŋ tul bay

²⁵ Zezu daa kiri ferì bod bod ngji bamba tasiri. Zadka náa vbieri fekeri báy nzi-ε lem lem riw bele do bi mbede ɛ, mî ker mí ko ɛ, ká bil tusiri key riw bele na, zad ká bay dáa mbedekeri zuo di na, a tiika ya mgbaj.

Mbede sáka kuni fie
New Testament in Kuo

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Kuo)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

1bae8b8b-6141-55e9-b352-adf7a01da5f4